

Financovanie sústavy Natura 2000 príručka

Európska komisia

Financovanie sústavy Natura 2000

Príručka

Autori textu:

Clare Miller, Marianne Kettunen, IEEP

Editor:

Peter Torkler, WWF

Prispeli:

Stefanie Lang, Andreas Baumüller, WWF

Preložili:

Eva Viestová, Milan Janák, Anna Guttová, Daphne

Návrh titulnej strany:

Rüdiger Puntke

Fotografie na titulnej strane:

© WWF-Canon / Anton VORAUER / Michel GUNTHER / Jean-Luc RAY

© WWF / M. Czasnojć / G. Bobrowicz / E. Peissker / P. Torkler

© Island Microlight Club Malta

Kontakt:

Peter Torkler

WWF Nemecko

Tel: +49 30 30 87 42 15

torkler@wwf.de

Pripravené z poverenia
Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie
Európskej komisie
v rámci projektu

"Financing Natura 2000

Guidance and Workshops"

Reference: ENV.B.2/SER/2005/0020

Official Journal reference: S 73 -070009

**Táto publikácia bola pripravená
v rámci zmluvy o poskytnutí služieb;
nie je právne záväzná**

OBSAH

1. PREDISLOV	4
2. ÚVOD: NATURA 2000 A JEJ FINANCOVANIE.....	5
3. KOMU A NA ČO JE URČENÁ TÁTO PRÍRUČKA A V ČOM JE JEJ PRÍNOS	7
4. DEFINÍCIE A OPISY, ŠTRUKTÚRA, OBSAH A POUŽITIE	8
5. OPIS FONDŮV.....	13
6. MOŽNOSTI FINANCOVANIA MANAŽMENTU ÚZEMÍ NATURA 2000.....	30
7. LITERATÚRA, KLÚČOVÉ PUBLIKÁCIE, KLÚČOVÉ WEBSTRÁNKY.....	115

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Cieľové skupiny analýzy fondov	9
Tabuľka 2: Typy území Natura 2000.....	9
Tabuľka 3: Zoznam opatrení pre sústavu Natura 2000	10
Tabuľka 4: Prioritné osi EPFRV	14
Tabuľka 5: Klúčové dátumy v procese implementácie EPFRV	15
Tabuľka 6: Zoznam klúčových článkov nariadenia o EPFRV súvisiacich s Natura 2000.....	16
Tabuľka 7: Klúčové dátumy v procese implementácie EFRH.....	17
Tabuľka 8: Zoznam klúčových článkov nariadenia o EFRH súvisiacich s Natura 2000	18
Tabuľka 9: Klúčové dátumy v procese implementácie EFRR.....	21
Tabuľka 10: Zoznam klúčových článkov nariadenia o EFRR súvisiacich s Natura 2000	21
Tabuľka 11: Klúčové dátumy v procese implementácie ESF	24
Tabuľka 12: Zoznam klúčových článkov nariadenia o ESF súvisiacich s Natura 2000.....	24
Tabuľka 13: Klúčové dátumy v procese implementácie Kohézneho fondu.....	25
Tabuľka 14: Zoznam klúčových článkov nariadenia o Kohéznom fonde súvisiacich s Natura 2000.....	25
Tabuľka 15: Klúčové dátumy v procese implementácie fondu LIFE+	27
Tabuľka 16: Klúčové dátumy v procese implementácie 7. rámcového programu pre výskum.....	29
Tabuľka 17: Prehľad klúčových článkov 7. rámcového programu pre výskum z hľadiska Natura 2000.....	29

TABUĽKY AKTIVÍT

Aktivita 1: RIADENIE PROCESU VÝBERU ÚZEMÍ.....	34
Aktivita 2: VEDECKÉ ŠTÚDIE/INVENTARIZÁCIE PRE IDENTIFIKOVANIE ÚZEMÍ.....	35
Aktivita 3: PRÍPRAVA PODKLADOVÝCH INFORMÁCIÍ A PUBLIKAČNÝCH MATERIÁLOV.....	37
Aktivita 4: PILOTNÉ PROJEKTY	41
Aktivita 5: PRÍPRAVA PROGRAMOV STAROSTLIVOSTI, STRATÉGIÍ A SCHÉM	46
Aktivita 6: VYTVORENIE MANAŽMENTOVÝCH ORGÁNOV	49
Aktivita 7: KONZULTÁCIE – VEREJNÉ PREROKOVANIA, SPOLUPRÁCA S VLASTNÍKMI PÔDY.....	51
Aktivita 8: AKTUALIZÁCIA PROGRAMOV STAROSTLIVOSTI, STRATÉGIÍ A SCHÉM.....	56
Aktivita 9: PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY SPRÁVNÝCH ORGÁNOV	58
Aktivita 10: ÚDRŽBA VYBAVENIA SLUŽIACEHO VEREJNÝM ÚČELOM A VYUŽITIU ÚZEMIA	60
Aktivita 11: TRVAJÚCE PERSONÁLNE NÁKLADY	63
Aktivita 12: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA - BIOTOPY	64
Aktivita 13: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA - DRUHY	71
Aktivita 14: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA – Invázne nepôvodné druhy (IND).....	77
Aktivita 15: IMPLEMENTÁCIA MANAŽMENTOVÝCH SCHÉM A DOHÔD	82
Aktivita 16: POSKYTOVANIE SLUŽIEB, NÁHRADA ZA OBMEDZENIE PRÁV A UŠLÝCH PRÍJMOV	85
Aktivita 17: MONITORING A PRIESKUM	87
Aktivita 18: PREVENCIA RIZÍK.....	90
Aktivita 19: DOZOR V ÚZEMIACH.....	93
Aktivita 20: OBSTARANIE INFORMAČNÝCH MATERIÁLOV A PUBLIKÁCIÍ	94
Aktivita 21: TRÉNINGY A VZDELÁVANIE	99
Aktivita 22: VYBAVENIE NA PODPORU NÁVŠTEVNOSTI A UVEDOMENIE SI VÝZNAMU ÚZEMÍ NATURA 2000	103
Aktivita 23: NÁKUP PÔDY VRÁTANE KOMPENZÁCIÍ ZA OBMEDZENIE ROZVOJA.....	106
Aktivita 24: INFRAŠTRUKTÚRA A VYBAVENIE POTREBNÉ PRE OBNOVU BIOTOPOV ALEBO DRUHOV	108
Aktivita 25: INFRAŠTRUKTÚRA PRE NÁVŠTEVNÍKOV	111

1. PREDSLOV

Termín biodiverzita označuje rozmanitosť života vo všetkých jeho formách – rozmanitosť druhov, genetických variácií v rámci druhov, rôznorodosť ekosystémov. Biodiverzita poskytuje ľuďstvu veľké množstvo úžitkov – napr. materiál (ako drevná hmota a liečivé plody) a nepostrádateľné služby (napr. kolobeh uhlíka a vytváranie jeho zásob, čistá voda, zmierňovanie výkyvov klímy, zmierňovanie prírodných rizík a opeľovanie).

Sústavný úbytok biodiverzity vnímame ako jeden z najpálčivejších environmentálnych problémov, ktorým čelí naša spoločnosť. Bohatstvo voľne žijúcich živočíchov, rastlín a biotopov, ktoré umožňujú ich existenciu v rámci Európy, je vysoko ceneným prvkom kvality nášho života. A čo je dôležitejšie, zohráva kritickú úlohu v regulácii prirodzených systémov (kolobeh vody, klíma) a niektorých prírodných zdrojov, od ktorých závisí naša spoločnosť. Ekonomická hodnota „služieb“, ktoré nám ekosystémy poskytujú je omnoho vyššia ako sú náklady na ich ochranu a zachovanie. Máme však tendenciu považovať tieto systémy za samozrejmosť. Ich hodnota sa vo všeobecnosti doceňuje až keď dôjde k ich kolapsu, ktorý vyústí napr. do prírodných katastrof – povodní, prílivových vln a pod.

Ako riaditeľ Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie vítam čoraz väčšie uznanie, ktoré sa dostáva environmentálnej stránke biodiverzity. Ochrana a trvalo udržateľné využívanie biodiverzity sú nesmierne dôležité pre budúcnosť našej planéty. No nanešťastie, musíme jej venovať stále rovnakú mieru záujmu a konkrétnych činov.

Naši občania sa živo zaujímajú o prírodu a problematiku voľne žijúcich rastlín a živočíchov. Prírodopisné televízne dokumenty sú nesmierne populárne a mimovládne organizácie podporujúce ochranu prírody majú milióny členov v celej Európe. Tento všeobecný záujem však musí byť pretransformovaný do odhodlaného a koordinovaného politického úsilia.

V ostatných rokoch sme urobili značný pokrok v zavádzaní moderných, usmernených a ekonomicky efektívnych koncepcií, prostredníctvom ktorých dosiahneme čistejšie a zdravšie životné prostredie pre našich občanov a podporu inovácií. Ochrana prírody pre budúce generácie je neustálou prácou a pred nami je ešte stále veľa úloh. Mojm poslaním je dôsledne pokračovať v tejto úlohe v nasledujúcich rokoch. Nech je nám príroda potešením, naplnením, inšpiráciou i útechou. Ona je základom našej kultúry, jazyka, duševnej a duchovnej pohody.

Natura 2000 je európska sústava chránených území vytvorená na základe Smernice o biotopoch. Jej hlavným cieľom je ochrana typov biotopov a rastlinných a živočíšnych druhov, ktorých zachovanie je v záujme Európskeho spoločenstva. Natura 2000 je dôležitým príspevkom k dosiahnutiu dlhodobého cieľa ochrany biodiverzity na území Európskej únie. Zahrnutie viac ako 18000 území do sústavy Natura 2000 členskými štátmi je významným pokrokom v jej uplatňovaní. Teraz, keď sa blíži dokončenie budovania sústavy, je kľúčové, aby sa naša pozornosť zamerala viac na zabezpečenie ich manažmentu. S realizáciou plánov starostlivosti jednoznačne vyvstáva otázka dostupnosti finančných a iných nevyhnutných zdrojov.

Táto príručka Vám umožní lepšie spoznať možnosti využívania fondov Európskeho spoločenstva v prospech sústavy Natura 2000. To prispeje k jej uplatňovaniu ako aj k jej hlavnému cieľu ochrany biodiverzity Európy.

Mogens Peter Carl

2. ÚVOD: NATURA 2000 A JEJ FINANCOVANIE

Natura 2000 v skratke

Natura 2000 je základným kameňom ochrany prírody v Európskej únii. Vytvorenie sústavy Natura bolo iniciované prijatím Smernice o biotopoch v roku 1992. Spolu so Smernicou o vtákoch, poskytuje Smernica o biotopoch spoločný rámec pre ochranu voľne žijúcich druhov a biotopov v EÚ a predstavuje najdôležitejšiu európsku iniciatívu ochrany bioverzity v členských štátoch.

Územia navrhnuté do sústavy Natura 2000 pokrývajú v súčasnosti asi 15 – 30% územia členských štátov EÚ – súhrnná výmera týchto území je v súčasnosti väčšia ako rozloha Nemecka.

Natura 2000 je celoeurópskou ekologickou sústavou chránených území, ktorých cieľom je zachovať a obnoviť ohrozené biotopy a druhy európskeho významu. Na účely vytvorenia sústavy Natura 2000 bolo územie EÚ rozdelené na 7 biogeografických regiónov: panónsky, boreálny, kontinentálny, atlantický, alpínsky, makaronézsky a mediteránny región. Pre každý z regiónov navrhne členský štát Európskej komisii zoznam území vybraných na základe kritérií Smernice o biotopoch. S pomocou Európskeho centra pre biologickú diverzitu (ETC), nezávislých odborníkov, odborníkov z členských štátov a mimovládnych organizácií potom komisia tieto návrhy zhodnotí s cieľom

vytvoriť súvislú a reprezentatívnu ekologickú sústavu území. Po schválení zoznamu území Natura 2000 Európskou komisiou budú členské štáty (počas určitého prechodného obdobia) povinné zabezpečiť všetky opatrenia nevyhnutné na zachovanie území a predchádzanie ich poškodeniu.

Aby boli členské štáty schopné zabezpečiť všetky potrebné tieto opatrenia, budú musieť začať, resp. pokračovať v investíciách do infraštruktúry, aktivít, personálu a/alebo inštitúcií. Efektívna starostlivosť o územia si vyžaduje množstvo aktivít, o. i. prípravu programov starostlivosti, obnovu biotopov, manažmentové opatrenia, ako napr. kosenie alebo monitoring druhov. Tieto aktivity predstavujú pre členské štáty náklady, ktoré by podľa princípu subsidiarity mali byť pokryté z národných rozpočtov. Článok 8 Smernice o biotopoch však umožňuje spolufinancovanie manažmentu území Natura 2000 z prostriedkov Európskeho spoločenstva.

Vytvorenie sústavy Natura 2000 môže znamenať nielen zlepšenie ochrany prírody, ale tiež značné ekonomické a sociálne prínosy. Medzi ne zaradujeme napr. všetky služby poskytované ekosystémami, zabezpečenie potravy a surovín (napr. dreva), vytvorenie pracovných miest (napr. v ekoturizme), diverzifikáciu miestnej ekonomiky, zvýšenie sociálnej stability a zlepšenie životných podmienok, zmiernenie lokálnych environmentálnych problémov, ako napr. znečistenie vody a pod.

Príprava sústavy Natura 2000 prebieha aj v dvoch kandidátskych krajinách – Bulharsku a Rumunsku, ktoré by sa mali stať členom EÚ v roku 2007. Tieto krajiny v súčasnosti pripravujú svoje zoznamy území.

Financovanie sústavy Natura 2000

V Správe o financovaní sústavy Natura 2000, vypracovanej pre Európsky parlament a Radu a schválenej 15. júla 2004 predstavila Európska komisia svoje návrhy na zabezpečenie finančných potrieb sústavy Natura 2000 integráciou do rôznych fondov spoločenstva a navrhla opatrenia, ktoré z nich môžu byť financované.

Pri príprave správy Komisia spolupracovala s pracovnou skupinou pre článok 8, ktorá bola zložená zo zástupcov členských štátov a ďalších odborníkov. Spoločne odhadli pravdepodobné finančné potreby pre zabezpečenie potrebného manažmentu sústavy Natura 2000. Konečný odhad nákladov vo výške 6,1 mld. EUR ročne pre EÚ-25 bol odvodený z odpovedí členských krajín poskytnutých v dotazníku, ako aj z doterajších skúseností z manažmentu území.

Správa navrhuje, aby sa v súlade so súčasnou praxou spolufinancovanie nákladov na Natura 2000 zahrnilo do existujúcich finančných nástrojov – tzv. integrované financovanie. Integrovaný model financovania sa odporúča z nasledujúcich dôvodov:

- zaistiť sa, že starostlivosť o územia Natura 2000 bude súčasťou komplexnej

- starostlivosti o krajinu v rámci politiky EÚ. Poľnohospodárstvo v územiach Natura tak bude súčasťou financovania Spoločnej poľnohospodárskej politiky a štrukturálne opatrenia zas súčasťou rozvojových stratégií vidieka a regiónov. Tento doplnkový prístup umožní územiám Natura 2000 lepšie plniť úlohu ochrany európskej biodiverzity, než keby boli vnímané ako izolované alebo odlišné z hľadiska širšieho politického kontextu;
- umožní sa členským štátom stanoviť si priority a vypracovať stratégie, ktoré odzrkadlia ich národné a regionálne špecifiká;
  - zabráni sa duplicitě a prekrývaniu rôznych finančných nástrojov spoločenstva, administratívnym komplikáciám a transakčným nákladom, ktoré sú spojené s takouto duplicitou.

Nové podmienky európskeho financovania ochrany prírody

Mnohí z tých, ktorí budú používať túto príručku, už majú predchádzajúce skúsenosti s plánovaním a financovaním projektov Natura 2000, možno aj prostredníctvom finančných nástrojov, ktoré boli k dispozícii počas obdobia 2000 – 2006. Je dôležité pochopiť, že vo finančnom období 2007 – 2013 sa financovanie ochrany prírody zo strany EÚ značne pozmenilo. Tí, ktorých cieľom je zabezpečiť potrebné financie pre projekty ochrany prírody, musia v súčasnosti aktívne hľadať nové možnosti v rámci fondov a finančných nástrojov Spoločenstva tak, ako to uvádza táto príručka a tiež usilovať o získanie financií z národných zdrojov.

Ustanovenia nových fondov na obdobie 2007 – 2013 umožňujú projektom ochrany prírody získanie oveľa väčšieho objemu financií než tomu bolo doteraz. Potreby financovania Natura 2000 boli jasne stanovené vo všetkých relevantných nariadeniach upravujúcich využitie fondov, ktoré Európska komisia pripravila v kontexte návrhu rozpočtu na roky 2007 – 2013.

Avšak aby sa tieto možnosti plne využili, členské štáty a všetci, ktorí sú zapojení do manažmentu projektov ochrany prírody musia spolupracovať, čím zabezpečia využitie možností poskytnutých fondmi a finančnými nástrojmi spoločenstva. V praxi to znamená, že orgány na národnej a regionálnej úrovni zodpovedné za plánovanie využitia financií sa musia spoločne so správcami a užívateľmi území Natura 2000

stále viac snažiť integrovať ciele ochrany prírody a manažment území Natura 2000 do širšej stratégie rozvoja regiónov a vidieka.

3. KOMU A NA ČO JE URČENÁ TÁTO PRÍRUČKA A V ČOM JE JEJ PRÍNOS

Komu je určená táto príručka?

Táto príručka je určená predovšetkým orgánom členských štátov, ktoré sú zodpovedné za programovanie na roky 2007 – 2013 na národnej a regionálnej úrovni. Príručka má pomôcť orgánom identifikovať možnosti spolufinancovania sústavy **Natura 2000** zo zdrojov EÚ a podporiť plné využitie týchto možností ich zahrnutím do národných a regionálnych programov financovania.

Príručka môže byť tiež užitočným nástrojom pre orgány zapojené do prípravy programov starostlivosti pre špecifické územia, pretože môže poskytnúť hodnotné nápady ako v budúcnosti financovať konkrétne manažmentové opatrenia.

Prostredníctvom používania tejto príručky, sú orgány na národnej a regionálnej úrovni vyzvané uvažovať o všetkých potenciálnych cieľových skupinách (tzv. konečných užívateľoch fondov Európskeho spoločenstva, ktorí v skutočnosti zabezpečujú aktivity súvisiace s územiaми Natura 2000) vrátane pracovníkov administratívy, poľnohospodárov, lesníkov, rybárov a chovateľov rýb, súkromných vlastníkov pôdy, verejných vlastníkov pôdy, užívateľov, mimovládnych organizácií (MVO), vzdelávacích organizácií a malých a stredných podnikateľov (MSP). Hoci obsah príručky nie je priamo zameraný na tieto cieľové skupiny, mala by zlepšiť ich

informovanosť o programovaní fondov EÚ, ktoré zabezpečujú orgány na národnej a regionálnej úrovni. Navyše správcovia a užívatelia vedia najlepšie, ktoré opatrenia je v územiach Natura 2000 potrebné financovať a môžu tieto informácie poskytnúť orgánom zodpovedným za programovanie.

Analýza fondov predstavená v kapitole 'Možnosti financovania manažmentových aktivít sústavy Natura 2000' pokrýva rôzne typy území Natura 2000 vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesov, iných suchozemských typov krajiny, vnútrozemských vôd, mokradí, pobrežných oblastí a morských oblastí. Analýza upozorňuje na možnosti dostupné pre rôzne cieľové skupiny, ktoré spomíname vyššie. Podrobnosti o cieľových skupinách a typoch území uvádzame v opisnej časti.

Na čo slúži táto príručka?

Väčšina spolufinancovania sústavy Natura 2000 zo zdrojov spoločenstva bude v budúcnosti poskytovaná prostredníctvom existujúcich fondov spoločenstva určených na rozvoj vidieka, regiónov alebo morských oblastí EÚ. Zaistenie trvalo udržateľného využívania zdrojov a posilnenie súladu medzi ochranou životného prostredia a rastom je tiež v súlade s obsahom Lisabonskej stratégie. Z tohto dôvodu musia aj národné a regionálne programy rozvoja a stratégie súdržnosti na roky 2007 – 2013, ktoré sa budú financovať z fondov spoločenstva, zohľadniť potreby životného prostredia

(vrátane Natura 2000) vo svojich finančných prioritách¹.

Cieľom príručky je poskytnúť orgánom na národnej a regionálnej úrovni presné a aktuálne informácie o možnostiach spolufinancovania sústavy Natura 2000 zo zdrojov EÚ vo finančnom období 2007 – 2013. Príručka sa zameriava na hlavné finančné nástroje EÚ, ktoré sa budú realizovať počas nasledujúcich rokov vrátane:

- štrukturálnych fondov (Európsky sociálny fond (ESF) a Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR));
- Kohézny fond;
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV);
- Európsky rybársky fond (EFRH);
- Finančný nástroj pre životné prostredie (LIFE+); a
- 7. Rámcový program pre výskum (RP7).

Naším zámerom je pomôcť identifikovať doplnkovosť a spoločné oblasti záujmu rôznych finančných nástrojov a súčasne zamedziť ich duplicitu.

Chceme zdôrazniť, že príručka predstavuje možnosti financovania aktivít Európskou úniou, ktoré sú v princípe k dispozícii na národnej a regionálnej úrovni. **Konkrétne finančné možnosti pre sústavu Natura 2000 v rokoch 2007 – 2013 však určia národné a regionálne programy, ktoré**

¹ Integrated guidelines for Growth and Jobs (2005-2008) (COM(2005)141): Microeconomic guidelines - Guideline 14.

členské štáty pripraviva. Príručka nepokrýva financovanie všetkých opatrení, ktoré si vyžaduje uplatňovanie Smernice o biotopoch a Smernice o vtákoch (napr. vypracovanie programov záchrany ohrozených druhov oddelene od programov starostlivosti území). Obsahovo sa obmedzuje **iba na aktivity, ktoré súvisia s územiaми Natura 2000.**

Súhrnne má príručka

- naznačiť možnosti financovania sústavy Natura 2000 na úrovni EÚ;
- pomôcť pri pochopení nových nariadení na operačnej úrovni;
- upozorniť na všeobecné finančné možnosti, ktoré nemusia byť okamžite zrejmé.

Prínos príručky

Hlavnými prínosmi tejto príručky je:

- možnosť kontroly, či sa vykonali všetky potrebné kroky a či sú všetky možnosti financovania známe a využité;
- možnosť prehodnotenia programov v budúcnosti;
- dôležitá podkladová informácia pre prípravu programov starostlivosti území.

Hoci národné programovanie na roky 2007 – 2013 je v niektorých krajinách už ukončené, celkový proces vypracovania, schválenia a

implementácie programov a výberu projektov je ešte stále v počiatočných fázach.

Spracovanie príručky a jej následná distribúcia v členských krajinách EÚ prostredníctvom seminárov musí byť považovaná za jeden z krokov v tomto prebiehajúcom procese. V minulosti boli fondy EÚ v oblasti ochrany prírody čerpané najmä prostredníctvom programu LIFE, ktorý sa zameriaval na individuálne projekty. Možnosti fondov pre rozvoj vidieka a štrukturálnych fondov sa v predchádzajúcom finančnom období na ochranu prírody príliš nevyužili. Integrované spolufinancovanie sústavy Natura 2000 z existujúcich finančných nástrojov spoločenstva na roky 2007 – 2013 tak, ako ho navrhla Európska komisia, preto predstavuje nový prístup pre väčšinu zapojených orgánov a dotknutých subjektov.

Uplatňovanie tohto nového prístupu na národnej úrovni si pravdepodobne vyžiada určitý čas. Z tohto dôvodu má príručka pomôcť pri súčasnej príprave národných programovacích dokumentov a tiež podporiť lepšiu uplatňovanie integrovaného prístupu z dlhodobého hľadiska.

4. DEFINÍCIE A OPISY, ŠTRUKTÚRA, OBSAH A POUŽITIE

Definície a opisy

Ciel'ové skupiny

Tento dokument má za cieľ poskytnúť pomoc orgánom, ktoré sú zodpovedné za programovanie fondov EÚ v členských štátoch na roky 2007 – 2013 na národnej a regionálnej úrovni. Príslušné orgány by mali uvažovať o všetkých potenciálnych cieľových skupinách, ktoré môžu zabezpečovať aktivity súvisiace s manažmentom území Natura 2000. Tabuľka 1 menuje ich príslušné kategórie. Kategórie cieľových skupín sme určili tak, aby sa dali odlišiť skupiny s právnymi nárokmi na pôdu (vlastníci, nájomcovia) od ostatných skupín.

Typy území Natura 2000

Tabuľka 2 opisuje typy území Natura 2000, ktoré sme zahrnuli do analýzy nariadení o fondoch EÚ a ktorá je opísaná v ďalšej časti príručky. Národné a regionálne orgány by mali pri používaní príručky brať ohľad na typy území Natura 2000, ktoré sú menované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 1: Cieľové skupiny analýzy fondov

Štátna a verejná správa	Orgány štátnej a verejnej správy na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Skupinu tvoria vládne inštitúcie, ako sú ministerstvá, špecializované úrady s celonárodnou pôsobnosťou, špecializované úrady na úrovni krajov a okresov pre zdravotníctvo, životné prostredie, vodné hospodárstvo a pod. Ide o správne orgány, ktoré riadia správu krajiny, no sami nie sú vlastníkami pôdy.
Poľnohospodári	Jednotlivci alebo organizácie zapojené do komerčných poľnohospodárskych aktivít.
Lesníci	Jednotlivci alebo organizácie zapojené do komerčných lesníckych aktivít.
Súkromní vlastníci pôdy	Jednotlivci alebo organizácie vlastniace pôdu. Môžu zahŕňať aj takých, ktorí sú zapojení do nekomerčných aktivít na pôde (nie poľnohospodárov a lesníkov).
Verejní vlastníci pôdy	Organizácie verejnej správy, ktoré vlastnia pôdu (spravujú pôdu vo vlastníctve štátu).
Rybári a chovatelia rýb	Jednotlivci alebo organizácie zapojené do komerčného rybolovu a chovu rýb.
Užívatelia pôdy	Jednotlivci alebo organizácie, ktorí užívajú pôdu, ale nie sú jej vlastníkami. Môžu zahŕňať tých, ktorí sú zapojení do nekomerčných aktivít na pôde (nie poľnohospodárov a lesníkov).
MVO	Mimovládne organizácie, ktoré nevlastnia ani neužívajú pôdu, ale svojimi aktivitami podporujú sústavu Natura 2000.
MSP	Malí a strední podnikatelia definovaní v zmysle odporúčania Európskej komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 týkajúcej sa definície mikro-, malých a stredných podnikateľov, OJ L 124, str. 36 – 41, z 20. mája 2003.
Vzdelávacie organizácie	Organizácie zapojené do poskytovania vzdelávacích programov.
Iné skupiny	Iní jednotlivci alebo organizácie, ktorí nespádajú do žiadnej z predchádzajúcich kategórií.

Tabuľka 2: Typy území Natura 2000

Poľnohospodárska pôda	Iba využívaná poľnohospodárska pôda, vrátane obhospodarovaných sadov.
Lesy	Všetky typy lesov
Iné suchozemské územia	Zahŕňa alpínske oblasti, oblasti stredomorských krovín, všetky ostatné typy území, ktoré nie sú zahrnuté v iných kategóriách (napr. pasienky, ktorý nie sú klasifikované ako využívaná poľnohospodárska pôda). Zahŕňa opustenú poľnohospodársku pôdu a sady.
Vnútrozemské vody	Rieky, jazerá, oblasti so sladkou vodou.
Mokrade	Močiare, rašeliniská, vrchoviská, ústia riek [môže sa čiastočne prekrývať s pobrežnými oblasťami].
Pobrežné oblasti	Pieskové duny, pláže, bahnité plytčiny (do vzdialenosti 12 námorných míľ od brehu) [môže sa čiastočne prekrývať s mokraďami].
Morské oblasti	Pobrežnéorské oblasti (do vzdialenosti 12 námorných míľ od brehu).

Tabuľka 3: Zoznam opatrení pre sústavu Natura 2000

Kategória	Č.	Typy aktivít	Podrobný opis
Výber území sústavy Natura 2000	1	Riadenie procesu výberu území	Financovanie orgánov, ktoré sú zodpovedné za výber území.
	2	Vedecké štúdie/inventarizácie pre identifikovanie území – prieskum, inventarizácia, mapovanie, hodnotenie podmienok	Vedecké štúdie, výskumní pracovníci, semináre a stretnutia, budovanie databáz a pod.
	3	Príprava podkladových informácií a publikačných materiálov	Príprava manuálov, seminárov, workshopov, komunikačných materiálov na školenia a budovanie kapacít
	4	Pilotné projekty	Úvodné/skúšobné projekty v územiach Natura 2000
Manažmentové plánovanie	5	Príprava programov starostlivosti, stratégií a schém	Vypracovanie a/alebo aktualizácia programov starostlivosti a akčných plánov, krajinno-ekologické plány a pod.
	6	Vytvorenie manažmentových orgánov	Počiatkové financovanie, štúdie uskutočniteľnosti, programy starostlivosti a pod.
	7	Konzultácie – verejné prerokovania, spolupráca s vlastníkmi pôdy	Náklady spojené s prípravou stretnutí a workshopov, publikovaním výsledkov konzultácií, finančnú podporu dotknutým subjektom a pod. Môže zahŕňať tiež aktivity na zlepšenie spolupráce a výmeny informácií (cestovné, stretnutia, workshopy).
	8	Aktualizácia programov starostlivosti, stratégií a schém	Prehodnotenie a aktualizácia programov starostlivosti a stratégií.
	9	Prevádzkové náklady správnych orgánov (údržba budov a zariadení)	Prevádzkové náklady, údržba infraštruktúry, spotrebný materiál; cestovné náklady; náklady na prenájom; leasing a pod.
	10	Údržba vybavenia slúžiaceho verejným účelom a využitiu územia, sprievodcovské aktivity, pozorovateľne a informačné stánky a pod.	Vrátane nákladov na sprievodcovskú službu, vydanie máp, zamestnanie príslušných pracovníkov.
Prebiehajúci manažment biotopov a monitoring	11	Personál (správcovia území/projektoví manažéri, strážcovia, pomocný personál)	Trvajúce personálne náklady.
	12	Ochranárske manažmentové opatrenia na udržanie a zlepšenie priaznivého stavu biotopov	Vrátane obnovy biotopov, výstavba prechodov pre voľne žijúce živočíchy, manažment špecifických biotopov, príprava programov starostlivosti.
	13	Ochranárske manažmentové opatrenia na udržanie a zlepšenie priaznivého stavu druhov	Vrátane obnovných opatrení, výstavba prechodov pre voľne žijúce živočíchy, manažment špecifických druhov flóry a fauny, prípravy programov starostlivosti/záchrany.
	14	Ochranárske manažmentové opatrenia súvisiace s inváznymi nepôvodnými druhmi (IND)	Vrátane obnovných opatrení, výstavba infraštruktúry, manažment špecifických druhov flóry a fauny, prípravy programov starostlivosti/záchrany
	15	Implementácia manažmentových schém a dohôd s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov alebo vôd na účely zabezpečenia špecifických požiadaviek	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Agro-environmentálne opatrenia</i>, napr. produkčné metódy šetrné voči prírode, obnova biotopov na poľnohospodárskej pôde, neintenzívny chov dobytky, ochrana lúk a pod. • <i>Lesno-environmentálne opatrenia</i>, napr. vytvorenie neobhospodávaných zón, ponechanie mŕtveho dreva, kontrola alebo likvidácia invázných nepôvodných druhov, zalesňovanie alebo opätovné zalesnenie, manažment špecifickej vegetácie a pod. • <i>Akva-environmentálne opatrenia</i>, napr. údržba biotopov v oblastiach s intenzívnym chovom rýb a pod. (súvisí skôr s chovom rýb – akvakultúrou - než s rybárstvom).

Kategória	Č.	Typy aktivít	Podrobný opis
Prebiehajúci manažment biotopov a monitoring	16	Poskytovanie služieb; náhrada za obmedzenie práv a ušlých príjmov; vytvorenie akceptovateľných vzťahov so susedmi	Náklady za kompenzáciu, napr. poľnohospodárom, lesníkom a ďalším vlastníkom a užívateľom pôdy za ušlé príjmy ako dôsledok obmedzení z titulu ochrany území Natura 2000.
	17	Monitoring a prieskum	Najmä jednorazové náklady súvisiace s prieskumom a monitoringom, napr. vypracovanie plánov monitoringu, metódy a zariadenia, školenia personálu.
	18	Prevenca rizík (protipožiarne a protipovodňové opatrenia)	Zavedenie strážnej služby a spracovanie protipožiarneho plánov, vybudovanie príslušnej infraštruktúry a obstaranie vybavenia.
	19	Dozor v územiach	Nepretržitý dozor, hliadkovanie a stráženie. Patria sem personálne náklady, spotrebný materiál, náklady na cestovné a pod. v súvislosti s výkonom dozoru a strážnej služby v územiach vrátane kontroly škodlivých rekreačných aktivít, kontroly ekonomických aktivít a ochrany pred ničivými požiarimi.
	20	Obstaranie informačných materiálov a publikácií	Vytvorenie komunikačných prostriedkov, vydávanie novín, informačných materiálov a materiálov na zvyšovanie povedomia verejnosti, vytvorenie a údržbu internetových stránok a pod.
	21	Tréningy a vzdelávanie	Vytvorenie príručiek, semináre, workshopy, komunikačné materiály.
	22	Vybavenie na podporu návštevnosti a uvedenie si významu území Natura 2000	
Investičné náklady	23	Nákup pôdy vrátane kompenzácií za obmedzenie výstavby (rozvoja)	Výkup pôdy z titulu ochrany prírody a manažmentu území Natura 2000.
	24	Infraštruktúra a vybavenie potrebné na obnovu biotopov alebo druhov	Množstvo opatrení v oblasti tvorby infraštruktúry určenej na manažment životného prostredia, napr. manažment vôd v rašeliniskách a pod. Môže zahŕňať nákup vybavenia (zariadenia na prevádzku inštitúcií zabezpečujúcich ochranu a manažment území, obstaranie kancelárskeho a IT vybavenia, materiálne náklady na monitoring, lode, potápačská výstroj, kamery a pod.)
	25	Infraštruktúra pre návštevníkov území, sprievodcovskú službu, pozorovateľne a informačné stánky a pod.	Infraštruktúra pre potreby verejnosti, ktorá napomáha ochrane a manažmentu životného prostredia (napr. infraštruktúra zvyšujúca komfort návštevnosti územia, ako napr. turistické značenie, pozorovacie plošiny na turistických trasách a informačné centrá pre návštevníkov. Môže zahŕňať nákup vybavenia (zariadenia na prevádzku inštitúcií zabezpečujúcich ochranu a manažment území, obstaranie kancelárskeho a IT vybavenia, materiálne náklady na monitoring, lode, potápačská výstroj, kamery a pod.)

Typy aktivít

Rozsah, v ktorom sú aktivity súvisiace s manažmentom území Natura 2000 oprávnené na financovanie, sa bude v jednotlivých prípadoch líšiť. Z tohto dôvodu sme ich špecifikovali a kategorizovali v predchádzajúcej tabuľke. Zoznam 25 aktivít bol prevzatý z prílohy 3 *Správy Európskej komisie o financovaní sústavy Natura 2000* (COM(2004)431 final), do ktorej bol prevzatý zo zoznamu kategórií, ktorý vypracovala pracovná skupina pre článok 8 Smernice o biotopoch a publikovala vo svojej záverečnej správe o financovaní sústavy Natura 2000². Pracovná skupina uznala, že definície typu a zamerania aktivít nie sú jednoznačné a každý členský štát môže použiť pomerne odlišný prístup v ich opise a kategorizácii. Tento fakt sme brali do úvahy aj pri tvorbe tejto príručky. Ak orgánom členských štátov záleží na získaní spolufinancovania aktivít súvisiacich so sústavou Natura 2000 z prostriedkov spoločenstva, odporúčame skontaktovať sa s príslušnými zamestnancami Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie, ktorí im môžu pomôcť pri interpretácii aktivít.

² Vidť:

http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/Natura_2000_network/financing_Natura_2000/art8_working_group/pdf/final_report_en.pdf. Niektoré zmeny/doplňky v zozname aktivít sme vykonali na podnet pracovnej skupiny ustanovenej k tomuto projektu.

Štruktúra a obsah:

Informácie o možnostiach financovania aktivít, ktoré poskytujú jednotlivé fondy Spoločenstva, prezentujeme pre každú z **25 typov aktivít** v súbore tabuliek. Každá tabuľka cituje **články** nariadení EÚ, ktoré sú relevantné pre príslušnú aktivitu. V súvislosti s každým článkom sú v tabuľke obsiahnuté nasledujúce informácie:

- 1) Číslo článku
- 2) Predmet článku (názov)
- 3) Možné cieľové skupiny*
- 4) Možné typy území*
- 5) Územné obmedzenia pre oprávnenosť (napr. územné obmedzenia oprávnenosti prijímania štrukturálnych fondov)
- 6) Iné možné obmedzenia/poznámky
- 7) Možné príklady použitia článku pri manažmente území Natura 2000

*Táto informácia nie je zahrnutá v tabuľke pre štrukturálne fondy/Kohézny fond, pretože nie je použiteľná vzhľadom na formu týchto nariadení.

Aplikácia

Európske fondy, ktoré sme pri príprave príručky analyzovali, fungujú v súlade so systémom a požiadavkami nastavenými v osobitných nariadeniach k týmto fondom. Analýza možností, ktorá je prezentovaná v tabuľkách v kapitole 5, je založená na zneniach nariadení EÚ (navrhovaných, prípadne tam kde boli k dispozícii, už konečných zneniach) pre každý jeden fond.

V prípade fondov, ktoré fungujú na princípe národného programovania, je dôležité

upozorniť, že skutočná dostupnosť prostriedkov pre jednotlivé aktivity bude záležať od obsahu viacerých strategických a operačných dokumentov vrátane:

- a) Znení nariadení, publikovaných v úradnom vestníku EÚ.
- b) „strategických“ programov a plánov (napr. národných strategických plánov pre EFRH, národných strategických plánov pre EPFRV, národného strategického referenčného rámca pre štrukturálne fondy a kohézny fond). Tieto dokumenty zostavujú členské štáty.
- c) „operačných“ programov na národnej alebo regionálnej úrovni (napr. plánov rozvoja vidieka pod EPFRV, národných operačných programov pre EFRH, operačných programov pre štrukturálne fondy a kohézny fond, národných ročných plánov práce pre LIFE+).

Programovanie fondov umožňuje každej členskej krajine a/alebo regiónu identifikovať problémy, ktoré sú pre ne na miestnej úrovni najaktuálnejšie a určiť finančné priority pre fondy tak, aby sa tieto problémy riešili. Úroveň podrobnosti na jednotlivých stupňoch programovania sa pri jednotlivých fondoch líši. Napríklad programy rozvoja vidieka vypracované pre EPFRV budú obsahovať veľmi podrobný opis jednotlivých opatrení, ktoré môžu byť financované. Naopak, plány a programy pre využitie EFRR, ESF a Kohézny fond sú viac strategické a nebudú obsahovať detailný opis opatrení. Na národnej a regionálnej úrovni nemá Európska komisia primárnu zodpovednosť za určenie obsahu programov, avšak môže

zohrať dôležitú úlohu v kontrole toho, či sú programy nastavené podľa priorít Spoločenstva určených nariadeniami alebo strategickými usmerneniami spoločenstva. V minulosti boli (okrem iných) za prípravu programov využitia fondov EÚ zodpovedné ministerstvá financií, životného prostredia, poľnohospodárstva a rozvoja.

Užívatelia príručky by si mali uvedomiť, že uvedenie článkov citovaných v tabuľkách neznamená automaticky existenciu identických možností financovania príslušných aktivít vo všetkých členských štátoch. Finančné možnosti sú vždy predmetom širšieho kontextu a cieľov nariadenia (napr. regionálneho rozvoja) a v niektorých prípadoch samotný článok môže byť svojím obsahom limitovaný len na určitú oblasť podpory (napr. manažment rizík, obnoviteľné zdroje). Manažment územia Natura 2000 pravdepodobne pozostáva z množstva opatrení, ktoré môžu byť, v závislosti od územia, financované z rôznych článkov a rôznych fondov EÚ. V skutočnosti budú správcovia územia Natura 2000 musieť preukázať zručnosť v zhodnotení fondov a programov, aby mohli zladiť finančné potreby sústavy Natura 2000 so všetkými existujúcimi finančnými zdrojmi v EÚ i mimo nej.

Na konci tabuliek sú informácie o hlavných fondoch Európskeho spoločenstva. Tie v skratke opisujú ciele fondov, programovací proces a zoznam článkov, ktoré sú relevantné pre sústavu Natura 2000 (články zahrnuté v tabuľkách).

Pozn.: táto príručka nie je určená ako náhrada analýzy finančných možností na miestnej úrovni – mnohé z členských štátov spravujú vlastné finančné programy, nezávislé na fondov EÚ a využiteľné pre manažment územia Natura 2000. Táto príručka obsahuje informácie iba o hlavných fondoch Európskeho spoločenstva.

5. OPIS FONDŮV

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)

Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV). OJ L 277/2 21.10.2005. Pozri tiež: Strategické usmernenie Spoločenstva pre rozvoj vidieka. OJ L.55/20 25.02.2006.

Ciele

Ciele EPFRV stanovuje Článok 4. 'Podpora rozvoja vidieka prispieva k dosiahnutiu týchto cieľov:

- (a) zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva podporovaním reštrukturalizácie, rozvoja a inovácie;
- (b) zlepšenie životného prostredia a vidieku podporovaním manažmentu krajiny;

(c) zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie hospodárskej činnosti.'

Programovanie

EPFRV bude v rámci finančného obdobia 2007 – 2013 fungovať podľa princípu programovania. Príslušné orgány členských štátov budú musieť vypracovať Národný strategický plán (NSP) a programy rozvoja vidieka (PRV), v ktorých pretransformujú priority Spoločenstva zahrnuté v nariadeniach a strategických usmerneniach do národného/regionálneho kontextu. V mnohých prípadoch sem zahrnú národné a regionálne priority v špecifických oblastiach.

Nariadenie EPFRV stanovuje potrebné požiadavky na proces prípravu a schválenia NSP a PRV a ich požadovaný obsah/štruktúru (viď Kapitoly II a III nariadenia). Aktivity, ktoré nie sú v programoch rozvoja vidieka zahrnuté, nemôžu byť z EPFRV financované. **Je preto dôležité, aby sa potreby a ciele súvisiace s manažmentom územia Natura 2000 integrovali do národných strategických plánov a následne súvisiace opatrení v PRV, ak príslušné orgány zamýšľajú využiť EPFRV na spolufinancovanie takýchto aktivít.**

Vykonávajúce nariadenia pre EPFRV budú už čoskoro finalizované. Konečné znenia poskytnú podrobnejšiu informáciu o tom, ako majú byť opatrenia zahrnuté v nariadení č. 1698/2005 aplikované v členských štátoch.

Financovanie

Podpora EPFRV sa sústreďuje na štyri 'osi' rozvoja vidieka, pričom sa stanovujú minimálne náklady pre každú z osí nasledovne:

Členské štáty majú možnosť prispôbiť si rozdelenie financií medzi štyri osi, pokiaľ zachovávajú minimálne prahy stanovené nariadením. Os 4 Leader predstavuje multisektorálny prístup, ktorý má naplniť požiadavku integrovaného rozvoja vidieka prostredníctvom presne cielených aktivít v jednotlivých, resp. vo všetkých troch zvyšných osiach (viď tabuľku). Treba upozorniť na to, že vzhľadom na celkovú výšku rozpočtu EÚ na roky 2007 – 2013 bude na národnej úrovni pravdepodobne medzi jednotlivými opatreniami silný konkurenčný boj a opatrenia súvisiace s Natura 2000 budú musieť príslušné orgány a záujmové skupiny vytrvalo presadzovať medzi ďalšími konkurenčnými opatreniami. Potreba dynamického myslenia je preto prvoradá. Dotknuté subjekty, rovnako ako aj národné orgány, by preto mali spoločne hľadať v EPFRV možnosti naplnenia integrovaného rozvoja vidieka. To znamená, vybrať skupiny opatrení, ktoré nielen zlepšujú životné prostredie a sústavu Natura 2000, ale pomáhajú tiež miestnej ekonomike a rozvoju spoločnosti.

Tabuľka 4: Prioritné osi EPFRV

Os	Minimálne náklady (%)
1. Zlepšenie konkurencieschopnosti odvetvia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.	10
2. Zlepšenie životného prostredia a vidieka.	25
3. Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia ekonomiky vidieka.	10
4. Leader	5

LEADER

Leader tvorí štvrtú Os nového EPFRV a jeho cieľom je podporiť implementáciu priorít prvých troch osí (ako napr. zlepšenie konkurencieschopnosti, životného prostredia a vidieka, kvality života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia ekonomiky vidieka) a tiež podporiť rozvoj vidieka prístupom zdola nahor a zlepšiť riadenie. Na os Leader sa má vyčleniť približne 5 % z celkových prostriedkov EPFRV.

Miestne stratégie pre Leader sú viazané na konkrétne územie a založené na najlepšom využití existujúcich zdrojov a spoločnej identity. Partnerstvá verejného a súkromného sektora, nazývané miestne akčné skupiny (MAS), identifikujú potreby rozvoja v rámci svojich vidieckych komunít. Tieto priority sa ďalej rozpracujú v rámci rozvojového plánu. Financie z programu Leader pomáhajú miestnym akčným skupinám podporiť malé, inovatívne projekty, ktoré uspokojia miestne rozvojové potreby udržateľným spôsobom. Leader tiež podporuje spoluprácu MAS z rôznych krajín Európy s cieľom vytvárania spoločných projektov, spolupráce a výmeny informácií na úrovni regionálnej, národnej a EÚ. Mnohé z projektov Leader, ktoré sa realizovali v predchádzajúcom programovacom období, znamenalo pre sústavu Natura 2000 jasný prínos.

Hlavná výhoda programu Leader nie je vo veľkom finančnom zdroji pre jednotlivé opatrenia Natura 2000, ale skôr v prístupe, ktorý propaguje spoluprácu miestnych aktérov a vytváranie integrovaných projektov. Preto je vhodné, aby stratégie rozvoja území kombinovali ochranu prírody s udržateľným využívaním krajiny, ako je napr. zvýšenie hodnoty území Natura 2000 prostredníctvom ekoturizmu alebo marketing environmentálne vhodných regionálnych produktov.

Príklady realizovaných projektov a programov Leader, a viac informácií sú k dispozícii na: http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm

Tabuľka 5: Kľúčové dátumy v procese implementácie EPFRV

Kroky	Dátum
Stanovisko Európskeho parlamentu k Strategickým usmerneniam Spoločenstva pre rozvoj vidieka; Strategické usmernenia Spoločenstva prijaté Radou	február 2006
Členské štáty rokujú o Národných strategických plánoch (NSP) s Európskou komisiou	január – marec 2006
Implementácia nariadení prijatých Komisiou	apríl – jún 2006
Členské štáty predkladajú NSP	marec – máj 2006, t.j. max. 3 mesiace po prijatí Strategických usmernení Spoločenstva, v závislosti od prijatia všeobecného nariadenia o štrukturálnych fondoch.
Príslušné orgány predkladajú PRV	min. 2 mesiace – max. 4 mesiace po odovzdaní NSP
Vyjednávanie o PRV medzi Európskou komisiou a členskými štátmi	6 mesiacov po predložení PRV
NSP a PRV sa začínajú implementovať	1. január 2007

Pozn.: Tabuľka 5 uvádza iba približné dátumy, pričom jediný presne stanovený dátum je 1. január 2007, keď sa NSP a PRV začnú implementovať. Ďalšie oneskorenie dokončenia finančnej perspektívy Únie môžu viesť k posunutiu termínov ukončenia prác na NSP a PRV v členských krajinách až do vyjasnenia finančného rámca, pod ktorým budú tieto programy fungovať.

Tabuľka 6: Zoznam kľúčových článkov nariadenia o EPFRV súvisiacich s Natura 2000³

Článok	Text
20(a)(i)	Odborné vzdelávanie a informačné aktivity vrátane šírenia vedeckých poznatkov a inovačných postupov pre osoby pôsobiace v poľnohospodárskom a potravinárskom odvetví a v odvetví lesného hospodárstva
20(a)(v)	Podpora zameraná na konkurencieschopnosť odvetvia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva týkajúca sa opatrení zameraných na podporu znalostí a skvalitnenie ľudského potenciálu prostredníctvom zlepšenia a rozvoja infraštruktúry súvisiacej s rozvojom a prispôbovaním poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
20(b)(ii)	Zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov
20(b)(iii)	Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva
20(b)(vi)	Obnova potenciálu poľnohospodárskej produkcie poškodenej prírodnými katastrofami a zavedením vhodných preventívnych opatrení
36(a)(i)	Platby za znevýhodnené prírodné podmienky pre poľnohospodárov v horských oblastiach
36(a)(ii)	Platby pre poľnohospodárov v oblastiach so znevýhodnenými prírodnými podmienkami, okrem horských oblastí
36(a)(iii)	Platby Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES
36(a)(iv)	Agroenvironmentálne platby
36(a)(vi)	Podpory pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]
36(b)(i)	Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy
36(b)(ii)	Prvé zriadenia poľnohospodársko-lesníckych systémov na poľnohospodárskej pôde
36(b)(iii)	Prvé zalesnenie nepoľnohospodárskej pôdy
36(b)(iv)	Platby v rámci sústavy Natura 2000 [lesy]
36(b)(v)	Lesno-environmentálne platby
36(b)(vi)	Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení
36(b)(vii)	Podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]
52(a)(i)	Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
52(a)(ii)	Podpora pre zriaďovanie a rozvoj mikropodnikov s cieľom podporiť podnikanie a rozvoj hospodárskej štruktúry
52(a)(iii)	Podpora činností v oblasti cestovného ruchu
52(b)(iii)	Zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva
52(c)	Opatrenie pre vzdelávanie a informovanie hospodárskych subjektov, ktoré pôsobia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje os 3
52(d)	Opatrenie na získavanie zručností a oživovanie s cieľom pripraviť a vykonať stratégiu miestneho rozvoja
63	Leader

³ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

Európsky fond rybného hospodárstva
Spracované podľa medziinštitucionálneho
spisu: 2004/0169 (CNS) z 25. júla 2006.

Ciele

Ciele Európskeho fondu rybného
hospodárstva (EFRH) určuje článok 4. Ciele
zahŕňajú (medzi inými):

- podporu Spoločnej rybárskej politiky (SRP);
- podporu ochrany a zlepšenia životného prostredia a prírodných zdrojov v oblastiach súvisiacich s rybárskym sektorom;

- podporu trvalo udržateľného rozvoja a zlepšenia kvality života v oblastiach s rybárskymi aktivitami.

Programovanie

EFRH bude operovať v súlade s programovaním pre finančné obdobie 2007 – 2013. Orgány členských štátov budú zodpovedné za vypracovanie a prijatie Národných strategických plánov (NSP) ako stratégií rozvoja rybárskeho sektora v súlade so SRP a operačných programov (OP), ktoré spresnia podrobnosti použitia financií v súlade s NSP.

Navrhované nariadenie EFRH ustanovuje proces prípravy a schválenia NSP a ich požadovaný obsah/štruktúru (pozri článok 14). OP sú špecifickejšie a cielenejšie ako NSP a stanovujú podmienky použitia financií EFRH členskými štátmi. Budú následne určovať rámec uplatňovania politiky a priorít spolufinancovaných prostredníctvom EFRH. Žiadna aktivita by sa nemala financovať cez EFRH, pokiaľ nie je v OP. **Je preto dôležité, aby boli aktivity súvisiace s manažmentom území Natura 2000 zahrnuté v OP, ak národné orgány zamýšľajú využiť EFRH na ich spolufinancovanie.**

Tabuľka 7: Kľúčové dátumy v procese implementácie EFRH

Kroky	Dátum
Členské štáty predkladajú NSP	Najneskôr pri predkladaní OP
Členské štáty predkladajú OP	Do 31. decembra 2006
Komisia môže požiadať členské štáty o doplnenie OP	Počas dvoch mesiacov od predloženia OP
Komisia schvaľuje OP	Do štyroch mesiacov po predložení odsúhlaseného OP
OP sa začínajú implementovať	1. január 2007
Diskusia o skúsenostiach s implementáciou NSP organizovaná Komisiou a založená na písomných podkladoch poskytnutých členskými štátmi	21. december 2011

Tabuľka 8: Zoznam kľúčových článkov nariadenia o EFRH súvisiacich s Natura 2000⁴

Článok	Text
4	Ciele a poslanie
21(e)	Rozsah pôsobnosti opatrení „Prioritnej osi 1“ - sociálno-ekonomická kompenzácia za riadenie flotily podľa článku 27
27(1)(a)	EFRH môže prispievať na financovanie sociálno-ekonomických opatrení navrhnutých členskými štátmi pre rybárov nepriaznivo ovplyvnených vývojom rybolovu, ktoré zahŕňajú: 1(a) diverzifikáciu činností s cieľom podporiť rast počtu pracovných miest pre rybárov
27(1)(c)	EFRH môže prispievať na financovanie sociálno-ekonomických opatrení navrhnutých členskými štátmi pre rybárov nepriaznivo ovplyvnených vývojom rybolovu, ktoré zahŕňajú: 1(c) systémy rekvalifikácie v povolaniach mimo morského rybolovu
28	Rozsah opatrení „Prioritnej osi 2“ - opatrenia v akvakultúrnej výrobe
29(1)(b)	zavedenie akvakultúrnych metód, ktoré podstatne znižujú negatívny vplyv alebo zlepšujú pozitívne účinky na životné prostredie v porovnaní s bežnou praxou v odvetví akvakultúry
29(1)(c)	podpora tradičných akvakultúrnych činností dôležitých pre zachovanie a vývoj hospodárskych i sociálnych štruktúr a životného prostredia
30(2)(a)	Akva-environmentálne opatrenia: formy akvakultúry zahŕňajúce ochranu a zlepšovanie životného prostredia, prírodných zdrojov, genetickej diverzity a správu krajiny a tradičných rysov akvakultúrnych zón
30(2)(d)	Akva-environmentálne opatrenia: trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy NATURA 2000 v súlade so smernicou Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín
36	Rozsah opatrení „Prioritnej osi 3: opatrenia spoločného záujmu“
37(a)	udržateľne prispievať k lepšiemu riadeniu alebo ochrane zdrojov
37(b)	podporovať metódy alebo zariadenia selektívneho rybolovu a znižovanie vedľajších úlovkov
37(c)	odstraňovať stratenú rybársku výstroj z morského dna v rámci obmedzovania neúmyselného lovu
37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality
37(i)	zlepšiť odborné zručnosti alebo vyvinúť nové metódy a nástroje odbornej prípravy
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva
38(2)(a)	výstavba alebo inštalácia statických alebo pohyblivých zariadení zameraných na ochranu a rozvoj vodných živočíchov a rastlín
38(2)(b)	regenerácia vnútrozemských vôd vrátane neresísk a migračných trás pre migrujúce druhy
38(2)(c)	ochrana a zlepšenie životného prostredia v rámci sústavy NATURA 2000, keď jej územie priamo súvisí s rybolovnými činnosťami, s výnimkou prevádzkových nákladov
41(2)(b)	Pilotné projekty: umožniť uskutočnenie skúšania plánov riadenia a plánov pridelovania rybolovného úsilia vrátane, ak je to potrebné, zriadenia zón bez rybolovu, aby sa vyhodnotili biologické a finančné dôsledky, a experimentálneho opätovného zarybnenia
41(2)(c)	Pilotné projekty: vyvíjať a skúšať metódy na zlepšenie selektivity zariadení, zníženie vedľajších úlovkov, vyhadzovania alebo vplyvov na životné prostredie, najmä na morské dno
43	Rozsah opatrení „Prioritnej osi 4: trvalo udržateľný rozvoj rybolovných oblastí“, predovšetkým článku (2)(b), (c), (d)
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva
44(1)(e)	podpora malých rybolovných oblastí a infraštruktúry a služieb súvisiacich s cestovným ruchom v prospech spoločenstiev malých rybolovných oblastí
44(1)(f)	ochrana životného prostredia v rybolovných oblastiach, aby sa udržala jeho príťažlivosť, obnova a budovanie pobrežných osád a dedín s rybolovnými činnosťami na ochranu a zlepšenie prírodného a architektonického dedičstva
44(1)(h)	podpora medzirezionálnej a nadnárodnej spolupráce medzi skupinami aktívnymi v rybolovných oblastiach, najmä prostredníctvom budovania sietí a šírenia najlepších postupov

⁴ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

44(1)(i)	získavanie zručností a pomoc pri príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja
45	Účasť na trvalo udržateľnom rozvoji rybolovných oblastí - miestne subjekty alebo skupiny („skupina“) zastupujúce partnerov z verejného a súkromného sektoru

EFRR, ESF a Kohézny fond

Hlavným cieľom kohéznej politiky je podpora skutočnej konvergenencie a redukcia socio-ekonomických a teritoriálnych rozdielov. Uskutočňuje sa spolufinancovaním investícií v menej rozvinutých krajinách, regiónoch a oblastiach Únie. V období 2007 – 2013 sa bude politika súdržnosti zameriavať na podporu aktualizovanej Lisabonskej agendy a investícií, ktoré významne podporujú rast, ako napr. výskum a inovácie, fyzická infraštruktúra, technológie šetrné k životnému prostrediu, investície do ľudského kapitálu a vedomostí. Strategické usmernenia Spoločenstva⁵ zahŕňajú ochranu prírody a druhov, ktorá je v súlade s environmentálnou legislatívou.

Návrh všeobecného nariadenia pre Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF) a Kohézny fond (KF) definuje spoločné princípy, pravidlá a štandardy pre každý z troch fondov. Okrem toho pre každý z fondov upravuje špecifické ustanovenia samostatné nariadenie.

Pre programovacie obdobie 2007 – 2013 navrhla Komisia významné zjednodušenie. Kohézna politika bude zahŕňať tri fondy: EFRR, KF a ESF a tri ciele: Cieľ 1: 'Konvergencia' financovaný z EFRR, ESF a KF, Cieľ 2: 'Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť' financovaný z EFRR a ESF a Cieľ 3: 'Európska územná spolupráca' financovaný z EFRR. Pod konvergenčnými regiónmi sa

myslia tie oblasti EÚ, kde je HDP na obyvateľa nižší ako 75 % priemeru EÚ. Všetky ostatné regióny sú potenciálnymi kandidátmi pre Cieľ 2.

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR)

Spracované podľa návrhov všeobecného nariadenia o štrukturálnych fondoch a Kohéznom fonde (COM(2004)492) a nariadenia o EFRR (COM(2004)495) pripravených Komisiou.

Ciele

EFRR má prispieť k posilneniu ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej súdržnosti v rámci EÚ zmierňovaním regionálnych rozdielov, podporou štrukturálneho rozvoja a prispôbením regionálnych ekonomík. EFRR by mal predovšetkým cielene posilňovať konkurencieschopnosť a inovácie, vytvárať trvalé pracovné miesta a podporovať environmentálne prijateľný ekonomický rast.

Pomoc EFRR sa zameriava na množstvo tematických priorít, ktoré odrážajú ciele kohéznej politiky EÚ (články 4, 5 a 6 nariadenia EFRR). Vo všeobecnosti EFRR prispieva k financovaniu rôznych iniciatív regionálneho rozvoja (napr. produktívnych investícií a infraštruktúry).

Programovanie

EFRR sa v rámci finančného obdobia 2007 – 2013 riadi princípom programovania. Strategické zameranie a programovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu bude vo všeobecnosti prebiehať v troch základných krokoch; 1) Rada ministrov prijme **Strategické usmernenia Spoločenstva** pre programovanie, ktoré pripraví Komisia; 2) členské štáty pripravlia **národné strategické referenčné rámce** (NSRR), ktoré určia stratégiu a tematické a územné priority naplnenia cieľov Spoločenstva; 3) členské štáty pripravlia **operačné programy** (OP), ktoré určia konkrétne aktivity pre EFRR (ako aj pre ESF a Kohézny fond) na úrovni členských štátov. NSRR a operačné programy pokryjú obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013. Oba typy dokumentov sa postúpia Európskej komisii na schválenie.

Operačné programy určia, ako hodlajú členské štáty naložiť s financiami z EFRR. Vytvoria tak rámec realizácie a uplatňovania politiky a priorít, ktoré bude fond spolufinancovať. Aktivity, ktoré nie sú v operačnom programe, by sa preto z EFRR financovať nemali.

⁵ COM(2005) 299 'Cohesion Policy in Support of Growth and Jobs: Community Strategic guidelines, 2007-2013

Tabuľka 9: Kľúčové dátumy v procese implementácie EFRR

Kroky	Dátum
Strategické usmernenia Spoločenstva pre štrukturálne fondy vypracované	
Členské štáty pripravujú a predkladajú NSRR	Do 5 mesiacov po prijatí Strategických usmernení Spoločenstva
Členské štáty pripravujú a predkladajú návrhy operačných programov pre EFRR	Nie neskôr ako 5 mesiacov po rozhodnutí Komisie o NSRR (všeobecné nariadenie, článok 31.3) prípadne v rovnakom čase ako predstavia NSRR.
Komisia môže požiadať členské štáty prepracovať navrhnuté programy	
Komisia schvaľuje každý operačný program	Čo najskôr, nie však neskôr ako 4 mesiace po ich formálnom predložení členským štátom.
Operačné programy pre EFRR sa začínajú realizovať	1. januára 2007
Členské štáty prezentujú Komisii správu o pokroku v implementácii NSRR	Na konci roka 2009 a 2012

Tabuľka 10: Zoznam kľúčových článkov nariadenia o EFRR súvisiacich s Natura 2000⁶

článok	Text
	Cieľ: Konvergencia
4(2)	Informačná spoločnosť vrátane rozvoja miestneho obsahu, služieb a aplikácií, zlepšovanie prístupu k online službám štátnej správy a ich rozvoj, pomoc a služby pre MSP, aby mohli zavádzať a efektívne využívať informačné a komunikačné technológie (IKT)
4(3)	Životné prostredie vrátane investícií spojených s likvidáciou odpadu, dodávka vody, spracovanie mestských odpadových vôd a kvalita ovzdušia, integrovaná prevencia a kontrola, asanácia zamorených lokalít a pôdy, presadzovanie biodiverzity a ochrany prírody, pomoc MSP na podporu udržateľných modelov výroby prostredníctvom zavádzania nákladovo efektívnych systémov environmentálneho manažmentu a zavádzanie a využívanie technológií na prevenciu znečistenia
4(4)	Prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami
4(5)	Cestovný ruch vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou
4(6)	Investície do dopravy vrátane transeurópskych sietí a integrovaných mestských stratégií čistej mestskej hromadnej dopravy, ktoré prispejú [...] k zníženiu environmentálnych vplyvov
4(7)	Energia vrátane transeurópskych sietí, ktoré prispejú k [...] integrácii otázok životného prostredia, zvýšeniu energetickej účinnosti a rozvoju obnoviteľných zdrojov

⁶ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

článok	Text
4(8)	Investície do vzdelania, ktoré prispejú k zvýšeniu atraktívnosti a kvality života v regiónoch
4(10)	Priama pomoc na investície do MSP, ktorá prispeje k vytváraniu a zabezpečovaniu pracovných miest
	Cieľ: Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
5(2)a	Životné prostredie a prevencia rizík, a konkrétne podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a zoznam Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí
5(2)b	Životné prostredie a prevencia rizík, a konkrétne podnecovanie energetickej účinnosti a výroby energie z obnoviteľných zdrojov
5(2)d	Životné prostredie a prevencia rizík, a konkrétne vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodným a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi
5(3)a	Prístup, mimo veľkých mestských centier, k dopravným a telekomunikačným službám vo všeobecnom ekonomickom záujme
	Cieľ: Európska územná spolupráca
6(1)a	Rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj a hlavne: prostredníctvom podpory podnikateľstva a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu
6(1)b	Rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj a hlavne: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia;
6(1)	Rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj a hlavne: zmenšením izolácie prostredníctvom dokonalejšieho prístupu k dopravným, informačným a komunikačným sieťam a službám a cezhraničným vodným, odpadovým a energetickým systémom
6(1)d	Rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj a hlavne: rozvíjaním spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, hlavne v takých sektoroch ako je zdravotníctvo, kultúra a školstvo
6(2)a	Zavádzanie a rozvoj nadnárodnej spolupráce, vrátane bilaterálnej spolupráce medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v týchto prioritách: vodné hospodárstvo, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí
6(2)c	Zavádzanie a rozvoj nadnárodnej spolupráce, vrátane bilaterálnej spolupráce medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v týchto prioritách: prevencia rizík
6(3)	Posilňovanie efektívnosti regionálnej politiky prostredníctvom podpory vytvárania sietí a výmeny skúseností medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi so zameraním sa na témy uvedené v článku 5(1) a (2) a článku 8.
8	Mestský rozmer: obnova fyzického prostredia, opätovný rozvoj plôch po demolácii a zachovanie a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva [...]
9	Ekonomická diverzifikácia vo vidieckych oblastiach a oblastiach závislých od rybolovu
10	Oblasti s prírodnými znevýhodneniami: zlepšenie dostupnosti, podpora a rozvoj ekonomických činností spojených s kultúrnym dedičstvom, presadzovaním udržateľného využívania prírodných zdrojov a podnecovanie sektoru cestovného ruchu

Európsky sociálny fond (ESF)

Spracované podľa návrhov všeobecného nariadenia o štrukturálnych fondoch a Kohéznom fonde (COM(2004)492) a nariadenia o ESF (COM(2004)493) pripravených Komisiou.

Ciele

ESF má prispieť k podpore stratégií a priorít s cieľom dosiahnuť pokrok smerom k plnej zamestnanosti, zlepšeniu kvality a produktivity práce a podporiť sociálnu inklúziu a súdržnosť (v zmysle Európskej stratégie zamestnanosti). Vo všeobecnosti by mal ESF zohľadniť ciele Spoločenstva v oblasti sociálneho začlenenia, vzdelávania a školenia a rovnosti medzi ženami a mužmi. ESF zameriava svoju pomoc na množstvo tematických priorít, ktoré odrážajú ciele kohéznej politiky EÚ (článok 3 nariadenia o ESF).

Programovanie

ESF sa v rámci finančného obdobia 2007 – 2013 riadi princípom programovania. Strategické zameranie a programovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu bude vo všeobecnosti prebiehať v troch základných krokoch: 1) Rada ministrov prijme **Strategické usmernenia Spoločenstva** pre programovanie, ktoré pripraví Komisia; 2) členské štáty pripravujú **národné strategické referenčné rámce** (NSRR), ktoré určujú stratégiu naplnenia cieľov Spoločenstva; 3) členské štáty

pripravujú **operačné programy** (OP), ktoré určujú konkrétne aktivity pre ESF (ako aj pre EFRR a Kohézny fond) na úrovni členských štátov. NSRR a operačné programy pokrývajú obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013.

Operačné programy pre ESF budú odrážať strategický výber a priority, preto bude rozsah podrobného zoznamu aktivít obmedzený. Bude však možné zahrnúť do programov environmentálne priority, ktoré môžu súvisieť s oblasťami implementácie Natura 2000 (napr. reformu administratívy členských štátov súvisiacej s environmentálnym manažmentom).

Tabuľka 11: Kľúčové dátumy v procese implementácie ESF

Kroky	Dátum
Strategické usmernenia Spoločenstva pre štrukturálne fondy vypracované	
Členské štáty pripravujú a predkladajú NSRR	Do 5 mesiacov po prijatí Strategických usmernení Spoločenstva
Členské štáty pripravujú a predkladajú návrhy operačných programov pre ESF	Nie neskôr ako 5 mesiacov po rozhodnutí Komisie o NSRR (všeobecné nariadenie, článok 31.3) prípadne v rovnakom čase ako predstavia NSRR.
Komisia môže požiadať členské štáty prepracovať navrhnuté programy	
Komisia schvaľuje každý operačný program	Čo najskôr, nie však neskôr ako 4 mesiace po ich formálnom predložení členským štátom.
Operačné programy pre ESF sa začínajú realizovať	1. januára 2007
Členské štáty prezentujú Komisii správu o pokroku v implementácii NSRR	Koncom roka 2009 a 2012

Tabuľka 12: Zoznam kľúčových článkov nariadenia o ESF súvisiacich s Natura 2000⁷

Článok	Text
	Cieľ: Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
3(1)a ii	Navrhovanie a rozširovanie inovatívnych a produktívnejších foriem organizácie práce, vrátane lepšieho zdravotného stavu a bezpečnosti, určovania budúcich profesijných a kvalifikačných požiadaviek a rozvoja špecifických služieb zamestnanosti, odbornej prípravy a podpory v kontexte reštrukturalizácie podniku a sektora
	Cieľ: Konvergencia
3(2)b i	Posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejných správ a verejnoprávnych služieb [...]: vhodné politické a programové projekty, monitorovanie a hodnotenie, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podporou medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi
3(2)b ii	Posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejných správ a verejnoprávnych služieb [...]: budovanie kapacít v predkladaní politik a programov, a to aj so zreteľom na výkon legislatívy, hlavne prostredníctvom odbornej prípravy manažérov a pracovníkov a špecifickej podpory kľúčových služieb, inšpektorátov a sociálno-ekonomických činiteľov vrátane sociálnych partnerov a príslušných mimovládnych organizácií.

⁷ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

Kohézny fond

Spracované podľa návrhov všeobecného nariadenia o štrukturálnych fondoch a Kohéznom fonde (COM(2004)492) a nariadenia o Kohéznom fonde (COM(2004)494) pripravených Komisiou.

Je len málo pravdepodobné, že by sa Kohézny fond využíval na priame financovanie sústavy Natura 2000. Môžu však nastať situácie, keď územia Natura 2000 budú nepriamo profitovať z projektov financovaných Kohéznym fondom.

Ciele

Pomoc z Kohézneho fondu bude určená najmä na:

- 1) transeurópske dopravné siete, najmä prioritné projekty európskeho záujmu (Rozhodnutie č. 1692/96/ES);

- 2) dosiahnutie cieľov článku 174 Zmluvy, ktoré na základe politického a akčného programu pre oblasť životného prostredia patria k prioritám environmentálnej politiky Spoločenstva.
- 3) financovanie oblastí s jasným prínosom pre životné prostredie, ktoré napomáhajú trvalo udržateľnému rozvoju, ako napríklad projekty týkajúce sa energetickej efektívnosti a obnoviteľnej energie a v oblasti dopravy financovanie (mimo transeurópskych dopravných sietí) projektov železničnej dopravy, riečnej a morskej prepravy a intermodálnych (kombinovaných) dopravných systémov, projektov riadenia cestnej a vzdušnej dopravy, projektov čistejšej mestskej dopravy verejnej dopravy.

Programovanie

Kohézny fond sa v rámci finančného obdobia 2007 – 2013 riadi princípom programovania. Programovanie štrukturálnych a Kohézneho fondu bude prebiehať v dvoch krokoch: 1) členské štáty vypracujú **národné strategické referenčné rámce** (NSRR), ktoré určia stratégiu trvalého rastu a naplnenia cieľov Spoločenstva; 2) členské štáty pripravujú **operačné programy** (OP), ktoré určia logický súbor priorít, ktoré majú byť dosiahnuté pomocou fondu. Každá z prioritných osí pozostáva zo súboru opatrení. NSRR a operačné programy pokrývajú obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013. OP schvaľuje Európska komisia.

Aktivita, ktorá nie sú zahrnuté v kontexte prioritných osí, nemôžu byť spolufinancované.

Tabuľka 13: Kľúčové dátumy v procese implementácie Kohézneho fondu

Kroky	Dátum
Spracovanie legislatívneho balíka	Do polovice 2006
Strategické usmernenia Spoločenstva	Schválenie Radou po konzultáciách s EP do jesene 2006
Členské štáty predložia NSRR	Do 5 mesiacov po publikovaní Strategických usmernení Spoločenstva
Členské štáty predložia operačné programy	Do 4 mesiacov po predchádzajúcom kroku

Neformálne vyjednávania o NSRR medzi EK a členskými štátmi už začali.

Tabuľka 14: Zoznam kľúčových článkov nariadenia o Kohéznom fonde súvisiacich s Natura 2000⁸

Článok	Text
2 (2)	Realizovanie cieľov podľa článku 174 Zmluvy, ktoré na základe politického a akčného programu pre oblasť životného prostredia patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia Spoločenstva.

⁸ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

2 (3)	Oblasti s jasne prítomnou environmentálnou dimenziou, napomáhajúce trvalo udržateľnému rozvoju, ako napríklad projekty týkajúce sa energetickej využiteľnosti a obnoviteľných energií, a v oblasti dopravy (mimo oblasti transeurópskych dopravných sietí) sú to projekty koľajových sietí, navigovateľných leteckých a lodných trás, projekty viacdruhovej dopravy a ich kombinovateľnosti, projekty na zvládanie objemu cestnej a vzdušnej dopravy, projekty pre čistotu v mestskej doprave a projekty podporujúce kolektívnu prepravu.
-------	---

Finančný nástroj pre životné prostredie (LIFE+)

V septembri 2004 schválila Komisia návrh nariadenia pre LIFE+ na obdobie 2007 – 2013, ktorý nahradí predchádzajúci program LIFE III. Návrh LIFE+ je stále predmetom diskusie medzi inštitúciami Európskej únie a text nariadenia ešte nie je dokončený. Analýza, ktorú prezentujeme v tejto časti sa preto zakladá na pracovnej verzii dokumentu č. 15375/05.

LIFE+ sa bude skladať z troch komponentov: LIFE+ príroda a biodiverzita, LIFE+ environmentálna politika a riadenie a LIFE+ informovanie a komunikácia.

Ciele

Špecifické ciele komponentu LIFE+ príroda a biodiverzita ustanovuje článok 4: '(a) prispievať k vykonávaniu politiky a právnych predpisov Spoločenstva o prírode a biodiverzite [...]; a podporovať ďalší rozvoj a realizáciu sústavy Natura 2000 vrátane pobrežných a morských biotopov a druhov; (b) prispievať ku konsolidácii vedomostnej základne pre tvorbu, posudzovanie, monitorovanie a hodnotenie politiky a

právnych predpisov Spoločenstva v oblasti prírody a biodiverzity; (c) podporovať navrhovanie a vykonávanie prístupov a nástrojov politiky na monitorovanie a posudzovanie stavu prírody a biodiverzity a faktorov, záťaž a reakcií, ktoré na ne vplyvajú, najmä vo vzťahu k dosiahnutiu cieľa zastavenia úbytku biodiverzity na území Spoločenstva do roku 2010; (d) podporovať lepšie environmentálne riadenie a rozširovať účasť zainteresovaných strán vrátane mimovládnych organizácií na vykonávaní politiky a právnych predpisov v oblasti ochrany prírody a biodiverzity a diskusiách o nej.

Programovanie

Fond LIFE+ sa v rámci finančného obdobia 2007 – 2013 riadi princípom programovania. Komisia načrtne viacročné strategické programy na obdobie 2007 – 2010 a 2011 – 2013. Programy vymedzia základné ciele, prioritné oblasti činnosti, typy opatrení a očakávané výsledky dosiahnuté využitím financií Spoločenstva. Navrhnú tiež rozdelenie prostriedkov medzi členské štáty a označia časti rozpočtu, ktoré budú podliehať ústrednému, resp. delegovanému riadeniu. V rámci viacročných strategických

programov predložia členské štáty Komisii návrh ročných národných pracovných programov. Náležitosti národných pracovných programov vymedzuje článok 6. ***Ak národné orgány zamýšľajú využiť LIFE+ na spolufinancovanie aktivít súvisiacich s manažmentom území Natura 2000, je dôležité, aby boli tieto aktivity zahrnuté v ročných národných pracovných programoch pre LIFE+.***

Vylúčenie zo spôsobilosti: Článok 10 návrhu nariadenia LIFE+ ustanovuje že: 'Toto nariadenie nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva vrátane Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu, Kohézneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, Rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie, Európskeho fondu rybného hospodárstva a 7. rámcového programu pre výskum. To znamená, že LIFE+ nesmie financovať aktivity, ktorých financovanie je oprávnené z iných fondov opísaných v tejto príručke.

Tabuľka 15: Kľúčové dátumy v procese implementácie fondu LIFE+

Kroky	Dátum
Komisia navrhne prvý viacročný strategický program na roky 2007 – 2010 a prekonzultuje ho s členskými štátmi	Schválenie nie neskôr ako 3 mesiace po nadobudnutí platnosti nariadenia
Členské štáty predložia národné ročné pracovné programy	Prvý program predložený nie neskôr ako 3 mesiace po schválení prvého viacročného strategického programu, ďalšie podľa časového plánu pravidiel implementácie
Realizácia fondu LIFE+ začína	Približne v polovici 2007

Kľúčové články nariadenia o LIFE+ súvisiace s Natura 2000⁹

Pre sústavu Natura 2000 je kľúčovým článok 3 nariadenia o LIFE+, ktorý vymedzuje kritéria oprávnenosti opatrení a projektov financovaných z nariadenia:

2. Opatrenia navrhované viacročnými strategickými programami zostavenými v súlade s článkom 6(1), ročné národné pracovné programy prijaté v súlade s článkom 6(5) a projekty vykonávané podľa týchto programov musia spĺňať nasledujúce kritériá:

- (a) ich realizácia je v záujme Spoločenstva, pretože významne podporujú dosiahnutie hlavného cieľa nástroja LIFE+ uvedeného v článku 1(2); a
- (b) sú technicky a finančne ucelené, uskutočniteľné a ich prínos zodpovedá vynaloženým finančným prostriedkom.

⁹ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

3. Navyiac, v snahe dosiahnuť európsku pridanú hodnotu a vyhnúť sa financovaniu [...] opakovaných činností, opatrenia navrhnuté v ročných národných pracovných programoch a projekty realizované na základe týchto programov musia spĺňať navyše aspoň jedno z nasledujúcich kritérií:

- (a) predstavujú príklady najlepšej praxe, demonštračné opatrenia a projekty v oblasti vykonávania Smernice Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva alebo Smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín; alebo
- (b) predstavujú inovatívne opatrenia a projekty alebo demonštračné opatrenia a projekty súvisiace s environmentálnymi cieľmi Spoločenstva vrátane vytvárania a rozširovania postupov najlepšej praxe, know-how alebo technológií; kampaní na zvyšovanie povedomia a odbornej prípravy pracovníkov, ktorí sa zúčastňujú na zásahoch pri ochrane pred požiarimi; alebo
- (c) predstavujú opatrenia a projekty rozvoja a uplatňovania cieľov Spoločenstva, ktoré sa

týkajú rozsiahleho, zladeného, uceleného a dlhodobého monitoringu lesov a vzťahov v životnom prostredí.

Okrem uvedeného je tiež veľmi dôležitý článok 10, ktorý určuje limity oprávnenosti (viď vyššie).

7. Rámcový program pre výskum (RP7)

Spracované podľa návrhu Rozhodnutia o 7. rámcovom programe Európskeho spoločenstva v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (2007 – 2013) vypracovaného Európskou komisiou (COM(2005) 119).

Ciele

7. rámcový program pre výskum určuje priority a aktivity Spoločenstva v oblasti výskumu a technického rozvoja na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013. Cieľom 7. rámcového programu je podpora Lisabonskej agendy prostredníctvom podpory výskumných aktivít financovaných Spoločenstvom.

Spomedzi ostatných aktivít bude program podporovať medzinárodný výskum v celom rade tematických oblastí, ako napr. životné prostredie (*Článok 2* rozhodnutia). Kľúčové environmentálne témy zahrnuté v 7. rámcovom programe pre výskum sú 1) predpovedanie zmien v klimatických, ekologických, suchozemských a oceánskych systémoch, 2) nástroje a technológie na monitoring, prevenciu a zmierňovanie environmentálnych vplyvov a rizík vrátane vplyvov na zdravie a 3) zachovanie prírodného a človekom vytvoreného prostredia.

Programovanie

7. rámcový program pre výskum bude zahŕňať obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013. Jednotlivé projektové návrhy budú v rámci programu vyhľadávané prostredníctvom výziev vyzývajúcich výskumných pracovníkov k predkladaniu projektových návrhov pre určitú špecifickú oblasť rámcového programu. Výzvy budú publikované v Úradnom vestníku Európskej únie a na príslušných internetových stránkach¹⁰.

---

¹⁰ vid':

http://europa.eu.int/comm/research/future/index_en.KFm
and <http://www.cordis.lu/RP7/>

Tabuľka 16: Kľúčové dátumy v procese implementácie 7. rámcového programu pre výskum

Krok	Dátum
Zahájenie 7. rámcového programu pre výskum	koniec 2006/začiatok 2007
Prvá výzva na predkladanie projektových návrhov a zahájenie prvých projektov 7. rámcového programu pre výskum	Od začiatku roka 2007
Pokračovanie výziev na predkladanie návrhov projektov a realizácia projektov 7. rámcového programu pre výskum	2007 – 2013
Ukončenie 7. rámcového programu pre výskum	2013

Tabuľka 17: Prehľad kľúčových článkov 7. rámcového programu pre výskum z hľadiska Natura 2000¹¹

Článok	Text
2(2) f	Spolupráca: podpora celého spektra výskumných aktivít uskutočňovaných prostredníctvom medzištátnej spolupráce v týchto tematických okruhoch: životné prostredie (vrátane klimatických zmien)
2(2) g	Spolupráca: podpora celého spektra výskumných aktivít uskutočňovaných prostredníctvom medzištátnej spolupráce v týchto tematických okruhoch: doprava (vrátane ozdravenia pozemnej dopravy)
Osobitný program Kapacity môže byť z hľadiska Natura 2000 taktiež relevantný napr. pre vybudovanie infraštruktúry (Článok 2(5)). V rámci programu Spolupráca môže byť relevantná tiež téma potravinový, poľnohospodárstvo a biotechnológia (Článok 2(2) b).	

¹¹ Pozn.: Text tejto príručky nemôže byť citovaný namiesto aktuálneho publikovaného znenia nariadení, ktoré obsahujú výsledný právny text upravujúci nakladanie s fondmi.

6. MOŽNOSTI FINANCOVANIA MANAŽMENTU ÚZEMÍ NATURA 2000

Nižšie sme opísali niekoľko veľkých hypotetických ochranárskych projektov, v ktorých sa môžu fondy Spoločenstva využiť na financovanie rozličných aspektov manažmentu. Špecifické opatrenia, ktoré uvádzame v týchto príkladoch, sú tiež zahrnuté v nasledujúcich tabuľkách. Veríme, že subjekty zapojené do ochranárskych projektov v celej Európe prostredníctvom identifikovaných príkladov financovania nielen spoznajú rozmanité príležitosti, ktoré ponúka integrované financovanie Natura 2000, ale si tiež osvoja potrebu aktívneho vyhľadávania financií z rozličných zdrojov.

Príklad 1: Ochrana medveďa v územiach Natura 2000

Medveď hnedý (*Ursus arctos*) je najrozšírenejším druhom medveďa na svete. Medvede hnedé sa vyznačujú masívnou hlavou a krátkym ňufákom, zaoblenými nenápadnými ušami, malými očami, krátkym chvostom a dobre urasteným telom s nápadným hrbom v oblasti ramien. Medvede majú nízku mieru reprodukcie a veľký podiel na ich zraniteľnosti má úmrtnosť zapríčinená človekom. Sú to všežravce, ktoré potrebujú veľké teritórium, vďaka čomu sú citlivé na zmeny vo využití krajiny. Najvhodnejší biotop medveďa už v Európe v dôsledku ťažby dreva a odlesňovania takmer vymizol. Kľúčové oblasti rozšírenia medveďa a migračné koridory musia byť preto náležite chránené a manažované. Avšak nielen existencia vhodných biotopov je pre prežitie medveďa rozhodujúca. Akceptovanie medveďa a adaptívny manažment jeho populácie je nevyhnutným predpokladom budúcnosti druhu. V oblastiach rozšírenia medveďa je nevyhnutné zvyšovať povedomie, vzdelávať a informovať verejnosť o správaní a ekológii medveďa. Je potrebné podporovať farmárov v používaní tradičných spôsobov stráženia čried dobytká a tým obmedzovať konflikty vznikajúce plienením čried.

Potenciálne aktivity projektu „Ochrana medveďa v územiach Natura 2000“ [číslo aktivity zodpovedá číslu príslušného hárku v nasledujúcich tabuľkách]:

- Školenie personálu zapojeného do ochrany medveďa [aktivity 3, 21]
- Obnova území, zlepšenie biotopu medveďa (napr. pestovanie plodín slúžiacich ako potrava medveďa, ako napr. ovocných stromov) [aktivity 13, 15]
- Dlhodobý monitoring jedincov medveďa [aktivity 17, 19]
- Sčítanie populácie medveďa [aktivita 2]
- Vzdelávanie širokej verejnosti [aktivity 20, 21]
- Vývoj a predaj výrobkov, ktorých produkcia neohrozuje medvede [aktivity 15, 16]
- Spolupráca s projektmi na ochranu medveďa v susedných regiónoch [aktivita 20]
- Zmierňovanie vplyvu infraštruktúry ako bariéry migrácie medveďa (ekodukty, podchody) [aktivita 13]
- Intenzívna práca s verejnosťou s cieľom zlepšiť akceptovanie medveďov [aktivita 20]
- Prehodnotenie práce s verejnosťou [aktivita 20]
- Lobing a informovanie zaangažovaných záujmových skupín [aktivita 20]
- Vypracovanie/aktualizácia programov starostlivosti so zapojením zainteresovaných skupín [aktivity 5, 8]
- Prevencia škôd spôsobených medveďom (oplôtky, strážne psy) [aktivity 15, 24]
- Vytvorenie ochranných pásiem území s výskytom medveďa (na poľnohospodárskej pôde) [aktivity 15, 16]
- Budovanie a údržba náučných chodníkov na územiach [aktivity 22, 25]
- Budovanie infraštruktúry pre návštevníkov (informačné strediská) [aktivita 25]
- Budovanie infraštruktúry druhej ochrany (rehabilitačné stanice) [aktivita 24]
- Prevencia rizík (protipožiarne opatrenia) [aktivita 18]

Opatrenia, ktoré sa viažu k projektu, sú v nasledujúcich tabuľkách označené [medveď].

Príklad 2: Živobytie z lesníctva a poľnohospodárstva na územiach Natura 2000

Hospodárstvo „Živobytie“ pozostáva z niekoľkých plôch poľnohospodárskej pôdy umiestnených na jednej strane rieky, bukového lesa s menšími plôškami ihličnatých lesov a podmáčaných plôch s prameniskami. Pôvodná štruktúra lesa pozostávala z rovnovekých porastov a fungovala ako klasický produkčný hospodársky les. Niektoré porasty boli postupne premenené z plantáží na rôznoveký viacetážový les.

Ostatné porasty slúžia naďalej primárne na produkciu kvalitného dreva. Časti zvyškov lesov sa využívajú na pestovanie palivového dreva.

Jeden z porastov je situovaný na podmáčkanej pôde s množstvom pramenísk. Predchádzajúce ihličnaté plantáže boli kompletne vyťažené a zvyšky po ťažbe boli ponechané v odvodňovacích rigoloch s cieľom obnoviť pôvodnú hladinu podzemnej vody. Na obnovu lesa sa využije prirodzená obnova a tam, kde je to potrebné, sa použije umelá výsadba stanovištné pôvodných druhov s cieľom urýchliť založenie nového porastu a zaplniť medzery. Flóra a fauna sa postupne obnoví sama, čo umožní regeneráciu prírode blízkeho biotopu. Takýto spôsob hospodárenia sa považuje za trvalo udržateľný, pretože umožňuje zvýšenie biodiverzity všetkých porastov a zároveň zachová ziskovosť lesného hospodárstva.

Poľnohospodárska pôda sa každoročne obrába. Časť slúži na produkciu plodín, ďalšiu časť tvoria pasienky a plochy určené na produkciu krmovín. Hospodárenie na týchto poliach rešpektuje požiadavky agro-environmentálnych opatrení vrátane ponechávania medzí pre prežívanie bezstavovcov.

Potenciálne aktivity projektu „Živobytie z lesníctva a poľnohospodárstva v územiach Natura 2000“ [číslo aktivity zodpovedá číslu príslušného hárku v nasledujúcich tabuľkách]:

1. Lesníctvo
  - Výsadba rôznych druhov drevín zodpovedajúcich miestnym podmienkam s cieľom vytvorenia viacetážovej štruktúry lesa [aktivita 12]
  - Zachovanie starých a mŕtvych stromov [aktivita 12]
  - Kontrola nepôvodných invázných druhov, ktoré ohrozujú prírodné biotopy [aktivita 14]
  - Miešanie druhových populácií (zvýšenie genetickej diverzity) [aktivita 12]
  - Dodržanie variabilného rozostupu medzi novovysadenými stromami [aktivita 12]
  - Odstránenie drenáží v pramenných oblastiach [aktivita 12]
  - Monitoring zdravotného stavu/vitality zalesnených plôch [aktivita 14]
  - Školiaci program pre zamestnancov [aktivita 21]
  - Budovanie infraštruktúry (vybudovanie prístupových ciest, oplocovanie na ochranu pred zverou atď.) [aktivita 25]
2. Poľnohospodárstvo
  - Vytvorenie ochrannej zóny okolo polí [aktivita 12]
  - Posunutie termínov kosenia lúk a zberu sena [aktivita 12]
  - Obmieňanie spásaných a kosených plôch v priebehu roka [aktivita 12]
  - Zachovanie štruktúry medzí a remízok tiež s cieľom ochrany dobytku [aktivita 12]
    - Opatrenia na predchádzanie škôd (elektrické oplôtky, strážne psy) [aktivity 15, 24]
    - Vytvorenie nárazníkovej zóny (na poľnohospodárskej pôde) pre medveďa [aktivity 15, 16]
    - Budovanie a údržba náučných chodníkov na územiach [aktivity 22, 25]
    - Budovanie infraštruktúry pre návštevníkov (informačné strediská) [aktivita 25]
    - Budovanie infraštruktúry druhovej ochrany (rehabilitačné stanice) [aktivita 24]
    - Prevencia rizík (protipožiarne opatrenia) [aktivita 18]
3. Informovanie a komunikácia
  - Komunikácia a informovanie verejnosti a škôl zabezpečované v spolupráci s výskumnými pracoviskami [aktivity 20, 21]
  - Inštalácia znakov a výstražných tabúľ [aktivita 22]
  - Vybudovanie verejnej infraštruktúry (príklady: priestory na prezentáciu miestnych výrobkov, oplôtky, atď.) [aktivita 22]

Opatrenia viažuce sa k projektu sú v nasledujúcich tabuľkách označené [agrifor].

Príklad 3: Trvalo udržateľný manažment riečnych biotopov vrátane ochrany biotopov vydry riečnej a rozvoja turistických aktivít na lokalitách Natura 2000

Modrá rieka je jednou z najkrajších riek v Európe. Kvôli výskytu biotopov a druhov chránených podľa Smernice o biotopoch boli viaceré časti rieky vyhlásené za lokality Natura 2000. Vyskytuje sa tu vydra riečna. Obnažené štrkové dná predstavujú dôležitý biotop pre bezstavovce, viaceré druhy vážok žijúcich v jazierkach spojených s riekou. Okolie rieky rady využívajú na svoje hry miestne deti; nachádzajú tu veľa možností na objavovanie. Vzrastá turistický význam územia, keďže región je bohatý na prírodné krásy a poskytuje veľa možností na aktivity v prírode, ako napr. pešiu turistiku, cykloturistiku, raftovanie, pozorovanie zvierat (napr. vydry) a pod. V dôsledku vybudovania vodných nádrží v hornej časti toku došlo k zvýšeniu prietoku rieky a jej postupnému zarezávaniu do podložia. Tieto procesy spôsobili ohrozenie významných biotopov spojených s riekou. Viaceré jazierka vyschli, tok sa zrýchlil, zanikli mnohé bočné korytá a ramená. To spôsobilo tiež zvýšenie tlaku návštevníkov na zostávajúcu prirodzenú časť toku. Povodie rieky leží na území dvoch štátov.

Potenciálne aktivity projektu „Trvalo udržateľný manažment riečnych biotopov vrátane ochrany biotopov vydry riečnej a rozvoja turistických aktivít v územiach Natura 2000“: [číslo aktivity zodpovedá číslu príslušného hárku v nasledujúcich tabuľkách]

- Vzdelávanie miestnych obyvateľov s cieľom získať podporu pre projekt obnovy riečnych biotopov [aktivita 20]
- Odstránenie prehrádzok, prekážok na toku [aktivita 12]
- Výkup pozemkov pre obnovu riečnych biotopov [aktivita 23]
- Inštalácia rybochodov [aktivita 24]
- Vybudovanie informačného strediska pre verejnosť [aktivita 25]
- Vybudovanie upravených ohnísk pre turistov pri rieke (s cieľom zníženia rizika vzniku požiarov) [aktivita 22]
- Vydanie brožúrky pre turistov [aktivity 3, 20]
- Vybudovanie cyklistického chodníka pozdĺž rieky [aktivita 22]
- Monitoring populácie vážok a kobyliiek [aktivita 17]
- Vysadenie jedincov endemického raka [aktivita 13]
- Ponechávanie mŕtveho dreva v lužných lesoch [aktivita 12]

Opatrenia viažuce sa k projektu sú v nasledujúcich tabuľkách označené [rieka].

Príklad 4: Ochrana sviňuchy tuponosej

Sviňucha tuponosá (*Phocoena phocoena*) je jednou z najmenších veľrýb sveta dosahujúca priemernú dĺžku 1,55 metra a hmotnosť 55 kilogramov. Sviňuchy tuponose obývajú obyčajne pobrežné vody a predtým užívané meno sviňucha pobrežná sa odvodzuje od miest jej pravidelného výskytu - zálivov, prístavov a ústí riek. Populácie sviňuchy tuponosej sú ohrozované náhodným usmrcovaním pri rybolove. Druh ohrozuje tiež chemické znečistenie, hlučnosť, lodná preprava a nedostatok zdrojov potravy. Je potrebné získať viac informácií o kľúčových územiach pre druh a identifikovať lokality, ktoré si vyžadujú manažment a ochranu. Je nutné podporiť používanie rybolovnej techniky, ktorá minimalizuje náhodné usmrcovanie sviňúch. Treba tiež vyvinúť prostriedky na aktívne plašenie (napr. akustické plašiacie zariadenia) sviňúch, ktoré ich udržia v bezpečnej vzdialenosti od nastražených sietí.

Potenciálne aktivity projektu „Ochrana sviňuchy tuponosej“ [číslo aktivity zodpovedá číslu príslušného hárku v nasledujúcich tabuľkách]:

- Identifikácia a vyhlásenie ochrany významných lokalít sviňuchy tuponosej [aktivita 2]
- Výskum rozšírenia a správania sviňuchy tuponosej [aktivita 13]
- Dlhodobý monitoring sviňuchy tuponosej [aktivita 17]
- Vyvinutie a používanie rybolovnej techniky (rybármi a vedcami), ktorá minimalizuje náhodný lov sviňúch [aktivity 4, 13]
- Zlepšenie kvality vody, napr. kontrolou znečistenia [aktivita 12]
- Experimentálny manažment a ochrana zdrojov potravy sviňuchy tuponosej, napr. rýb a hlavonožcov [aktivita 12]
- Školenia personálu zapojeného do ochrany sviňuchy tuponosej [aktivity 13, 21]
- Spolupráca a výmena skúseností s projektmi ochrany sviňuchy tuponosej v susedných regiónoch [aktivita 7]
- Vzdelávanie a informovanie zainteresovaných skupín, ako napr. rybárov, pobrežnej stráže [aktivity 3, 20]
- Informovanie širšej verejnosti na účely zvýšenia povedomia o sviňuche tuponosej [aktivity 3, 20]
- Vybudovanie informačného centra pre návštevníkov [aktivita 25]

Opatrenia viažuce sa k projektu sú v nasledujúcich tabuľkách označené [sviňucha].

Príklad 5: Manažment xerothermných lúk a pasienkov na lokalitách Natura 2000

“Bohatstvo kvetín” – je slogan, ktorý sa používa na opis pahorkatiny Kvetné vrchy, ktoré sú lokalitou Natura 2000. Poľnohospodári obhospodarujú toto územie tradičným a trvalo udržateľným spôsobom. Väčšina lúk a pasienkov územia je veľmi suchá, s nízkou produkciou. Niektoré časti sa kosia iba raz ročne. Iné časti sa využívajú na pasenie kôz. Kozie mlieko má vďaka kvalite pasienkov výbornú kvalitu, no dopyt na miestnom trhu nezabezpečuje predaj celej produkcie. Pred niekoľkými rokmi sa niektorí farmári rozhodli vysadiť na vlhkejších miestach stromy. Niektoré z takto založených plôch sa príliš neujali, no iné plochy, kde boli vysadené pôvodné druhy stromov, sa úspešne využívajú na získanie palivového dreva a reziva. Je čoraz ťažšie presvedčiť mladých farmárov, aby pokračovali s tradičným hospodárením na pôde. Niektorí z nich by chceli začať s pestovaním viniča, iní už hospodárenie na pôde zanechali. Ďalší farmári pracujú len na čiastočný úväzok, takže viaceré plochy xerothermných lúk ostávajú neobhospodarované a postupne zarastajú stromami a kríkmi. Niektoré vzácne druhy motýľov viazané na xerothermné lúky bez drevín už z územia takmer vymizli.

Potenciálne aktivity projektu „ Manažment xerothermných lúk a pasienkov na lokalitách Natura 2000” [číslo aktivity zodpovedá číslu príslušného hárku v nasledujúcich tabuľkách]:

- Vypracovanie plánu manažmentu xerothermných lúk [aktivita 5]
- Nákup čriedy kôz na zabezpečenie spásania lokality [aktivita 13]
- Vybudovanie bežnej maštale pre kozy [aktivita 12]
- Osadenie drevených oplôtkov na lúkach a pasienkoch [aktivita 12]
- Podpora kosenia (aspoň raz ročne) lokalít bez pastvy pomocou motorovej kosačky [aktivita 13]
- Nákup motorovej kosačky pre farmárov [aktivita 12]
- Odstránenie krov z neobhospodarovaných lúk [aktivita 12]
- Podpora trvalo udržateľného manažmentu pôvodných lesov [aktivita 13]
- Budovanie drobnej infraštruktúry (prístupové cesty) na lesných a lúčnych plochách [aktivita 10]
- Organizácia konferencie o manažmente xerothermných lúk [aktivita 7]
- Vytvorenie značky (loga a sloganu) pre výroby miestnych farmárov (napr. mlieko) [aktivita 20]
- Komunikačný tréning pre správcu lokality Natura 2000 [aktivita 21]
- Vytvorenie prezentácie miestnych produktov v priestoroch miestnej fary [aktivita 20]

Opatrenia viažuce sa k projektu sú v nasledujúcich tabuľkách označené [kvety].

Príklad 6: Integrácia aktivít z oblasti poľnohospodárstva, akvakultúry a turistiky do správy vodného toku na území Natura 2000

Územím, ktoré pozostáva z úrodných polí, sadov, ihličnatých a listnatých lesov, rybníkov a turistických centier, preteká rieka. Na brehu rieky sa nachádza tiež väčšie mesto., ktoré do jej vôd vypúšťa časť znečistených odpadových vôd. Pripravuje sa projekt na recykláciu odpadovej vody. Na ochranu migrujúcich druhov vodných živočíchov boli malé časti toku s pobrežnou vegetáciou vyčlenené ako osobitné chránené územia po približne každých 20 km dĺžky toku. Na týchto územiach a v ich blízkosti sú hospodárske aktivity regulované a vstup do územia je limitovaný. Chránené územia boli vyčlenené v miestach výskytu chránených druhov (lokality využívané na rozmnožovanie, odpočinok a získavanie potravy). V spolupráci s výskumnými pracoviskami, rybárskym zväzom a zväzom vlastníkov sa monitoruje špecifická fauna a flóra rieky a jej nivy. S cieľom predchádzania erózií a jej vplyvu na kvalitu rieky vysádzajú správcovia toku na jej brehoch stromy a kry. V niektorých lokalitách sú na brehu rieky umiestnené rybníky na komerčný chov rýb.

Potenciálne aktivity projektu „Integrácia aktivít z oblasti poľnohospodárstva, akvakultúry a turistiky do správy vodného toku na území Natura 2000” [číslo aktivity zodpovedá číslu príslušného hárku v nasledujúcich tabuľkách]:

- Územné plánovanie, projekt recyklácie vody [aktivity 12, 25]
- Manažment a monitoring chránených území [aktivity 12, 13, 14]
- Manažment a monitoring fauny a flóry rieky [aktivity 12, 13, 14]
- Uzavretie zmlúv o podmienkach užívania pozemkov pozdĺž rieky s vlastníkmi územia [aktivita 12]
- Budovanie oplôtkov chrániacich brehy, najmä v miestach chránených území [aktivita 12]
- Školenie pracovníkov o environmentálnom manažmente rybníkov a rieky [aktivita 20]
- Vzdelávanie miestnej populácie a spolupráca so vzdelávacími inštitúciami [aktivity 3, 21]
- Verejné schôdze, stretnutia so zainteresovanými subjektmi [aktivita 20]
- Infraštruktúra pre športový rybolov a člnkovanie vrátane infraštruktúry pre telesne postihnutých [aktivita 22]
- Protipovodňový výstražný systém [aktivita 17]
- Vytvorenie ponuky tematických pobytov pre turistov [aktivita 20]
- Infraštruktúra pre turistov (napr. chodníky, prístavné móla) [aktivita 22]

Opatrenia viažuce sa k projektu sú v nasledujúcich tabuľkách označené [agri-aqua].

Aktivita 1: RIADENIE PROCESU VÝBERU ÚZEMÍ

AKTIVITA 1: RIADENIE PROCESU VÝBERU ÚZEMÍ

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Územné obmedzenia	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV	žiadny					
EFRH	žiadny					
LIFE+						
3	kritériá oprávnenosti	všetky možné	všetky možné	žiadne	nie je oprávnené všeobecne, nakoľko výber území sa má ukončiť ku dňu vstupu; s výnimkou morských oblastí	
RP7	žiadny					
Fond	Opis	Územné obmedzenia		Poznámky/iné obmedzenia	Príklady	
EFRR	žiadny					
ESF	žiadny					
KF	žiadny					

Aktivita 2: VEDECKÉ ŠTÚDIE/INVENTARIZÁCIE PRE IDENTIFIKOVANIE ÚZEMÍ

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 59 podpora zmienená v článku 52(d) by mala zahŕňať: (a) štúdie týkajúce sa územia; (b)opatrenia na poskytnutie informácií o území a stratégie miestneho rozvoja; [...]	
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	V rámci stratégie miestneho rozvoja, na úrovni miestnej akčnej skupiny, môžu byť partnerstvá verejného a súkromného sektora využité na zabezpečenie výskumu a inventarizácie územia, môžu zahŕňať sčítanie druhov, rozvoj miestnych zručností a umožniť rozvoj ekoturizmu v dotknutom území v budúcnosti. [medved]
EFRH						
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	Partnerstvo medzi rybármi a vedcami sa môže využiť na výskum biológie mora. Informácie zozbierané od rybárov sa môžu použiť aj ako súčasť hodnotenia podmienok alebo sa môžu zahrnúť medzi informácie z inventarizácií územia. [sviňucha]
LIFE+						
3	kritériá oprávnenosti	všetky možné	všetky možné	žiadne	nie je oprávnené všeobecne, nakoľko výber území by mal byť dokončený ku dňu vstupu, s výnimkou pre morské územia	
RP7						
2(2)(f)	Ciele a činnosti: životné prostredie (vrátane klimatických zmien)	všetky možné	všetky možné	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum – podrobnosti k téme životné prostredie uvádza príloha 1 nariadenia	môže financovať cezhraničné štúdie porovnávajúce podobné územia. zozbierané informácie môžu byť použité na identifikovanie prioritných území. štúdia môže tiež navrhnúť zlepšenie metodiky výberu území (napr. v prístupujúcich krajinách)
Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady		
EFRR						
žiadny						
ESF						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
KF				
žiadny				

Aktivita 3: PRÍPRAVA PODKLADOVÝCH INFORMÁCIÍ A PUBLIKAČNÝCH MATERIÁLOV

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy územia	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
20(a)(i)	odborné vzdelávanie a informačné aktivity, vrátane šírenia vedeckých poznatkov a inovačných postupov, pre osoby pôsobiace v poľnohospodárskom a potravinárskom odvetví a v odvetví lesného hospodárstva	Poľnohospodári, lesníci	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	Článok 21: Podpora sa nevzťahuje na vzdelávacie kurzy, ktoré sú súčasťou bežných programov alebo systémov vzdelávania poľnohospodárov a lesníkov na strednom alebo vyššom stupni vzdelávania.	vypracovanie tréningových materiálov pre poľnohospodárov a lesníkov, opisujúcich poľnohospodárske a lesnícke metódy ktoré sú v súlade s ochranou medveďa [medveď]
52(a)(iii)	podpora činností v oblasti cestovného ruchu	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 55	príprava série brožúr pre cieľovú skupinu turistov so záujmom o prírodu so základnými informáciami o jednotlivých územiach Natura 2000 alebo s informáciami o národných a regionálnych sieťach chránených území [rieka]
52(c)	vzdelávanie a informovanie hospodárskych subjektov, ktoré pôsobia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje os 3	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 58	tréningové kurzy pre súkromných sprievodcov na zlepšenie vedomostí o chránených územiach ako aj informovanie pre súkromných podnikateľov v oblasti agroturistiky a vidieckej turistiky
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 57	príprava výstav o prírodnom dedičstve a tradičnom hospodárení s prepojením na územia Natura 2000. odborné tréningy pre manažérov chránených území o prírodných hodnotách kultúrnej krajiny/ tradičných formách využívania krajiny
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja.	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 59	príprava tréningových materiálov o prínose území Natura 2000 a potenciálnych dopadoch sústavy Natura 2000 na lokálny rozvoj – do aktivity sa môžu zapojiť organizácie zodpovedné za stratégie miestneho rozvoja alebo širšie pracovné skupiny zložené z inštitúcií zapojených do miestneho rozvoja prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	obmedzené na špecifické, vymedzené vidiecke územie na subregionálnej úrovni, v súlade so stratégiou miestneho rozvoja.	odkaz na články 61-65	rozvoj územia na základe stratégie miestneho rozvoja, ktorý popri sociálnych a ekonomických aspektoch zohľadňuje potreby sústavy Natura 2000, s cieľom propagovania projektov Leader, ktoré vytvárajú materiály pre budovanie kapacít vo vidieckych oblastiach, napr. rozvoj možností pre ekoturistiku

AKTIVITA 3: PRÍPRAVA PODKLADOVÝCH INFORMÁCIÍ A PUBLIKAČNÝCH MATERIÁLOV (VRÁTANE TRÉNINGOVÝCH MATERIÁLOV)

EFRH						
27(1)(a)	diverzifikácia činností s cieľom podporiť rast počtu pracovných miest pre rybárov	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	poskytovanie informácií na podporu rozvoja ekoturizmu v morských a pobrežných oblastiach, napr. tréningy pre rybárov s cieľom identifikovať typické lokálne druhy
27(1)(c)	systémy rekvalifikácie v povolaniach mimo morského rybolovu	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	príprava informačných tréningov v súvislosti s morskými územiami a druhmi s cieľom rozvíjať ekoturistické aktivity v oblasti; tréningové schémy na podporu zanechania rybolovu v dotknutých územiach Natura 2000
37(i)	zlepšiť odborné zručnosti alebo vyvinúť nové metódy a nástroje odbornej prípravy	rybári, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	príprava nových informačných tréningov pre rybárov v súvislosti s rybárskymi metódami, ktoré sú v súlade s požiadavkami manažmentu území Natura 2000, rybárska výstroj s malým vplyvom na ekosystémy [sviňucha]
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	poskytovanie tréningov a informačných materiálov o možnom príspevku území Natura 2000 k rozvoju ekonomických aktivít v morských a pobrežných oblastiach – organizovanie seminárov pre rybárov zaujímajúcich sa o diverzifikáciu ekoturistických aktivít
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	
44(1)(i)	získavanie zručností a pomoc pri príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	príprava tréningových materiálov o prínosoch sústavy Natura 2000 (v morských a pobrežných oblastiach), jej potenciálnych dopadoch na miestny rozvoj - môže zahŕňať vytvorenie regionálnej alebo širšej siete subjektov zapojených do miestneho rozvoja
LIFE+						
3	kritériá oprávnenosti	všetky možné	všetky možné	žiadne	nie je oprávnené všeobecne, nakoľko výber území by mal byť dokončený ku dňu vstupu, s výnimkou pre morské územia	
RP7						
	žiadny					

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR¹²				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext:: ekonomická diverzifikácia/modernizácia (napr. budovanie kapacít)	v rámci širšieho zameraného projektu, napríklad na ekoturizmus, sa môže financovať vytvorenie úvodného informačného materiálu
4(5)	cestovný ruch , vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: propagácia/rozvoj cestovného ruchu	financovanie prípravy informačných materiálov pre turistov, napr. brožúry, mapy
4(8)	investície do vzdelania , ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktívnosti a kvality života v regiónoch	regióny cieľa 'konvergencia'		tvorba vzdelávacích materiálov zameraných na lokality Natura 2000 pre využitie v miestnych školách, ako súčasť širšej výchovno-vzdelávacej iniciatívy [sviňucha, agri-aqua]
4(10)	priama pomoc na investície do MSP, ktorá prispieje k vytváraniu a zabezpečovaniu pracovných miest	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	pre MSP zamerané na cestovný ruch – tvorba informačných materiálov
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	v rámci cezhraničných projektov môže financovať prípravu informácií o územiach Natura 2000 vhodných z hľadiska cestovného ruchu, predaj produktov súvisiacich s Natura 2000 atď
6(1)b	podpora rozvoja cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: rozvíjanie iniciatív na podporu zamestnanosti a tréningových aktivít	informácie o manažmente vodných tokov, pobrežných zón a/alebo mokradí, v prípade ktorých je obzvlášť významný cezhraničný manažment
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regióňmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	príprava materiálov na zvyšovanie kapacít a podporu spolupráce príslušných orgánov – zdieľanie skúseností a inštruktáž zo strany "starých" členských štátov "novým" členským štátom, rozvoj spolupráce v regionálnom manažmente územia
6(3)	podpora vytvárania sietí a výmeny skúseností medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi so zameraním sa na biodiverzitu a sústavu Natura 2000, vrátane programov spolupráce, opatrení týkajúcich sa výskumu, zberu údajov a pozorovania a analýzy rozvojových trendov v spoločnosti	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		
ESF				
3(1)aii	zvyšovanie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov prostredníctvom rozvoja špecifických služieb zamestnanosti, odbornej prípravy a podpory služieb pre pracovníkov v kontexte reštrukturalizácie podniku a sektora		kontext: tvorba pracovných miest (napr. pri sektorovej reštrukturalizácii)	spracovanie výchovno-vzdelávacích materiálov pre ľudí cestujúcich za prácou do lokalít Natura 2000 alebo do súvisiacich podnikov v rámci projektov zameraných na tvorbu pracovných miest

¹² Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

AKTIVITA 3: PRÍPRAVA PODKLADOVÝCH INFORMÁCIÍ A PUBLIKAČNÝCH MATERIÁLOV (VRÁTANE TRÉNINGOVÝCH MATERIÁLOV)

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'		príprava materiálov na zvyšovanie kapacít a podporu spolupráce príslušných orgánov – zdieľanie skúseností a inštrukcií zo strany "starých" členských štátov "novým" členským štátom, rozvoj spolupráce v regionálnom manažmente územia
3(2)bii	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach budovania kapacít vo výkone politik a programov	regióny cieľa 'konvergencia'		
KF				
žiadny				

Aktivita 4: PILOTNÉ PROJEKTY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	pilotné zapojenie vidieckych komunit do starostlivosti o prírodu, vzdelávacie schémy, schémy na zvýšenie turizmu alebo rozvoj územia v okolí území Natura 2000. musia byť integrované do stratégie miestneho rozvoja
EFRH						
27(1)(a)	diverzifikácia činností s cieľom podporiť rast počtu pracovných miest pre rybárov	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	
27(1)(c)	systémy rekvalifikácie v povolaniach mimo morského rybolovu	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	pilotná schéma na podporu rozvoja ekoturizmu vedeného rybármi, vrátane preškoľovania v oblasti zákazníckeho servisu a riadenia malého podnikania a vedúca k zníženiu intenzity rybolovu a trvalo udržateľnému využívaniu zdrojov
37(a)	udržateľne prispievať k lepšiemu riadeniu alebo ochrane zdrojov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	
37(b)	podporovať metódy alebo zariadenia selektívneho rybolovu a znižovanie vedľajších úlovkov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	vyvinutie novej rybárskej výstroje šetrnej k prírodnému prostrediu, vyhodnotenie jej vplyvu na vedľajšie úlovky a vhodnosti pre územia Natura 2000 [sviňucha]
37(c)	odstraňovať stratenú rybársku výstroj z morského dna v rámci obmedzovania neúmyselného lovu	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	pilotný projekt za účelom prieskumu uskutočniteľnosti odstránenia rybolovných zariadení z vybraných území Natura 2000
37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	pilotné projekty zavedenia nových spôsobov chovu rýb nepoškodzujúcich prírodné prostredie
37(i)	zlepšiť odborné zručnosti alebo vyvinúť nové metódy a nástroje odbornej prípravy	rybári, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	pilotné tréningové schémy pre rybárov v územiach Natura 2000, zdôraznenie výhod pre miestne komunity vrátane príležitostí na rozvoj cestovného ruchu

AKTIVITA 4: PILOTNÉ PROJEKTY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Územné typy území	obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Priklady
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	pilotné schémy na podporu spolupráce medzi vedcami a rybármi, napr. podpora zberu dát a analýzy projektov, ktoré môžu byť prínosom pre miestnu komunitu a manažment územia Natura 2000
41(2)(b)	pilotné projekty: umožniť uskutočnenie skúšania plánov riadenia a plánov pridelovania rybolovného úsilia vrátane, ak je to potrebné, zriadenia zón bez rybolovu, aby sa vyhodnotili biologické a finančné dôsledky, a experimentálneho opätovného zarybnenia	rybári, iné, MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 41(1): pilotné projekty môže realizovať hospodársky subjekt, uznané obchodné združenie alebo iný príslušný orgán poverený na tento účel členským štátom v spolupráci s vedeckým alebo technickým orgánom	projekt na zhodnotenie kvantity rybných osádok v alebo mimo územia Natura 2000 za rôznych manažmentových režimov
41(2)(c)	pilotné projekty: vyvíjať a skúšať metódy na zlepšenie selektivity zariadení, zníženie vedľajších úlovkov, vyhadzovania alebo vplyvov na životné prostredie, najmä na morské dno	rybári, iné, MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 41(1): pilotné projekty môže realizovať hospodársky subjekt, uznané obchodné združenie alebo iný príslušný orgán poverený na tento účel členským štátom v spolupráci s vedeckým alebo technickým orgánom	pilotné nové environmentálne vhodné rybolovné metódy a zhodnotenie ich dopadu z hľadiska vedľajších úlovkov a udržateľnosti ich využívania v území Natura 2000
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci viď v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	pilotná schéma na podporu rozvoja ekoturizmu vedeného rybármi, vrátane preškolenia v oblasti zákazníckeho servisu a riadenia malého podnikania a vedúca k zníženiu intenzity rybolovu a trvalo udržateľnému využívaniu zdrojov
LIFE+						
žiadny						
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	výskumné projekty na odskúšanie nových manažmentových postupov napr. porovnanie rôznych manažmentových režimov trvalých trávnych porastov, z hľadiska ich vhodnosti voči prirodzeným populáciám motýľov
2(2)g	doprava (napr. zníženie environmentálnych vplyvov pozemnej dopravy)	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum za účelom úpravy/zlepšenia dopravnej infraštruktúry a zmiernenia jej dopadu na územia Natura 2000	výskum efektivity nápravných opatrení dopravnej infraštruktúry, napr. efektivity podchodov pre živočíchy

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR 13				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. prioritá: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		pilotná obnova kontaminovanej pôdy umožňujúca rozvoj príležitostí na podnikanie za súčasnej obnovy biotopov, ktorá prináša úžitok susediacim lokalitám Natura 2000, napr. zalesnenie pôdy alebo vytvorenie mokradí na čistenie vody
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	pilotná obnova biotopov výsadbou pôvodných drevín s nízkym nebezpečenstvom požiaru, alebo obnova mokradí, brehových porastov alebo lužných lesov v ústiach riek na zníženie povodňových a erózných rizík; súčasť väčších, komplexnejších projektov
4(7)	energia vrátane transeurópskych sietí, ktoré prispievajú k integrácii otázok životného prostredia , zvýšeniu energetickej účinnosti a rozvoju obnoviteľných energií	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: obnoviteľné energie	projekty na zisťovanie uskutočniteľnosti využitia obnovy a manažmentu záplavových území na hydroenergetické účely alebo zisťovanie prínosov malých elektrární/teplární na biomasu v blízkosti prírodných rezervácií; v kontexte regionálnych plánov využitia obnoviteľných zdrojov energie
4(8)	investície do vzdelania , ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktívnosti a kvality života v regiónoch	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: širší vzdelávací rámec	vytvorenie a realizovanie pilotných vzdelávacích programov na zvyšovanie environmentálneho povedomia a zlepšenia kvality života
5(2)b	priorita: životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie energetickej účinnosti a výroby energie z obnoviteľných zdrojov	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: obnoviteľné energie	projekty na zisťovanie uskutočniteľnosti využitia obnovy a manažmentu záplavových území na hydroenergetické účely alebo zisťovanie prínosov malých elektrární/teplární na biomasu v blízkosti prírodných rezervácií; v kontexte regionálnych plánov využitia obnoviteľných zdrojov energie
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík : vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	pilotná obnova biotopov výsadbou pôvodných drevín s nízkym nebezpečenstvom požiaru, alebo obnova mokradí, brehových porastov alebo lužných lesov v ústiach riek na zníženie povodňových a erózných rizík; súčasť väčších, komplexnejších projektov
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	pilotný projekt vytvorenia siete zariadení pre ekoturizmus vrátane cezhraničnej spolupráce zameranej na územia Natura 2000

¹³ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

AKTIVITA 4: PILOTNÉ PROJEKTY

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		pilotná schéma tvorby pracovných miest pre územia Natura 2000, v kontexte tvorby environmentálne vhodných trvalých pracovných príležitostí v regióne
6(1) end	okrem toho presadzovanie integrácie cezhraničných trhov práce, miestnych iniciatív zamestnanosti, rovnakých príležitostí, odbornej prípravy a sociálnej integrácie a delby ľudských zdrojov a zariadení pre výskum a technologický rozvoj (V a TR).	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		pilotný projekt cezhraničného trhu práce pre profesionálov z oblasti ochrany prírody za účelom uľahčenia zdieľania zručností a využitia zdrojov; v kontexte celkovej trvalej a environmentálne vhodnej zamestnanosti
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	pilotný projekt environmentálne udržateľného manažmentu povodia, vrátane manažmentu územia Natura 2000. môže obsahovať zohľadnenie ekosystémových služieb poskytovaných územím Natura 2000 a pilotné ekonomické nástroje na podporu primeraného ocenenia týchto služieb
6(3)	podpora vytvárania sietí a výmeny skúseností medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi so zameraním sa na biodiverzitu a sústavu Natura 2000, vrátane programov spolupráce, opatrení týkajúcich sa výskumu, zberu údajov a pozorovania a analýzy rozvojových trendov v spoločenstve	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		pilotný program vzdelávania a zdieľania zručností medzi zástupcami správnych orgánov zapojených do manažmentu územia Natura 2000
9	ekonomická diverzifikácia vidieckych oblastí a oblastí závislých od rybolovu vrátane: rozvoja nových ekonomických aktivít mimo sektorov poľnohospodárstva a rybolovu; rozvoja cestovného ruchu a kultúrnych a verejných služieb na vidieku	iba vidiecke oblasti a oblasti závislé od rybolovu	kontext diverzifikácia: ekonomiky	pilotné iniciatívy na podporu aktivít v oblasti ekoturizmu, vrátane pozorovania morských cicavcov a vtákov prevádzkovaných bývalými rybármi
10	financovanie investícií zameraných na zlepšenie dostupnosti, podporu a rozvoj ekonomických činností spojených s kultúrnym dedičstvom, presadzovanie udržateľného využívania prírodných zdrojov a podnecovanie sektoru cestovného ruchu	iba oblasti s nepriaznivými prírodnými podmienkami		pilotné iniciatívy v oblasti ekoturizmu, vrátane informovania a sprístupňovania kultúrneho a prírodného dedičstva ako napr. vybudovanie nového chodníka alebo cyklistického chodníka ktorý je vhodnejší z hľadiska životného prostredia, pozdĺž alebo naprieč lokalitou prírodného dedičstva (vrátane územia Natura 2000) alebo v oblasti s nepriaznivými prírodnými podmienkami
ESF				
žiadny				

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
KF14				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločnosti	regióny cieľa 'konvergencia'		vypracovanie malých pilotných projektov v rámci veľkých rozvojových projektov, napr. vybudovanie rybochodov v rámci projektov budovania, rekonštrukcie vodných nádrží
2(3)	oblasti s jasne prítomnou environmentálnou dimenziou, napomáhajúce trvalo udržateľnému rozvoju, ako napríklad projekty týkajúce sa energetickej efektívnosti, obnoviteľných energií a oblasti dopravy	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: infraštruktúra a investície súvisiace s obnoviteľnou energiou a dopravou	pilotné projekty na vyvinutie nových metód budovania dopravných koridorov (napr. nové technológie budovania ekoduktov), ktoré majú menej negatívnych dopadov na prírodu a životné prostredie. môžu byť financované iba ako súčasť väčších projektov rozvoja dopravnej infraštruktúry

¹⁴ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 5: PRÍPRAVA PROGRAMOV STAROSTLIVOSTI, STRATÉGIÍ A SCHÉM

AKTIVITA 5: PRÍPRAVA PROGRAMOV STAROSTLIVOSTI, STRATÉGIÍ A SCHÉM

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	57: podpora opísaná v článku 52(b)(iii) má pokrývať: (a) vypracovanie projektov ochrany a programov starostlivosti území Natura 2000 a iných lokalít s vysokou prírodnou hodnotou, činnosti a investície, ktoré sa týkajú environmentálneho povedomia, udržiavania, obnovy a skvalitňovania prírodného dedičstva a rozvoja lokalít s vysokou prírodnou hodnotou; [...]	môže financovať prípravu programov starostlivosti pre väčšie územia v rámci akejkoľvek vidieckej oblasti – napr. pre národné parky s lesmi, mokraďami, riekami. môžu zahŕňať manažment produktívnych oblastí [kvety]
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	Miestne akčné skupiny môžu pripraviť programy starostlivosti území ako súčasť cieľov stratégie miestneho rozvoja. Projekty môžu podporiť udržateľný manažment environmentálne citlivých biotopov.
EFRH						
žiadny						
LIFE+						
3	kritériá oprávnenosti	všetky možné	všetky možné	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritériá oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a opatrení podľa prílohy 1.	

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR¹⁵				
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	vypracovanie programov starostlivosti území Natura 2000, ktoré sú nevyhnutné z hľadiska manažmentu rizík (napr. protipovodňovej ochrany)
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík: vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	vypracovanie programov starostlivosti území Natura 2000, ktoré sú nevyhnutné z hľadiska manažmentu rizík (napr. protipovodňovej ochrany)
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: jednotlivé územia Natura 2000 ako súčasť širšej sústavy	Môže zahŕňať vypracovanie programov starostlivosti cezhraničných sústav alebo jednotlivých území Natura 2000 (napr. v rámci riečného povodia, pobrežnej oblasti). Musí byť súčasťou širšieho plánu rozvoja regiónu. [medveď]
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaniu mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózii, zemetraseniam a lavinám	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	vypracovanie programov starostlivosti území Natura 2000, ktoré sú nevyhnutné z hľadiska manažmentu rizík (napr. protipovodňovej ochrany)
ESF				
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'		financovanie zvyšovania kapacít zamestnancov štátnej a verejnej správy zodpovednej za vypracovanie programov starostlivosti jednotlivých území alebo ich regionálnych sústav
KF				
žiadny				

¹⁵ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 6: VYTVORENIE MANAŽMENTOVÝCH ORGÁNOV

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 59(e)	
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	V rámci stratégie miestneho rozvoja sa môžu vytvoriť územne špecifické riadiace orgány, napr. formou verejno-súkromných partnerstiev.
EFRH						
žiadny						
LIFE+						
žiadny						
RP7						
žiadny						

AKTIVITA 6: VYTvorenie manažmentových orgánov

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR¹⁶				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		podpora ustanovenia regionálneho riadiaceho orgánu za účelom podpory trvalodržateľného využívania biodiverzity a ochrany prírody.
6(1)d	zavádzanie a rozvoj nadnárodnej spolupráce prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju rozvíjaním spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, hlavne v takých sektoroch ako je zdravotníctvo, kultúra a školstvo	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: iniciatívy širokej cezhraničnej spolupráce	vytvorenie cezhraničného riadiaceho orgánu pre otázky zdravotníctva, kultúry, školstva atď., ktorý však môže prispieť k zlepšeniu manažmentu územia Natura 2000
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: iniciatívy širokej cezhraničnej spolupráce. musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	vytvorenie cezhraničného riadiaceho orgánu zodpovedného za manažment cezhraničného riečného povodia/mokrade/pobrežnej zóny. jeho primárnou funkciou môže byť manažment vôd alebo rizík, ale môže byť zodpovedný tiež za manažment územia Natura 2000 ako súčasť cezhraničného povodia/mokrade/pobrežnej zóny
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaniu mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózii, zemetraseniam a lavínam	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: iniciatívy širokej cezhraničnej spolupráce. musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	
ESF				
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'		reštrukturalizácia administratívnych systémov/orgánov za účelom vytvorenia efektívnych regionálnych štruktúr environmentálneho riadenia (vrátane manažmentu území Natura 2000)
KF¹⁷				
žiadny				

¹⁶ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

¹⁷ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 7: KONZULTÁCIE – VEREJNÉ PREROKOVANIA, SPOLUPRÁCA S VLASTNÍKMI PÔDY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia		odkaz na článok 59	podpora nadväzovania spolupráce a budovania kapacít, pokiaľ sú tieto aktivity spojené s dosiahnutím environmentálnych cieľov stratégie miestneho rozvoja
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti		odkaz na články 61-65	Podpora nadväzovanie spolupráce na regionálnej alebo širšej úrovni (v súvislosti so stratégiou miestneho rozvoja) s cieľom podpory využitia postupov najlepšej praxe. Môže sa tiež použiť (napríklad) na výmenu skúseností s manažmentom území Natura 2000 medzi vidieckymi komunitami; zdôraznenie komerčných a sociálnych aspektov a príležitostí, rozširovanie informácií pre vlastníkov pôdy. [kvety].
EFRH						
37(i)	zlepšiť odborné zručnosti alebo vyvinúť nové metódy a nástroje odbornej prípravy	rybári, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	podpora vytvorenia sietí na šírenie a výmenu informácií o nových rybolovných technikách s malým dopadom na životné prostredie a metódach chovu rýb (akvakultúry) vhodných z hľadiska ochrany prírody atď.
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	financovanie účasti vedcov v záujmových združeniach rybárov a rozvoja partnerstiev medzi rybármi a vedeckou obcou
44(1)(h)	podpora medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce medzi skupinami aktívnymi v rybolovných oblastiach, najmä prostredníctvom budovania sietí a šírenia najlepších postupov	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	podpora vytvorenia medziregionálnych a nadnárodných sietí v súvislosti s propagáciou rybolovných techník nepoškodzujúcich prírodu a úlohy rybárov a chovateľov rýb v manažmente území Natura 2000. [sviňucha]
44(1)(i)	získavanie zručností a pomoc pri príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	podpora vytvorenia sietí a budovania kapacít, ako súčasti aktivít na dosiahnutie environmentálnych cieľov v stratégii miestneho rozvoja

AKTIVITA 7: KONZULTÁCIE – VEREJNÉ PREROKOVANIA, SPOLUPRÁCA S VLASTNÍKMI PŮDY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a opatrení podľa prílohy 1.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: môže byť súčasťou výskumných projektov v ktorých je potrebná účasť miestnych zainteresovaných skupín	výskumný projekt zameraný na manažment lokalít Natura 2000 môže obsahovať konzultácie s miestnymi zainteresovanými skupinami, hodnotenie prijateľnosti manažmentových postupov, úžitkov z lokalít Natura 2000 atď.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ¹⁸				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	podpora regionálnej spolupráce, výmeny pozitívnych skúseností za účelom informovania o ekonomickom prínose sústavy Natura 2000
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (manažment rizík)	spolupráca a výmena skúseností v súvislosti s územiami Natura 2000 prispievajúca k prevencii rizík. môže zahŕňať tiež stretnutia s miestnymi vlastníkmi

¹⁸ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
4(5)	cestovný ruch , vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (cestovný ruch)	podpora spolupráce za účelom podpory vytvorenia regionálnych plánov rozvoja cestovného ruchu, vrátane diskusie o prínose a príležitostiach spojených s územiami Natura 2000 na miestnej a regionálnej úrovni
4(8)	investície do vzdelania , ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktívnosti a kvality života v regiónoch	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (vzdelávanie)	regionálna spolupráca a konzultácie v oblasti environmentálnej výchovy využívajúce sústavu Natura 2000 ako nástroj výchovy
4(10)	priama pomoc na investície do MSP, ktorá prispieje k vytváraniu a zabezpečovaniu pracovných miest	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (tvorba pracovných miest)	spolupráca MSP pôsobiacich v územiach Natura 2000 za účelom výmeny skúseností a zapojenia predstaviteľov miestnych a regionálnych záujmových skupín zapojených do tvorby pracovných miest
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	konzultácie s miestnymi zainteresovanými skupinami, ktoré budú ovplyvnené výstavbou infraštruktúry v územiach Natura 2000
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík : vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (manažment rizík)	spolupráca a výmena skúseností v súvislosti s územiami Natura 2000 prispievajúca k prevencii rizík. môže zahŕňať tiež stretnutia s miestnymi vlastníkmi
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	podpora spolupráce za účelom podpory vytvorenia regionálnych plánov rozvoja cestovného ruchu, vrátane diskusie o prínose a príležitostiach spojených s územiami Natura 2000 na miestnej a regionálnej úrovni
6(1)b	podpora pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	podpora vytvorenia cezhraničnej spolupráce za účelom vypracovania regionálnych stratégií starostlivosti o životné prostredie, vzdelávania a/alebo ochrany prírody vrátane manažmentu území Natura 2000
6(1)d	zavádzanie a rozvoj nadnárodnej spolupráce prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju rozvíjaním spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, hlavne v takých sektoroch ako je zdravotníctvo, kultúra a školstvo	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: cezhraničné iniciatívy pre vzdelávanie (vzdelávanie)	

AKTIVITA 7: KONZULTÁCIE – VEREJNÉ PREROKOVANIA, SPOLUPRÁCA S VLASTNÍKMI PŮDY

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(1)end	okrem toho presadzovanie integrácie cezhraničných trhov práce, miestnych iniciatív zamestnanosti, rovnakých príležitostí, odbornej prípravy a sociálnej integrácie a delby ľudských zdrojov a zariadení pre výskum a technologický rozvoj (V a TR).	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	podpora cezhraničnej spolupráce za účelom efektívneho využitia pracovných síl v regióne v prospech území Natura 2000
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín. musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	podpora konzultácií a spolupráce v oblasti cezhraničných programov starostlivosti a plánov manažmentu rizík povodí/mokradí/pobrežných zón vrátane otázok manažmentu území Natura 2000
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaním mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózii, zemetraseniam a lavínam	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (prevencia rizík). musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	
6(3)	podpora vytvárania sietí a výmeny skúseností medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi so zameraním sa na biodiverzitu a sústavu Natura 2000, vrátane programov spolupráce, opatrení týkajúcich sa výskumu, zberu údajov a pozorovania a analýzy rozvojových trendov v spoločensve	podľa požiadaviek cieľa 'európska územná spolupráca' - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		podpora vytvorenia veľkých sietí na výmenu informácií znalostí a skúseností v oblasti manažmentu území Natura 2000. môže pomôcť zlepšiť regionálnu spoluprácu, budovanie kapacít a odovzdanie skúseností „novým“ členským krajinám
8	obnova fyzického prostredia , napr. zachovanie a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva opatreniami na podporu podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja komunity		kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín. požiadavka: mestské aspekty.	financovanie konzultácií s miestnymi komunitami a zainteresovanými skupinami v osídlených územiach Natura 2000 v rámci väčších projektov obnovy urbanizovaného prostredia
9	ekonomická diverzifikácia vidieckych oblastí a oblastí závislých od rybolovu vrátane: rozvoja nových ekonomických aktivít mimo sektorov poľnohospodárstva a rybolovu; rozvoja cestovného ruchu a kultúrnych a verejných služieb na vidieku	iba vidiecke oblasti a oblasti závislé od rybolovu	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín (diverzifikácia ekonomiky)	spolupráca bývalých rybárov zapojených v súčasnosti do manažmentu území Natura 2000 alebo aktivít realizovaných v územiach Natura 2000 (napr. ekoturizmu)
10	financovanie investícií zameraných na zlepšenie dostupnosti, podporu a rozvoj ekonomických činností spojených s kultúrnym dedičstvom, presadzovanie udržateľného využívania prírodných zdrojov a podnecovanie sektoru cestovného ruchu	iba oblasti s nepriaznivými prírodnými podmienkami	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	nadviazanie spolupráce a výmeny informácií medzi územiami s nepriaznivými prírodnými podmienkami za účelom podpory výmeny skúseností a myšlienok o význame sústavy Natura 2000 pre ekonomický rast regiónu

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
ESF				
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'		spolupráca medzi verejným a súkromným sektorom, verejnou správou, službami atď. v oblasti environmentálneho manažmentu a osobitne sústavy Natura 2000
3(2)bii	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach budovania kapacít vo výkone politik a programov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: súčasť projektu/iniciatívy, v ktorom je potrebná účasť zainteresovaných skupín	
KF¹⁹				
žiadny				

¹⁹ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 8: AKTUALIZÁCIA PROGRAMOV STAROSTLIVOSTI, STRATÉGIÍ A SCHÉM
AKTIVITA 8: AKTUALIZÁCIA PROGRAMOV STAROSTLIVOSTI, STRATÉGIÍ A SCHÉM

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	57: podpora opísaná v článku 52(b)(iii) má pokrývať: (a) vypracovanie projektov ochrany a programov starostlivosti území Natura 2000 a iných lokalít s vysokou prírodnou hodnotou, činnosti a investície, ktoré sa týkajú environmentálneho povedomia, udržiavania, obnovy a skvalitňovania prírodného dedičstva a rozvoja lokalít s vysokou prírodnou hodnotou	
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vybrané vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	podpora prehodnotenia spôsobov manažmentu, ak je to relevantné pre ciele miestneho rozvoja; opakovaná aktualizácia programov starostlivosti, ktorá umožní lepšie rozvinutie zapojenia miestnej komunity a edukačných aktivít (v spolupráci s relevantnými orgánmi)
EFRH						
	žiadny					
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a opatrení podľa prílohy 1.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	výskumné programy, ktorých cieľom je zistiť efektivitu programov starostlivosti a vypracovať návrhy zlepšenia manažmentu jednotlivých území a v širšom kontexte aj celej siete Natura 2000 v budúcnosti [medved']

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Priklady
EFRR²⁰				
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	prehodnotenie programov starostlivosti území Natura 2000 z hľadiska ich príspevia k manažmentu regionálnych rizík
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík: vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	prehodnotenie programov starostlivosti území Natura 2000 z hľadiska ich príspevia k manažmentu regionálnych rizík
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: jednotlivé územia Natura 2000 ako súčasť širšej sústavy	prehodnotenie programov starostlivosti území Natura 2000 z hľadiska cezhraničných aspektov manažmentu a spolupráce – napr. revízia programov pri hraniciach ležiacich území (napr. povodí alebo pobrežných zón) za účelom ich harmonizácie v susedných krajinách
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	
9	ekonomická diverzifikácia vidieckych oblastí a oblastí závislých od rybolovu vrátane: rozvoja nových ekonomických aktivít mimo sektorov poľnohospodárstva a rybolovu; rozvoja cestovného ruchu a kultúrnych a verejných služieb na vidieku	iba vidiecke oblasti a oblasti závislé od rybolovu	kontext: diverzifikácia ekonomiky	prehodnotenie programov starostlivosti území Natura 2000 za účelom umožnenia rozvoja ekoturizmu a zapojenia poľnohospodárov a rybárov do manažmentu územia v rámci reštrukturalizácie týchto sektorov
ESF				
žiadny				
KF²¹				
žiadny				

²⁰ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

²¹ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 9: PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY SPRÁVNÝCH ORGÁNOV

AKTIVITA 9: PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY SPRÁVNÝCH ORGÁNOV
(údržba budov a zariadenia)

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 59(e)	
EFRH						
žiadny						
LIFE+						
žiadny						
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR²²				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	
ESF				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	
KF				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	

²² Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 10: ÚDRŽBA VYBAVENIA SLÚŽIACEHO VEREJNÝM ÚČELOM A VYUŽITIU ÚZEMIA

AKTIVITA 10: ÚDRŽBA VYBAVENIA SLÚŽIACEHO VEREJNÝM ÚČELOM A VYUŽITIU ÚZEMIA

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 39 a článok 51. príjemca musí rešpektovať krížovú zhodu a niektoré povinné štandardy v národnej legislatíve	propagácia sprístupnenia verejnosti môže byť súčasťou agroenvironmentálnych opatrení, môže ísť o rôzne platby, napr. za zachovanie nespevnených prístupových ciest pre verejnosť, pokiaľ to nie je v rozpore s podmienkou krížovej zhody v danej členskej krajine
36(b)(v)	lesnícko-environmentálne platby	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	spôsobilosť je rôzna podľa typu územia, odkaz na článok 42	odkaz na článok 47 a článok 51. prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu	propagácia sprístupnenia verejnosti môže byť súčasťou lesno-environmentálnych opatrení, môže ísť o rôzne platby, napr. na údržbu chodníkov, mostov a pod.
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadny	57: Podpora odkazuje na článok 52(b)(iii) a má pokrývať: (a) vypracovanie projektov ochrany a programov starostlivosti území Natura 2000 a iných lokalít s vysokou prírodnou hodnotou, činnosti a investície, ktoré sa týkajú environmentálneho povedomia, udržiavania, obnovy a skvalitňovania prírodného dedičstva a rozvoja lokalít s vysokou prírodnou hodnotou;	
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vybrané vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	V rámci stratégie miestneho rozvoja sa môže financovať údržba vstupných zariadení do chránených území s cieľom zlepšiť jeho edukačné využitie, možnosti pre ekoturistiku a environmentálne prínosy.
EFRH						
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci viď v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	údržba alebo zlepšenie dostupnosti pobrežných oblastí, podpora rozvoja ekoturizmu
44(1)(e)	podpora malých rybolovných oblastí a infraštruktúry a služieb súvisiacich s cestovným ruchom v prospech spoločenstiev malých rybolovných oblastí	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci viď v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	podpora infraštruktúry cestovného ruchu na zabezpečenie prístupu verejnosti v ktoromkoľvek území Natura 2000, kde môže byť takéto opatrenie prínosom pre dotknutú komunitu (napr. pri súčasnom alebo zvyšujúcom sa množstve ekoturistických aktivít)

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
LIFE+						
žiadny						
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ²³				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. prioritá: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'		údržba/modernizácia existujúcej infraštruktúry slúžiacej prístupu verejnosti do územia napr. zlepšenie chodníkov [kvety]
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		

²³ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

**AKTIVITA 10: ÚDRŽBA VYBAVENIA SLŪŽIACEHO VEREJNÝM
ÚČELOM A VYUŽITIU ÚZEMIA**

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
ESF				
žiadny				
KF				
žiadny				

Aktivita 11: TRVAJÚCE PERSONÁLNE NÁKLADY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Územné obmedzenie	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
žiadny						
EFRH						
žiadny						
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené iba za podmienok stanovených článkom 5(5)(b) a ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty na úrovni EÚ podľa článku 3.	
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR²⁴				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	
ESF				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	
KF				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	

²⁴ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 12: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA - BIOTOPY

AKTIVITA 12: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA - BIOTOPY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(i)	platby za znevýhodnené prírodné podmienky pre poľnohospodárov v horských oblastiach	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Odkaz na článok 37. Týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy. Vid' článok 51 Nariadenia 1782/2003. Toto je kompenzačná platba a preto sa nevyžaduje súlad s environmentálnymi kritériami okrem tých, ktoré uvádza legislatíva (vrátane Smernice o vtácoch a Smernice o biotopoch) a štandardov GAEC (ktoré môžu zahŕňať štandardy pre minimálnu úroveň údržby) spojených s platbami z prvého piliera. Ďalšie požiadavky na prijímateľov predstavuje napr. požiadavka pokračovať s výrobou najmenej päť rokov. Ochranný manažment bude teda záležať od typu realizovaných poľnohospodárskych aktivít.	Platby sa môžu využiť na podporu tradičných udržateľných extenzívnych poľnohospodárskych činností v územiach, kde je to potrebné pre udržanie cenných biotopov – napr. pasenie alpínskych lúk alebo otvorených stepí. Všimnite si, že nie sú stanovené ďalšie kritériá environmentálnej zhody, okrem tých ktoré vyplývajú z krížovej zhody. Je preto dôležité zahrnúť platby pre
36(a)(ii)	platby v iných ako horských oblastiach so znevýhodnenými prírodnými podmienkami	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Odkaz na článok 37. Týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy. Odkazuje na článok 51 Nariadenia 1782/2003 a tiež vyššie zmienenu poznámku o environmentálnej zhode.	agroenvironmentálne schémy alebo poradenské aktivity za účelom realizácie najvhodnejšieho manažmentu. [kvetý]
36(a)(iii)	platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Odkaz na článok 38. Týka sa iba povinných činností a využívanej poľnohospodárskej pôdy. Poskytujú sa platby za spôsobenú ujmu a ušlý príjem. Vid' tiež článok 51 Nariadenia 1782/2003.	Veľa možností využitia: napr. odstupňované kosenie, obmedzenie nových drenážnych systémov, údržba medzí. Činnosti sa budú realizovať v závislosti na programe starostlivosti o územie, ktoré realizuje národný orgán zodpovedný za národné plnenie Smernice o vtácoch a Smernice o biotopoch. Platbu, ktorú poľnohospodári/vlastníci pôdy dostanú bude kompenzáciou nákladov, napr. za stratu príjmu vyplývajúcu z požiadavky zníženia záťaže dobytkom. Environmentálne prínosy závisia od programov starostlivosti o územia a platieb pre územia Natura 2000. [agrifor, agri-aqua]
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	Odkaz na článok 39 a článok 51. Prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu a povinné štandardy dané národnou legislatívou. Musí ísť o platby za opatrenia, ktoré sú nad rámec požiadaviek krížovej zhody. Sú to platby za ušlý príjem a kompenzáciu nákladov, t.j. platby nie sú chápané ako stimuly.	Platby za udržiavanie území s prirodzenou rastlinnou potravou medveďa na okrajoch lesných porastov. [medveď] Členské štáty majú veľa možností navrhnúť agroenvironmentálne schémy tak, aby boli prispôbivé rôznym regionálnym požiadavkám. Keďže agroenvironmentálne platby sú nastavené tak, aby sa dosiahli environmentálne ciele, môžu byť vyššie ako kompenzačné platby podľa článkov 36 (a) I, 36 (a) ii a 36 (a) iii. Agroenvironmentálne schémy

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
						sa môžu zamerať na poľnohospodársku pôdu nachádzajúcu sa medzi kľúčovými územiami Natura 2000 za účelom prepojenia dôležitých biotopov a vytvorenia migračných koridorov pre biotu. [agrifor, agri-aqua]
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	dočasné opltenie za účelom regulácie pastvy, obmedzenia vstupu verejnosti alebo iných poľnohospodárskych aktivít; vybudovanie stajní pre kozy [kvety]; opltenie pre dobytok, za účelom ochrany vodného toku [agri-aqua]
36(b)(i)	prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy	všetky	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Výška platby závisí od kategórie prijímateľa – odkaz na článok 43. Pokrýva náklady na založenie, údržbu porastov počas prvých 5 rokov a platby za ušlý príjem až na 15 rokov. Zalesnením prestáva byť pôda spôsobilá pre získanie jednotnej priamej platby na poľnohospodársku pôdu. Odkaz na článok 51 – prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu.	Môže financovať obnovu prirodzených lesov na miestach odkiaľ vymizli, môže byť prepojené na iné obnovné projekty, ktoré umožnia tvorbu súvislej siete území Natura 2000 (článok 10 Smernice o biotopoch). Pri zalesnení je potrebné dôkladne zohľadniť záujmy ochrany biodiverzity, nakoľko týmto zalesnením môže byť biodiverzita znížená, podľa toho aké biotopy boli zalesnené. Zalesnená pôda môže byť spôsobilá pre lesnícko-environmentálne platby s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov. Zalesnená pôda môže napomôcť vytvoreniu prírodných koridorov medzi územiami Natura 2000.
36(b)(ii)	prvé zriadenie poľnohospodársko-lesníckych systémov na poľnohospodárskej pôde	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42	Odkaz na článok 44. Hradia sa iba náklady na zriadenie takýchto systémov. Z tohoto dôvodu je tu potrebné zabezpečiť ich ďalšie udržiavanie napríklad z agroenvironmentálnych schém. Je otázne, či sú poľnohospodársko-lesnícke systémy spôsobilé pre jednotné priame platby. Preto je nutné, aby členské štáty zabezpečili pokračovanie poľnohospodárskeho využívania pôdy (max. počet stromov zasadených na hektár...).	Obnova tradičných poľnohospodársko-lesníckych systémov ako sú napr. panónske háje v oblastiach, kde boli zničené. Pri zalesnení je potrebné dôkladne zohľadniť záujmy ochrany biodiverzity, nakoľko týmto zalesnením môže byť biodiverzita znížená, podľa toho aké biotopy boli zmenené.
36(b)(iii)	prvé zalesnenie nepoľnohospodárskej pôdy	všetky	iné suchozemské územia	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50. Článok 45 tiež odkazuje na opustenú poľnohospodársku pôdu	odkaz na článok 45, podpora závisí od typu územia a kategórie prijímateľa	Môže uľahčiť obnovu prirodzených lesov v oblastiach, kde boli vyklčované – treba poznamenať, že zalesnenie niektorých typov území (napr. močiarov) nie je z hľadiska ochrany prírody vhodné.

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
36(b)(iv)	platby v rámci sústavy Natura 2000 [lesy]	súkromní vlastníci lesov a ich združenia	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42. oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 46 a článok 51; prijímatelia musia rešpektovať krížovú zhodu; platby na kompenzáciu nákladov a ušlý príjem	obnova starých prírodných porastov a udržiavanie veľkých lesných rezervácií (väčších ako 50ha) bez akéhokoľvek lesníckeho využitia
36(b)(v)	lesnícko-environmentálne platby	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42	odkaz na článok 47 a článok 51 – prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu	zachovanie starých a odumierajúcich stromov v lesoch so selektívnou ťažbou v pomere 10% na hektár; väčší odstup medzi stromami; miešanie vysádzaných druhov [rieka, agrifor]
36(b)(vi)	obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení;	všetky	lesy	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 48	preventívne opatrenia môžu zahŕňať výsadbu pôvodných druhov, ktoré sú odolné voči požiarom
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49; musí byť prepojená na lesnícko-environmentálne platby	podporuje vytvorenie malých rybníkov porastených vegetáciou v lesnatých územiach
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typy území	žiadne	odkaz na článok 57; týka sa investícií súvisiacich s údržbou, obnovou a skvalitňovaním prírodného dedičstva a s rozvojom území s vysokou prírodnou hodnotou	obnova lokálnych mokradí úpravou vodných tokov a obnovou výsadbou [agri-aqua]
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	manažment miestnych biotopov za účelom podpory cieľov stratégie miestneho rozvoja, napr. vyčistenie vodných tokov za účelom obnovy populácie vydry ako súčasť kampane za oživenie vodných ciest [agri-aqua]
EFRH						
29(1)(b)	zavedenie akvakultúrnych metód, ktoré podstatne znižujú negatívny vplyv alebo zlepšujú pozitívne účinky na životné prostredie v porovnaní s bežnou praxou v odvetví akvakultúry	MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	29(2) investičná pomoc je obmedzená na mikropodniky, malé a stredné podniky	finančná pomoc chovateľom rýb na zavedenie postupov vyžadujúcich si použitie malého/žiadneho množstva chemických látok, čo povedie k zlepšeniu kvality vody vo vodných tokoch a zvýšeniu prírodnej hodnoty na časti tokov položených nižšie [agri-aqua]
29(1)(c)	podpora tradičných akvakultúrnych činností dôležitých pre zachovanie a vývoj hospodárskych i sociálnych štruktúr a životného prostredia	MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	29(2) investičná pomoc je obmedzená na mikropodniky, malé a stredné podniky	podpora udržiavania tradičných rybníkov, ktoré môžu predstavovať významné biotopy [agri-aqua]

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
30(2)(a)	formy akvakultúry zahŕňajúce ochranu a zlepšovanie životného prostredia, prírodných zdrojov, genetickej diverzity a správu krajiny a tradičných rysov akvakultúrnych zón	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiam s chovom rýb, ktoré sa nachádzajú na územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	
30(2)(d)	trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy Natura 2000 v súlade so smernicou rady 92/43/ehs	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiam s chovom rýb miestnym v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	
37(a)	udržateľne prispievať k lepšiemu riadeniu alebo ochrane zdrojov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	článok 30(2)(c)	zavedenie štandardov pre organický chov rýb v akvakultúre a marketingu organických produktov z území Natura 2000 (v prípadoch kde je organický chov rýb v súlade s cieľmi ochrany územia)
37(c)	odstraňovať stratenú rybársku výstroj z morského dna v rámci obmedzovania neúmyselného lovu	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	odstránenie rybárskej výstroje z morských chránených území za účelom zvýšenia kvality biotopov
37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	zlepšenie stavu existujúcich biotopov prostredníctvom zlepšenia manažmentu akvakultúrnych lokalít – napr. výsadbou vodnej vegetácie
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	rozvoj nových metód manažmentu biotopov za pomoci vedeckej obce (najmä v prípade rozvoja metód manažmentu morských území)
38(2)(a)	výstavba alebo inštalácia statických alebo pohyblivých zariadení zameraných na ochranu a rozvoj vodných živočíchov a rastlín	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom.	inštalovanie ochranného oplotenia za účelom ochrany zraniteľných bentických druhov a biotopov (napr. porastov chalúh)
38(2)(b)	regenerácia vnútrozemských vôd vrátane neresisk a migračných trás pre migrujúce druhy	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom.	úprava kvality vody môže umožniť obnovu/návrat sladkovodných bezstavovcov. zmena výsadby prírodnej vegetácie môže zvýšiť úspešnosť liahnutia
38(2)(c)	ochrana a zlepšenie životného prostredia v rámci sústavy Natura 2000, keď jej územie priamo súvisí s rybolovnými činnosťami, s výnimkou prevádzkových	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody,	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom.	zlepšenie stavu územia Natura 2000, ktoré predstavuje významné neresisko pre ryby sa môže dosiahnuť vybudovaním zariadení na čistenie odpadovej vody alebo obnovou

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
	nákladov		mokrade			vegetácie v záplavovom území.
41(2)(b)	pilotné projekty: umožniť uskutočnenie skúšania plánov riadenia a plánov pridelovania rybolovného úsilia vrátane, ak je to potrebné, zriadenia zón bez rybolovu, aby sa vyhodnotili biologické a finančné dôsledky, a experimentálneho opätovného zarybnenia	rybári, iné, MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 41(1): pilotné projekty môže realizovať hospodársky subjekt, uznané obchodné združenie alebo iný príslušný orgán poverený na tento účel členským štátom v spolupráci s vedeckým alebo technickým orgánom	vytvorenie zón bez rybolovu v územiach Natura 2000 za účelom vykonania monitoringu účinkov vylúčenia lovu na biotopy a druhy [sviňucha]
41(2)(c)	pilotné projekty: vyvíjať a skúšať metódy na zlepšenie selektivity zariadení, zníženie vedľajších úlovkov, vyhadzovania alebo vplyvov na životné prostredie, najmä na morské dno	rybári, iné, MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 41(1): pilotné projekty môže realizovať hospodársky subjekt, uznané obchodné združenie alebo iný príslušný orgán poverený na tento účel členským štátom v spolupráci s vedeckým alebo technickým orgánom	pilotné projekty na vypracovanie a odskúšanie metód chovu druhov rýb s menšími negatívnymi vplyvmi na vodné biotopy (napr. druhov rýb nepoškodzujúcich vodné makrofyty)
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	tvorba pracovných miest v oblasti obnovy a manažmentu biotopov (napr. výsadba vegetácie)
44(1)(f)	ochrana životného prostredia v rybolovných oblastiach, aby sa udržala jeho príťažlivosť, obnova a budovanie pobrežných osád a dedín s rybolovnými činnosťami na ochranu a zlepšenie prírodného a architektonického dedičstva	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	zlepšenie životného prostredia prostredníctvom obnovy pobrežných biotopov
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a ide o opatrenia podľa prílohy 1, ktoré nie sú opakované.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	Výskumný projekt ktorý môže viesť k vyvinutiu efektívnejších manažmentových opatrení pre špecifické územia alebo biotopy.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR²⁵				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		jednorazové odstránenie sedimentov a prehĺbenie dna v oblasti riečnej delty za účelom umožnenia dlhodobej obnovy biotopov a ekoturistických aktivít
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	veľkoplošná výsadba pôvodných drevín s nízkym nebezpečenstvom požiaru
4(6)	investície do dopravy, vrátane transeurópskych sietí a integrovaných mestských stratégií čistej mestskej hromadnej dopravy , ktoré prispievajú k zníženiu environmentálnych vplyvov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: prispôsobenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom zmiernenia dopadov na územia Natura 2000	zlepšenie existujúcej dopravnej infraštruktúry (napr. cestných a železničných koridorov) za účelom zmiernenia efektov fragmentácie biotopov (napr. dodatočným vybudovaním nadchodov/podchodov pre zver)
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	jednorazové odstránenie sedimentov a prehĺbenie dna v oblasti riečnej delty za účelom umožnenia dlhodobej obnovy biotopov a ekoturistických aktivít
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík : vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík	veľkoplošná výsadba pôvodných drevín s nízkym nebezpečenstvom požiaru
5(3)a	dopravné a telekomunikačné služby vo všeobecnom ekonomickom záujme, osobitne posilnenie sekundárnych sietí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: prispôsobenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom zmiernenia dopadov na územia Natura 2000	zlepšenie existujúcej dopravnej alebo telekomunikačnej infraštruktúry (napr. cestných a železničných koridorov) za účelom zmiernenia efektov fragmentácie biotopov (napr. dodatočným vybudovaním nadchodov/podchodov pre zver)
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		cezhraničné iniciatívy ako napr. obnova riečnych povodí vrátane odstránenia sedimentov odstránenia veľkých stavieb ako napr. priehrad. môže tiež zahŕňať vytvorenie programov zlepšenia kvality vody redukciou priemyselného znečistenia a pod. [rieka, agri-aqua]

²⁵ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaním mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózii, zemetraseniam a lavínam	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	
8	obnova fyzického prostredia , napr. zachovanie a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva opatreniami na podporu podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja komunity		požiadavka: mestské aspekty. kontext: historické/kultúrne dedičstvo	v rámci urbanizovaných území sa môže podporiť opätovný rozvoj v územiach Natura 2000 s cieľom podporiť ich miestne využitie a komunitný rozvoj
ESF				
	žiadny			
KF26				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločenstva	regióny cieľa 'konvergencia'		výstavba čistiarní odpadovej vody vedúca k zlepšeniu kvality vody v území Natura 2000 [sviňucha]

²⁶ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 13: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA - DRUHY

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Priklady
EPFRV						
36(a)(i)	platby za znevýhodnené prírodné podmienky pre poľnohospodárov v horských oblastiach	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Odkaz na článok 37. Týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy. Vid' článok 51 Nariadenia 1782/2003. Toto je kompenzačná platba a preto sa nevyžaduje súlad s environmentálnymi kritériami okrem tých, ktoré uvádza legislatíva (vrátane Smernice o vtácoch a Smernice o biotopoch) a štandardov GAEC (ktoré môžu zahŕňať štandardy pre minimálnu úroveň údržby) spojených s platbami z prvého piliera. Ďalšie požiadavky na prijímateľov predstavuje napr. požiadavka pokračovať s výrobou najmenej päť rokov. Ochranný manažment bude teda závisieť od typu realizovaných poľnohospodárskych aktivít.	podporné platby pre nepretržité poľnohospodárske aktivity na udržiavanie nelesných biotopov, ktoré sú významné z hľadiska zachovania populácie alpínskych motýľov [kvety]
36(a)(ii)	platby v iných ako horských oblastiach so znevýhodnenými prírodnými podmienkami	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 37. týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy	udržiavanie pasienkov v zaplavenom stave za účelom podpory populácií bahniakov (kulíkotvarých vtákov)
36(a)(iii)	platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 38. týka sa iba povinných činností a využívanej poľnohospodárskej pôdy	vylúčenie kosenia a žatvy v okruhoch 50m od hniezd významných druhov vtákov; podpora kosenia plôch bez pastvy jedenkrát ročne [kvety]
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 39	chov tradičných plemien dobytká s nízkou hodnotou dobytčích jednotiek na jednotku plochy trvalých trávnych porastov [kvety]
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	inštalácia umelých hniezdných podložiek a búdok

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
36(b)(i)	prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy	všetky	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Výška platby závisí od kategórie prijímateľa – odkaz na článok 43. Pokrýva náklady na založenie, údržbu porastov počas prvých 5 rokov a platby za ušlý príjem až na 15 rokov. Zalesnením prestáva byť pôda spôsobilá pre získanie jednotnej priamej platby na poľnohospodársku pôdu. Odkaz na článok 51 – prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu.	opätovná výsadba pôvodnými druhmi stromov za účelom obnovy zaniknutých lesných ekosystémov a podpory návratu vzácných druhov [medveď]
36(b)(ii)	prvé zriadenie poľnohospodársko-lesníckych systémov na poľnohospodárskej pôde	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42	odkaz na článok 44. hradia sa iba náklady na zriadenie takýchto systémov. z tohoto dôvodu je tu potrebné zabezpečiť ich ďalšie udržiavanie napríklad z agroenvironmentálnych schém. je otázne, či sú poľnohospodársko-lesnícke systémy spôsobilé pre jednotné priame platby. preto je nutné, aby členské štáty zabezpečili pokračovanie poľnohospodárskeho využívania pôdy (max. počet stromov zasadených na hektár...).	umožňuje obnovu tradičných poľnohospodársko-lesníckych systémov ako sú napr. panónske háje v oblastiach, kde boli zničené
36(b)(iii)	prvé zalesnenie nepoľnohospodárskej pôdy	všetky	iné suchozemské územia	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50. článok 45 tiež odkazuje na opustenú poľnohospodársku pôdu	odkaz na článok 45, podpora závisí od typu územia a kategórie prijímateľa	
36(b)(iv)	platby v rámci sústavy Natura 2000 [lesy]	súkromní vlastníci lesov a ich združenia	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42. oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 46 a článok 51 – prijímateľa musia rešpektovať krížovú zhodu; platby na kompenzáciu nákladov a ušlý príjem	inštalácia hniezdnych búdok pre drobné lesné cicavce
36(b)(v)	lesnícko-environmentálne platby	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42	odkaz na článok 47 a článok 51 – prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu	zachovanie starých a odumierajúcich stromov v lesoch so selektívnou ťažbou v pomere 10% na hektár [kvety]
36(b)(vi)	obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení;	všetky	lesy	oblasti musia byť určené – odkaz na článok	odkaz na článok 48	preventívne opatrenia môžu zahŕňať výsadbu pôvodných druhov, ktoré sú odolné voči požiarom

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
				50		
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49. musí byť prepojená na lesnícko-environmentálne platby	podporuje vytvorenie malých rybníkov s vegetáciou v lesnatých územiach.
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typy území	žiadne	odkaz na článok 57.	obnova miestnych populácií druhov viazaných na riečne biotopy odstránením technických prvkov na tokoch a obnovnou výsadbou
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	manažment druhov za účelom podpory cieľov stratégie miestneho rozvoja a zlepšenia stavu riečného ekosystému ako predpokladu jeho využitia pre ekoturizmus (napr. obnova populácie hryzca vodného)

EFRH						
27(1)(a)	diverzifikácia činností s cieľom podporiť rast počtu pracovných miest pre rybárov	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	vytvorenie menších programov na podporu zamestnania bývalých rybárov v súvislosti s opatreniami starostlivosti o druhy – napr. značkovanie a vypúšťanie rýb na účely monitoringu
27(1)(c)	systémy rekvalifikácie v povolaniach mimo morského rybolovu	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	rekvalifikačné kurzy pre bývalých rybárov v prácach súvisiacim s manažmentom druhov
29(1)(b)	zavedenie akvakultúrnych metód, ktoré podstatne znižujú negatívny vplyv alebo zlepšujú pozitívne účinky na životné prostredie v porovnaní s bežnou praxou v odvetví akvakultúry	MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	29(2) investičná pomoc je obmedzená na mikropodniky, malé a stredné podniky	podpora techník chovu rýb za využitia lokálnych druhov
29(1)(c)	podpora tradičných akvakultúrnych činností dôležitých pre zachovanie a vývoj hospodárskych i sociálnych štruktúr a životného prostredia	MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	29(2) investičná pomoc je obmedzená na mikropodniky, malé a stredné podniky	podpora udržiavania miestnych tradičných rybníkov, ktoré môžu byť významné pre migrujúce vtáky a/alebo obojživelníky a plazy [agri-aqua]
30(2)(a)	formy akvakultúry zahŕňajúce ochranu a zlepšovanie životného prostredia, prírodných zdrojov, genetickej diverzity a správu krajiny a tradičných rysov akvakultúrnych zón	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiach s chovom rýb umiestneným v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	
30(2)(d)	trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy Natura 2000 v súlade so smernicou rady 92/43/ehs	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiach s chovom rýb umiestneným v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	stimuly na podporu udržiavania vodného režimu lokalít vyhovujúceho migrujúcim/hniezdiacim druhom vtákov
37(a)	udržateľne prispievať k lepšiemu riadeniu alebo ochrane zdrojov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	článok 30(2)(c)	môže prispieť k udržateľnému manažmentu morských a sladkovodných druhov, napr. zlepšením neresísk a početnosti rybej osádky
37(b)	podporovať metódy alebo zariadenia selektívneho rybolovu a znižovanie vedľajších úlovkov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	propagácia využívania zariadení znižujúcich množstvo vedľajších úlovkov [sviňucha]

37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	zlepšenie území s chovom rýb výsadbou brehových porastov a trste za účelom vytvorenia nových biotopov pre bezstavovce, drobné cicavce a plazy [agri-aqua]
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetvi rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	podpora rozvoja nových metód manažmentu druhov za pomoci vedeckých postupov (napr. rozvoj nových metód manažmentu morských druhov)
38(2)(a)	výstavba alebo inštalácia statických alebo pohyblivých zariadení zameraných na ochranu a rozvoj vodných živočíchov a rastlín	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom.	inštalovanie ochranného oplotenia za účelom ochrany zraniteľných bentických druhov a biotopov (napr. porastov chalúh)
38(2)(c)	ochrana a zlepšenie životného prostredia v rámci sústavy Natura 2000, keď jej územie priamo súvisí s rybolovnými činnosťami, s výnimkou prevádzkových nákladov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom.	špecifické manažmentové aktivity týkajúce sa druhov, ktoré sú komerčne lovené alebo opatrenia týkajúce sa území Natura 2000 - napr. obnova neresísk hlavátky
41(2)(b)	pilotné projekty: umožniť uskutočnenie skúšania plánov riadenia a plánov pridelovania rybolovného úsilia vrátane, ak je to potrebné, zriadenia zón bez rybolovu, aby sa vyhodnotili biologické a finančné dôsledky, a experimentálneho opätovného zarybnenia	rybári, iné, MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 41(1): pilotné projekty môže realizovať hospodársky subjekt, uznané obchodné združenie alebo iný príslušný orgán poverený na tento účel členským štátom v spolupráci s vedeckým alebo technickým orgánom	vytvorenie zón bez rybolovu v územiach Natura 2000 za účelom vykonania monitoringu účinkov vylúčenia lovu na biotopy a druhy [sviňucha]
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci viď v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	vytvorenie pracovných miest súvisiacich s manažmentom druhov (napr. v monitoringu, ochrane a umelom rozmnožovaní ohrozených sladkovodných druhov rýb ako napr. hlavátky, jeseterov)
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	principiálne nie sú oprávnené okrem okolností opísaných v článku 5(5)(b) a v tom prípade iba ak ide o aktivity spĺňajúce kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a špecifické požiadavky na opakované aktivity	napríklad obnova populácie endemického raka do obnovených riečnych biotopov [rieka]
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	výskumný projekt, ktorý môže viesť k vyvinutiu efektívnejších manažmentových opatrení pre špecifické druhy [sviňucha]

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ²⁷				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		jednorazová reštitúcia populácie ohrozeného druhu v rámci plánovaných aktivít v oblasti ekoturizmu viazaných na tento druh v budúcnosti
4(6)	investície do dopravy, vrátane transeurópskych sietí a integrovaných mestských stratégií čistejestskej hromadnej dopravy , ktoré prispejú k zníženiu environmentálnych vplyvov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: prispôsobenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom zmiernenia dopadov na územia Natura 2000	zlepšenie existujúcej dopravnej alebo telekomunikačnej infraštruktúry (napr. cestných a železničných koridorov) za účelom zmiernenia efektov fragmentácie biotopov (napr. dodatočným vybudovaním nadchodov/podchodov pre zver) [medveď]
5(3)a	dopravné a telekomunikačné služby vo všeobecnom ekonomickom záujme, osobitne posilnenie sekundárnych sietí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: prispôsobenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom zmiernenia dopadov na územia Natura 2000	
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		cezhraničný program jednorazovej reštitúcie populácie ohrozeného druhu
8	obnova fyzického prostredia , napr. zachovanie a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva opatreniami na podporu podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja komunity		požiadavka: mestské aspekty. kontext: historické/kultúrne dedičstvo	opatrenia zamerané na druhy, ktoré miestna komunita považuje za svoj symbol s cieľom podporiť zapojenie obyvateľov do ochrany týchto druhov. musí byť súčasťou väčších projektov, napr. na podporu miestnej značky
ESF				
žiadny				
KF²⁸				
žiadny				

²⁷ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

²⁸ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 14: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA – Invázne nepôvodné druhy (IND)

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Priklady
EPFRV						
36(a)(iii)	platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50.	odkaz na článok 38. týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy	odstránenie invázných akvatických rastlín z vodných tokov [agri-aqua]
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 39	
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	kontrola invázných rastlín (napr. boľševníka obrovského) a prevencia ich ďalšieho rozširovania
36(b)(iv)	platby v rámci sústavy Natura 2000 [lesy]	súkromní vlastníci lesov a ich združenia	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42. oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50.	odkaz na články 46 a články 51 - prijímatelia musia rešpektovať krížovú zhodu; platby za kompenzáciu nákladov a ušlé príjmy	kontrola, ničenie a prevencia rozširovania invázných lesných škodcov (napr. podkôrneho hmyzu)
36(b)(v)	lesnícko-environmentálne platby.	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42.	odkaz na článok 47 a článok 51 – prijímatel musí rešpektovať krížovú zhodu	ničenie invázných rastlinných druhov, ktoré potláčajú pôvodné druhy a biotopy [agrifor]
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49; musí byť prepojená na lesnícko-environmentálne platby	zavedenie preventívnych lesníckych opatrení proti škodcom a schém na ich včasné zistenie (napr. lapače podkôrneho hmyzu) [agrifor]
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typy území.	žiadne	odkaz na článok 57	odstránenie invázných vodných rastlín z vodných tokov v kontexte širšieho programu obnovy životného prostredia
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	manažment invázných druhov za účelom dosiahnutia cieľov stratégie miestneho rozvoja, napr. odstránením invázných vodných rastlín alebo rýb z riečnych systémov ako predpokladu ich ďalšieho využitia pre ekoturizmus
EFRH						
27(1)(c)	systémy rekvalifikácie v povolaniach mimo morského rybolovu	rybári	opatrenie nie je	žiadne	žiadne	rekvalifikácia v oblasti obnovy biotopov, stráže ochrany prírody pre územia Natura 2000

AKTIVITA 14: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA
 – Invázne nepôvodné druhy

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy územia	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
			špecifické pre typ územia			vrátane manažmentu IND
30(2)(a)	formy akvakultúry zahŕňajúce ochranu a zlepšovanie životného prostredia, prírodných zdrojov, genetickej diverzity a správu krajiny a tradičných rysov akvakultúrnych zón	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiach s chovom rýb umiestneným v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	financovanie akvakultúry, ktorá zahŕňa údržbu pôvodnej vegetácie plávajúcich rastlín v rybníkoch a kontrola inváznych druhov rastlín
30(2)(d)	trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy Natura 2000 v súlade so smernicou rady 92/43/ehs	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiach s chovom rýb umiestneným v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	financovanie akvakultúry, ktorá zahŕňa údržbu pôvodnej vegetácie plávajúcich rastlín v rybníkoch a kontrola inváznych druhov rastlín
37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	financovanie odstraňovania inváznych vodných rastlín z akvakultúrnych rybníkov; zlepšenie lokalít vrátane zníženie ich vplyvov na životné prostredie
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	podpora partnerstva medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva za účelom prevencie šírenia, kontroly a ničenia IND
38(2)(a)	výstavba alebo inštalácia statických alebo pohyblivých zariadení zameraných na ochranu a rozvoj vodných živočíchov a rastlín	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi menovanými na tento účel členským štátom	budovanie umelých útesov
38(2)(b)	regenerácia vnútrozemských vôd vrátane neresísk a migračných trás pre migrujúce druhy	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi menovanými na tento účel členským štátom	obnova vnútrozemských vôd vrátane odstránenia migračných bariér pre ryby
38(2)(c)	ochrana a zlepšenie životného prostredia v rámci sústavy Natura 2000, keď jej územie priamo súvisí s rybolovnými činnosťami, s výnimkou prevádzkových nákladov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi menovanými na tento účel členským štátom	zlepšenie stavu morských lokalít Natura 2000
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci viď v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	diverzifikácia zamestnanosti prostredníctvom tvorby pracovných miest v manažmente chránených území vrátane kontroly IND

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
44(1)(f)	ochrana životného prostredia v rybolovných oblastiach, aby sa udržala jeho príťažlivosť, obnova a budovanie pobrežných osád a dedín s rybolovnými činnosťami na ochranu a zlepšenie prírodného a architektonického dedičstva	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	ochrana a zlepšenie životného prostredia prostredníctvom kontroly IND, napr. obnova pobrežných pieskových dún odstránením inváznych druhov rastlín, obnova vodných ekosystémov odstránením inváznych druhov
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	samotné nie je oprávnené, no môže byť čiastočne oprávnené pokiaľ je súčasťou ochranných projektov spadajúcich pod aktivity 12 alebo 13 opísané vyššie a iba ak ide o aktivity spĺňajúce kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a nejde o opakujúce sa aktivity	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	vyvinutie nových opatrení na kontrolu/manažment/odstránenie IND, osobitne v súvislosti s územiami Natura 2000
2(2)g	doprava (napr. zníženie environmentálnych vplyvov pozemnej dopravy)	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum za účelom úpravy/zlepšenia dopravnej infraštruktúry a zmiernenia jej dopadu na územia Natura 2000	vyvinutie nových opatrení na prevenciu rozširovania IND prostredníctvom dopravných sietí

AKTIVITA 14: OCHRANÁRSKE MANAŽMENTOVÉ OPATRENIA
 – Invázne nepôvodné druhy

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR²⁹				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. prioritá: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		jednorazové odstránenie alebo program kontroly IND s významnými nepriaznivými ekonomickými/ sociálnymi/environmentálnymi vplyvmi
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík IND	vypracovanie plánov manažmentu rizík súvisiacich s IND pre všetky lokality Natura 2000 v rámci regiónu (ako súčasť širšieho regionálneho plánu manažmentu rizík)
4(6)	investície do dopravy, vrátane transeurópskych sietí a integrovaných mestských stratégií čistej mestskej hromadnej dopravy , ktoré prispievajú k zníženiu environmentálnych vplyvov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: prispôbenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom zmiernenia dopadov IND na územia Natura 2000	vytvorenie regionálnych systémov monitoringu alebo manažmentu IND napr. systémov na ich včasné odhalenie v prístavoch, na letiskách, pozdĺž dopravných koridorov
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík : vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: rozvojové plány a opatrenia na manažment rizík IND	vypracovanie plánov manažmentu rizík súvisiacich s IND pre všetky lokality Natura 2000 v rámci regiónu (ako súčasť širšieho regionálneho plánu manažmentu rizík)
5(3)a	dopravné a telekomunikačné služby vo všeobecnom ekonomickom záujme, osobitne posilnenie sekundárnych sietí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: prispôbenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom zmiernenia dopadov IND na územia Natura 2000	vytvorenie regionálnych systémov monitoringu alebo manažmentu IND napr. systémov na ich včasné odhalenie v prístavoch, na letiskách, pozdĺž dopravných koridorov
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		cezhraničné programy kontroly alebo ničenia IND vrátane vypracovania preventívnych opatrení proti ich šíreniu
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaním mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózii, zemetraseniam a lavínam	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	odstránenie alebo kontrola IND, v prípade že tieto druhy zvyšujú riziko povodní (napr. zvyšovaním zanášania alebo kanalizáciou vodných ciest)
8	obnova fyzického prostredia , napr. zachovanie a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva opatreniami na podporu podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja komunity		požiadavka: mestské aspekty. kontext: historické/kultúrne dedičstvo	v rámci urbanizovaných území môže podporiť opätovný rozvoj v územiach Natura 2000 (vrátane odstránenia IND) s cieľom podporiť ich miestne využitie a komunitný rozvoj
ESF				
žiadny				

²⁹ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
KF ³⁰				
žiadny				

³⁰ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 15: IMPLEMENTÁCIA MANAŽMENTOVÝCH SCHÉM A DOHÔD

AKTIVITA 15: IMPLEMENTÁCIA MANAŽMENTOVÝCH SCHÉM A DOHÔD

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(i)	platby za znevýhodnené prírodné podmienky pre poľnohospodárov v horských oblastiach	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 37. týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy. vid' článok 51 nariadenia 1782/2003. toto je kompenzačná platba a preto sa nevyžaduje súlad s environmentálnymi kritériami okrem tých, ktoré uvádza legislatíva (vrátane smernice o vtákoch a smernice o biotopoch) a štandardov GAEC (ktoré môžu zahŕňať štandardy pre minimálnu úroveň údržby) spojených s platbami z prvého piliera. ďalšie požiadavky na prijímateľov predstavuje napr. požiadavka pokračovať s výrobou najmenej päť rokov. ochranný manažment bude teda záležať od typu realizovaných poľnohospodárskych aktivít.	platby za udržanie tradičných spôsobov hospodárenia na pôde, ktoré umožňujú zachovanie alpských lúk
36(a)(ii)	platby v iných ako horských oblastiach so znevýhodnenými prírodnými podmienkami	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 37; týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy	podpora udržania tradičných poľnohospodárskych postupov, ktoré umožňujú zachovanie nížinných mokrých lúk, napríklad prostredníctvom ich spásania dobytkom
36(a)(iii)	platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 38; týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy	podpora chovu horských plemien psov na stráženie čried pred veľkými šelmami [medved']
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 39	udržiavanie prirodzených druhov rastlín, ktoré sú vhodnou potravou pre pôvodné druhy živočíchov, najmä v ochranných pásmach území Natura 2000 [medved']
36(b)(iv)	platby v rámci sústavy Natura 2000 [lesy]	súkromní vlastníci lesov a ich združenia	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42. oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 46 a článok 51 – prijímatelia musia rešpektovať krížovú zhadu. platby na kompenzáciu nákladov a ušlý príjem	platby súvisiace s ponechávaním mŕtveho dreva v lesoch, padnutého alebo stojacieho, vrátane kompenzácií za ušlý príjem
36(b)(v)	lesnícko-environmentálne platby	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42	odkaz na článok 47 a článok 51 – prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhadu	zlepšenie lesných biotopov obnovou krovitej a bylinnej etáže lesných porastov [medved']

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy územia	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	prebiehajúci manažment za účelom dosiahnutia cieľov stratégie miestneho rozvoja, napr. vytvorenie a predaj produktov nepoškodzujúcich prírodu [medved]
EFRH						
29(1)(b)	zavedenie akvakultúrnych metód, ktoré podstatne znižujú negatívny vplyv alebo zlepšujú pozitívne účinky na životné prostredie v porovnaní s bežnou praxou v odvetví akvakultúry	MSP	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	29(2) investičná pomoc je obmedzená na mikropodniky, malé a stredné podniky	obnova opustených rybníkov
30(2)(a)	formy akvakultúry zahŕňajúce ochranu a zlepšovanie životného prostredia, prírodných zdrojov, genetickej diverzity a správu krajiny a tradičných rysov akvakultúrnych zón	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	iba akvakultúrne oblasti	zavedenie dočasných a/alebo územných obmedzení zmeny vodnej hladiny v rybníkoch; platby môžu kompenzovať ekonomickú stratu spôsobenú predĺžením zaplavenia alebo naopak vypustenia rybníka
30(2)(d)	trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy Natura 2000 v súlade so smernicou rady 92/43/ehs	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené v oblastiach s chovom rýb miestnym v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	obmedzenie odstraňovania stromov a krov okrem údržby potrebnej infraštruktúry; dočasné obmedzenie kosenia trstových porastov
37(a)	udržateľne prispievať k lepšiemu riadeniu alebo ochrane zdrojov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	stanovenie minimálnych požiadaviek na údržbu a manažment plávajúcich rastlín a ďalších súvisiacich podmienok
37(b)	podporovať metódy alebo zariadenia selektívneho rybolovu a znižovanie vedľajších úlovkov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	podpora využívania vybraných rybolovných metód a zariadení v územiach Natura 2000 prostredníctvom zavedenia ekonomických stimulov
37(c)	odstraňovať stratenú rybársku výstroj z morského dna v rámci obmedzovania neúmyselného lovu	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	prebiehajúce programy odstraňovania stratenej rybárskej výstroje z území Natura 2000 – napr. odstraňovanie pascí na homáre

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	obnova plávajúcej vodnej vegetácie
38(2)(b)	regenerácia vnútrozemských vôd vrátane neresísk a migračných trás pre migrujúce druhy	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi menovanými na tento účel členským štátom	
LIFE+						
žiadny						
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	financovanie výskumu efektivity manažmentových dohôd s vlastníkmi pôdy a navrhnutie zlepšenia v budúcnosti

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR				
žiadny				
ESF				
žiadny				
KF				
žiadny				

Aktivita 16: POSKYTOVANIE SLUŽIEB, NÁHRADA ZA OBMEDZENIE PRÁV A UŠLÝCH PRÍJMOV

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(iii)	platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so Smernicou 2000/60/ES	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 38; týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy	náhrada ušlých príjmov za obmedzenie používania hnojív a pesticídov, pomoc v oblasti marketingu produktov a služieb, ktoré sú v súlade s ochranou druhov a biotopov Natura 2000 [medved']
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 39	náhrada ušlých príjmov za zachovanie vegetácie významnej pre voľne žijúce živočíchy v ochrannom pásme území Natura 2000, napr. lesných plodín slúžiacich ako potrava živočíchom [medved']
36(b)(iv)	platby v rámci sústavy Natura 2000 [lesy]	súkromní vlastníci lesov a ich združenia	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42; oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na články 46 a články 51 - prijímatelia musia rešpektovať krížovú zhodu; platby za kompenzáciu nákladov a stratu príjmov	kompenzačné platby za udržiavanie otvorených plôch v lesných porastoch, alebo kontrola inváznych druhov, ktoré potláčajú pôvodné druhy a vedú k zmenám v ekosystémoch
36(b)(v)	lesnícko-environmentálne platby	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 42	odkaz na článok 47 a článok 51 – prijímateľ musí rešpektovať krížovú zhodu	kompenzačné platby za zachovanie určitého množstva mŕtveho dreva v lesných porastoch
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	kompenzácie za obmedzenie práv za účelom dosiahnutia cieľov a monitoringu pokroku stratégie miestneho rozvoja
EFRH						
30(2)(a)	formy akvakultúry zahŕňajúce ochranu a zlepšovanie životného prostredia, prírodných zdrojov, genetickej diverzity a správu krajiny a tradičných rysov akvakultúrnych zón	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiam s chovom rýb umiestneným v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	obmedzenie hustoty rybej osádky, zavedenie striedania intenzívneho a extenzívneho chovu na rybníkoch počas určitého obdobia (napr. 2 rokov).
30(2)(d)	trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy Natura 2000 v súlade so smernicou rady 92/43/ehs	rybári	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	kompenzácie sú určené oblastiam s chovom rýb umiestneným v územiach Natura 2000 alebo blízko nich - viď článok 30(4)(d)	definovanie optimálnej štruktúry a zloženia rybej osádky

AKTIVITA 16: POSKYTOVANIE SLUŽIEB, NÁHRADA ZA OBMEDZENIE PRÁV A UŠLÝCH PRÍJMOV

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
LIFE+						
žiadny						
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR				
žiadny				
ESF				
žiadny				
KF				
žiadny				

Aktivita 17: MONITORING A PRIESKUM

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 59	vypracovanie prípravnej štúdie, ktorá pomôže určiť a následne realizovať stratégiu miestneho rozvoja
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	Potenciálne projekty môžu obsahovať okrem iných aktivít komponent monitoringu biodiverzity. Vytvorenie monitorovacieho systému pre biodiverzitu za účelom naplnenia cieľov a monitorovania realizácie stratégie miestneho rozvoja.
EFRH						
37(j)	podporiť partnerstvo medzi vedcami a subjektami v odvetví rybného hospodárstva	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	výskum metód monitoringu vodných druhov vykonávaný formou spolupráce rybárov a vedeckej obce (napr. programy značkovania a vypúšťania rýb) [sviňucha]
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a ide o opatrenia podľa prílohy 1, ktoré nie sú opakované.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	výskum vedúci k vypracovaniu metód monitoringu a prieskumu druhov a biotopov Natura 2000 [medveď, rieka]

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ³¹				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: Životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: financovanie vypracovania metód, výkonu a vybavenia pre monitoring	podpora vypracovanie plánov monitoringu území v kontexte širšie zameraného regionálneho monitoringu životného prostredia napr. sledovanie indikátorov a vypracovanie správ o pokroku v dosiahnutí cieľa zastavenia úbytku biodiverzity EÚ do roku 2010
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: financovanie vypracovania metód, výkonu a vybavenia pre monitoring (manažment rizík)	vypracovanie plánov sanácie environmentálnych záťaží (napr. odstránenia úniku ropných a iných chemických látok ktoré majú nepriaznivý dopad na územia Natura 2000 [agri-aqua])
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: financovanie vypracovania metód, výkonu a vybavenia pre monitoring	investície do infraštruktúry pre monitoring, napr. zariadení pre diaľkový prieskum Zeme, pevných staníc, rádiotelemetrických zariadení, vytvorenie databáz na uskladnenie údajov
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík: vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'	kontext: financovanie vypracovania metód, výkonu a vybavenia pre monitoring (manažment rizík)	vypracovanie plánov sanácie environmentálnych záťaží (napr. odstránenia úniku ropných a iných chemických látok ktoré majú nepriaznivý dopad na územia Natura 2000 [agri-aqua])
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (vid' článok 19)	kontext: vypracovanie stratégií/metód monitoringu a sledovania	
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (vid' článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	vypracovanie cezhraničných plánov a systémov monitoringu území Natura 2000 napr. stratégie monitoringu znečistenia vodných tokov alebo pobrežných oblastí [agri-aqua]
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaniu mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózii, zemetraseniam a lavínam	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (vid' článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	

³¹ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(3) ESF	podpora vytvárania sietí a výmeny skúseností medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi so zameraním sa na biodiverzitu a sústavu Natura 2000, vrátane programov spolupráce, opatrení týkajúcich sa výskumu, zberu údajov a pozorovania a analýzy rozvojových trendov v spoločensve	podľa požiadaviek cieľa 'európska územná spolupráca' - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: zber údajov a monitoring trendov	programy spolupráce na podporu regionálnej spolupráce a výmeny informácií za účelom vytvorenia regionálnych plánov a aktivít v oblasti monitoringu a prieskumu
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tréning	zvyšovanie kapacít verejných inštitúcií v oblasti monitoringu a prieskumu – napr. vytvorenie plánov monitoringu prostredníctvom medziodvetvových procesov
3(2)bii	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach budovania kapacít vo výkone politik a programov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tréning	zvyšovanie kapacít verejných inštitúcií v oblasti vykonávania monitoringu a prieskumu území Natura 2000
KF ³²				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločensva	regióny cieľa 'konvergencia'		vypracovanie regionálnych plánov monitoringu/prieskumu životného prostredia zahŕňajúceho tiež monitoring území Natura 2000; súčasť širšie zameraných programov trvalo udržateľného rozvoja regiónu

³² Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 18: PREVENCIA RIZÍK
AKTIVITA 18: PREVENCIA RIZÍK

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
20(b)(ii)	zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov	súkromní vlastníci lesov, mestské lesy	lesy	podpora je rôzna, spôsobilosť sa mení podľa typu územia: odkaz na článok 27	podrobnosti o obmedzeniach uvádza článok 27	zvyšovanie ekonomickej hodnoty prostredníctvom zlepšenia prevencie rizík – výsadbou prirodzených lesov s vyššou mierou odolnosti
20(b)(vi)	obnova potenciálu poľnohospodárskej produkcie poškodenej prírodnými katastrofami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení	poľnohospodári	poľnohospodárska pôda	žiadne	žiadne	zavedenie preventívnych opatrení ochrany pred povodňami prostredníctvom obnovy mokradí a ich manažmentu
36(a)(iii)	platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so Smernicou 2000/60/ES	poľnohospodári	Poľnohospodárska pôda	Oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	Odkaz na článok 38; Týka sa iba využívanej poľnohospodárskej pôdy	Kompenzačné platby za vykonávanie osobitného manipulačného režimu vôd v územiach Natura 2000 za účelom prevencie vzniku povodní
36(a)(iv)	agroenvironmentálne platby	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 39	agroenvironmentálne platby podporujúce sezónne presuny dobytky medzi pastvinami alebo pasenie v lesných porastoch, ktorým sa znižuje riziko vzniku lesných požiarov odstraňovaním suchej rastlinnej biomasy
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	podpora investícií do obnovy mokradí a prevencie povodňových rizík
36(b)(vi)	obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení;	všetky	lesy	oblasti musia byť určené – odkaz na článok 50	odkaz na článok 48	preventívne opatrenia môžu zahŕňať výsadbu pôvodných druhov, ktoré sú odolné voči požiarom
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49; musí byť prepojené na lesnícko-environmentálne platby	
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	vytvorenie systému prevencie a manažmentu rizík prijateľného z hľadiska ochrany biodiverzity za účelom dosiahnutia cieľov a monitoringu pokroku stratégie miestneho rozvoja
EFRH						
žiadny						

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a ide o opatrenia, ktoré sú súčasťou projektov ochrany biotopov alebo druhov a nejde o opakujúce sa opatrenia.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	výskum za účelom overenia a zlepšenia plánov prevencie a manažmentu rizík, ich metód a opatrení, osobitne v súvislosti s požiadavkami území Natura 2000
2(2)g	doprava (napr. zníženie environmentálnych vplyvov pozemnej dopravy)	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum za účelom úpravy/zlepšenia dopravnej infraštruktúry a zmiernenia rizík pre územia Natura 2000	výskum metód znižovania rizík vyplývajúcich pre životné prostredie z dopravy, osobitne pre územia Natura 2000 (napr. znižovanie rizika šírenia IND)

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR³³				
4(4)	prevencia rizík vrátane vypracovania a realizácie plánov prevencie a vysporiadania sa s prírodnými a technologickými rizikami	regióny cieľa 'konvergencia'		podpora vytvorenia plánov a opatrení na prevenciu rizík v územiach Natura 2000, ako napr. ničivých požiarov, únikov ropných látok pri vodnej doprave a pod.
4(6)	investície do dopravy, vrátane transeurópskych sietí a integrovaných mestských stratégií čistejestskej hromadnej dopravy , ktoré prispievajú k zníženiu environmentálnych vplyvov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: prispôsobenie/vylepšenie dopravnej infraštruktúry za účelom obmedzenia rizík pre územia Natura 2000	vypracovanie plánov zníženia environmentálnych rizík spojených s dopravou (ako napr. znečistenie vnútrozemských vôd, únik ropných látok, zavlčenie IND atď.)
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'		vybudovanie infraštruktúry určenej na manažment rizík – napr. odstraňovanie IND z nákladných plavidiel; vybavenie na likvidáciu únikov chemických alebo ropných látok
5(2)d	životné prostredie a prevencia rizík : vypracovanie plánov a opatrení s cieľom predchádzať prírodných a technologickým rizikám a vysporiadať sa s nimi	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'		podpora vytvorenia plánov a opatrení na prevenciu rizík v územiach Natura 2000, ako napr. ničivých požiarov, únikov ropných látok pri vodnej doprave a pod.
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		podpora vytvorenia cezhraničných plánov a opatrení na prevenciu rizík v územiach Natura 2000 ako napr. ničivých požiarov, únikov ropných látok pri vodnej doprave a pod.
6(2)c	prevencia rizík v prímorských oblastiach , vrátane podpory bezpečnosti prímorských oblastí a ochrany pred povodňami, znečisťovaním mora a vnútrozemských vôd, prevencie a ochrany proti erózií, zemetraseniam a lavínam	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/pobrežným zónam	podpora vytvorenia plánov a opatrení na prevenciu rizík spojených s vodnou dopravou ako napr. úniku ropných látok atď.
ESF				
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tréning	zvyšovanie kapacít verejných inštitúcií v oblasti tvorby plánov manažmentu rizík
3(2)bii	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach budovania kapacít vo výkone politik a programov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tréning	zvyšovanie kapacít verejných inštitúcií v oblasti vykonávania regionálneho manažmentu rizík
KF³⁴				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločnosti	regióny cieľa 'konvergencia'		vytvorenie regionálnych kapacít na včasný zásah proti environmentálnym rizikám postihujúcim územia Natura 2000 ako napr. úniky chemických látok, záplavy, lesné požiare, lavíny atď.

³³ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

³⁴ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 19: DOZOR V ÚZEMIACH

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	prebiehajúci dozor v územiach, ktorý je nevyhnutný pre naplnenie cieľov a monitoring pokroku stratégie miestneho rozvoja
EFRH						
žiadny						
LIFE+						
žiadny						
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum/súčasť výskumného projektu	výskumný projekt, ktorý o. i. zahŕňa prebiehajúci dozor v územiach počas určitého obdobia v závislosti na cieľoch projektu [medved']

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	
ESF				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	
KF				
žiadny			neumožňuje financovanie nepretržitých aktivít	

Aktivita 20: OBSTARANIE INFORMAČNÝCH MATERIÁLOV A PUBLIKÁCIÍ

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
20(a)(i)	odborné vzdelávanie a informačné aktivity, vrátane šírenia vedeckých poznatkov a inovačných postupov, pre osoby pôsobiace v poľnohospodárskom a potravinárskom odvetví a v odvetví lesného hospodárstva	poľnohospodári, lesníci	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	článok 21: podpora sa nevzťahuje na vzdelávacie kurzy, ktoré sú súčasťou bežných programov alebo systémov vzdelávania poľnohospodárov a lesníkov na strednom alebo vyššom stupni vzdelávania.	vypracovanie tréningových materiálov pre poľnohospodárov a lesníkov, opisujúcich poľnohospodárske a lesnícke metódy ktoré sú v súlade s ochranou medveďa [medveď]
52(a)(iii)	podpora činností v oblasti cestovného ruchu	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 55	propagácia území Natura 2000 prostredníctvom brožúr pre turistov. [kvety]
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 57	
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja.	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia		odkaz na článok 59	obstaranie tréningových materiálov pre získavanie zručností [kvety, agri-aqua]
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	vytvorenie akýchkoľvek informačných materiálov potrebných k realizácii stratégie miestneho rozvoja (napr. propagácia regiónu v súvislosti s územiaми Natura 2000) [agrifor]
EFRH						
37(i)	zlepšiť odborné zručnosti alebo vyvinúť nové metódy a nástroje odbornej prípravy	rybári, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	vypracovanie tréningových materiálov o Natura 2000 pre rybárov [sviňucha]
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	propagácia a vytvorenie environmentálne vhodných výrobkov viazaných na územia Natura 2000

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	výroba informačných materiálov pre potreby tréningov o možnostiach zamestnania sa v území Natura 2000
44(1)(h)	podpora medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce medzi skupinami aktívnymi v rybolovných oblastiach, najmä prostredníctvom budovania sietí a šírenia najlepších postupov	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	financovanie spolupráce a výmeny informácií o najlepších postupoch chovu a lovu rýb z hľadiska potrieb Natura 2000 [agri-aqua]
44(1)(i)	získavanie zručností a pomoc pri príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	príprava informácií pre vypracovanie stratégie miestneho rozvoja
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (vid' článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a nejde o opakujúce sa opatrenia.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum	výskumné projekty, ktoré vedú k vytvoreniu informačných materiálov a návrhu nových a efektívnejších metód komunikácie (napr. interaktívne vzdelávanie o flóre a faune)

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
2(2)g	doprava (napr. zníženie environmentálnych vplyvov pozemnej dopravy)	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: výskum za účelom úpravy/zlepšenia dopravnej infraštruktúry a zmiernenia rizík pre územia Natura 2000	výskumné projekty, ktoré zahŕňajú vytvorenie informačných materiálov o environmentálne vhodnej doprave vrátane súvislostí so sústavou Natura 2000

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ³⁵				
4(2)	oblasť: informačná spoločnosť, vrátane rozvoja miestneho obsahu, služieb a aplikácií, zlepšovanie prístupu k online službám štátnej správy a ich rozvoj, pomoc a služby pre MSP, aby mohli zavádzať a efektívne využívať informačné a komunikačné technológie (IKT)	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: systémy/zariadenia na prenos informácií o lokalitách Natura 2000	obstaranie IT vybavenia a organizácia/prevádzka internetových informačných centier a databáz
4(5)	cestovný ruch , vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: propagácia/rozvoj cestovného ruchu	vytvorenie informačných materiálov na propagáciu ekoturizmu v územiach Natura 2000 [agrifor]
4(8)	investície do vzdelania , ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktívnosti a kvality života v regiónoch	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: vzdelávanie	vytvorenie informačných zdrojov na podporu využitia lokality Natura 2000 v regionálnych vzdelávacích programoch [medved']
4(10)	priama pomoc na investície do MSP, ktorá prispieje k vytváraniu a zabezpečovaniu pracovných miest	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tvorba pracovných miest	vytvorenie informačných materiálov pre MSP na propagáciu ekoturizmu v územiach Natura 2000 [agri-aqua]
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: rozvíjanie iniciatív na podporu zamestnanosti a tréningových aktivít	vytvorenie informačných materiálov pre cezhraničné sústavy území Natura 2000 za účelom ich širšej propagácie v ekoturizme [medved']

³⁵ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(1)end	okrem toho presadzovanie integrácie cezhraničných trhov práce, miestnych iniciatív zamestnanosti, rovnakých príležitostí, odbornej prípravy a sociálnej integrácie a delby ľudských zdrojov a zariadení pre výskum a technologický rozvoj (V a TR)	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: rozvíjanie iniciatív na podporu zamestnanosti a tréningových aktivít	vytvorenie informačných zdrojov na podporu zapojenia lokality Natura 2000 do regionálnych vzdelávacích programov [agri-aqua]
6(1)d	zavádzanie a rozvoj nadnárodnej spolupráce prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju rozvíjaním spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, hlavne v takých sektoroch ako je zdravotníctvo, kultúra a školstvo	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: cezhraničné iniciatívy pre vzdelávanie (vzdelávanie)	vytvorenie informačných zdrojov na podporu zapojenia lokality Natura 2000 do regionálnych programov podpory zdravia, kultúry a vzdelávania [rieka]
10	financovanie investícií zameraných na zlepšenie dostupnosti, podporu a rozvoj ekonomických činností spojených s kultúrnym dedičstvom, presadzovanie udržateľného využívania prírodných zdrojov a podnecovanie sektoru cestovného ruchu	iba oblasti s nepriaznivými prírodnými podmienkami		vytvorenie informačných materiálov na propagáciu ekoturizmu v územiach Natura 2000 [agrifor]
ESF				
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tréning	vytvorenie informačných zdrojov pre programy budovania kapacít a tréningové programy zamerané na pracovníkov verejnej správy
3(2)bii	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach budovania kapacít vo výkone politik a programov	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tréning	
KF				
žiadny				

Aktivita 21: TRÉNINGY A VZDELÁVANIE

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
20(a)(i)	odborné vzdelávanie a informačné aktivity, vrátane šírenia vedeckých poznatkov a inovačných postupov, pre osoby pôsobiace v poľnohospodárskom a potravinárskom odvetví a v odvetví lesného hospodárstva	Poľnohospodári, lesníci	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	článok 21: podpora sa nevzťahuje na vzdelávacie kurzy, ktoré sú súčasťou bežných programov alebo systémov vzdelávania poľnohospodárov a lesníkov na strednom alebo vyššom stupni vzdelávania.	tréniny a výchova vo vzťahu k inovatívnym poľnohospodárskym postupom, šetrným k prírode; marketing produktov vyrábaných v územiach Natura a pod.
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 57	tréniny na podporu starostlivosti a ochrany vidieckeho dedičstva
52(c)	opatrenie pre vzdelávanie a informovanie hospodárskych subjektov, ktoré pôsobia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje os 3	všetky (vo vidieckych oblastiach)	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 58; môže sa použiť iba pre opatrenia osi 3	tréniny na podporu rozvoja aktivít v ekoturistike [agrifor]
52(d)	získavanie a oživovanie zručností s cieľom pripraviť a realizovať stratégiu miestneho rozvoja.	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 59	tréning na podporu implementácie stratégie miestneho rozvoja – napr. tréning marketingu produktov vyrobených v území Natura 2000, alebo tréning v oblasti rozvoja aktivít v ekoturistike [kvetý]
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke oblasti	žiadne	odkaz na články 61-65	rôzne tréningy potrebné na realizáciu stratégie miestneho rozvoja (napr. regionálna propagácia vo vzťahu k územiám Natura 2000) [medved]
EFRH						
27(1)(a)	diverzifikácia činností s cieľom podporiť rast počtu pracovných miest pre rybárov	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	tréning za účelom podpory diverzifikácie aktivít – napr. tréning manažmentu malých podnikov v oblasti ekoturizmu alebo tréning v oblasti manažmentu ochrany prírody
27(1)(c)	systémy rekvalifikácie v povolaniach mimo morského rybolovu	rybári	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	žiadne	tréning za účelom podpory diverzifikácie aktivít – napr. tréning manažmentu malých podnikov v oblasti ekoturizmu alebo tréning v oblasti manažmentu ochrany prírody
37(i)	zlepšiť odborné zručnosti alebo vyvinúť nové metódy a nástroje odbornej prípravy	rybári, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členskými štátmi	tréning za účelom podpory diverzifikácie aktivít – napr. tréning manažmentu malých podnikov v oblasti ekoturizmu alebo tréning v oblasti manažmentu ochrany prírody tréningové programy vykonávané v partnerstve subjektov pôsobiacich v odvetví rybolovu a vedeckej obce – napr. kurzy určovania rýb a vtákov za účelom podpory ekoturizmu a súčasnej pomoci pri vedeckom monitoringu

AKTIVITA 21: TRÉNINGY A VZDELÁVANIE

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	tréningy na podporu angažovanie rybárov v ekoturistických aktivitách v územiach Natura 2000
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	tvorba pracovných príležitostí v manažmente území Natura 2000 podporená adekvátnym vzdelávaním a tréningami [sviňucha]
44(1)(i)	získavanie zručností a pomoc pri príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	tréning a vzdelávanie za účelom prípravy a realizácie rozvojovej stratégie
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (vid' článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a nejde o opakujúce sa opatrenia.	
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ³⁶				
4(5)	cestovný ruch , vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: propagácia/rozvoj cestovného ruchu	Tréningové programy na podporu rozvoja cestovného ruchu v oblastiach ktoré v minulosti zameriavali na iné typy aktivít (napr. v tradične priemyselných oblastiach, v ktorých je priemyselná výroba v súčasnosti v útlme). Tréning sa môže zameriavať na potenciálnych poskytovateľov služieb v oblasti cestovného ruchu
4(8)	investície do vzdelania , ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktívnosti a kvality života v regiónoch	regióny cieľa 'konvergencia'		Vzdelávanie v trvalo udržateľnom manažmente prispievajúce k zlepšovaniu kvality života a životného prostredia
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	Vypracovanie cezhraničných tréningových a vzdelávacích programov založených na zdieľaní skúseností osobitne v oblasti rozvoja eko-turizmu v územiach Natura 2000 [medveď, agrifor]
6(1)b	podpora pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		
6(1)end	okrem toho presadzovanie integrácie cezhraničných trhov práce, miestnych iniciatív zamestnanosti, rovnakých príležitostí, odbornej prípravy a sociálnej integrácie a delby ľudských zdrojov a zariadení pre výskum a technologický rozvoj (V a TR)	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		poskytovanie tréningov na podporu cezhraničných trhov práce v súvislosti s manažmentom územia Natura 2000, napr. tréningy zamerané na prírodu blízke lesné hospodárstvo
6(2)a	bilaterálna spolupráca medzi prímorskými regiónmi, prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju v oblasti: vodného hospodárstva, so zreteľne nadnárodnou dimenziou, vrátane manažmentu a ochrany povodí riek, pobrežných zón, morských zdrojov, vodných hospodárstiev a mokradí	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	musí ísť o územia priliehajúce k vodným tokom/mokradiam/ pobrežným zónam	tréningy v oblasti manažmentu medzinárodných povodí riek a morských zdrojov (súvisiacich s manažmentom územia Natura 2000)

³⁶ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(3)	Podpora vytvárania sietí a výmeny skúseností medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi so zameraním sa na biodiverzitu a sústavu Natura 2000, vrátane programov spolupráce, opatrení týkajúcich sa výskumu, zberu údajov a pozorovania a analýzy rozvojových trendov v Spoločenstve	Podľa požiadaviek cieľa 'Európska územná spolupráca' - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		Tréningové programy pre regionálne a miestne orgány zamerané na výmenu skúseností a najlepšiu prax v manažmente biodiverzity a území Natura 2000
ESF				
3(1)aii	zvyšovanie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov prostredníctvom rozvoja špecifických služieb zamestnanosti, odbornej prípravy a podpory služieb pre pracovníkov v kontexte reštrukturalizácie podniku a sektora		kontext: tvorba pracovných miest (napr. pri sektorovej reštrukturalizácii)	tréningy pre zamestnancov sektorov podliehajúcich reštrukturalizácii za účelom poskytnutia alternatívneho zamestnania v environmentálne vhodných podnikoch súvisiacich s územiami Natura 2000 (napr. produkcia výrobkov šetrných k lokalitám Natura 2000)
3(2)bi	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach správnej politiky a programov , monitorovania a hodnotenia, prostredníctvom štúdií, štatistiky a odborných posudkov, podpora medzirezortnej koordinácie a dialógu medzi príslušnými štátnymi a súkromnými orgánmi	regióny cieľa 'konvergencia'		tréningy správneho manažmentu území Natura 2000 pre orgány verejnej správy – môžu zahŕňať zdieľanie skúseností a príkladov najlepšej praxe medzi členskými štátmi [sviňucha]
3(2)bii	posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnosti verejnej správy a verejnoprospešných služieb v otázkach budovania kapacít vo výkone politik a programov	regióny cieľa 'konvergencia'		tréningy riadenia projektov ochrany prírody pre zamestnancov verejnej správy [medved]
KF³⁷				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločnosti	regióny cieľa 'konvergencia'		tréningy ako menší komponent investičných projektov na budovanie infraštruktúry – napr. tréning miestnych obyvateľov v efektívnom využívaní vodných zdrojov ako súčasť projektu výstavby vodohospodárskej infraštruktúry

³⁷ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 22: VYBAVENIE NA PODPORU NÁVŠTEVNOSTI A UVEDOMENIE SI VÝZNAMU ÚZEMÍ NATURA 2000

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	Poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	vytvorenie a inštalácia výstražných a informačných značiek v územiach Natura 2000 [agrifor]
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49; musí byť prepojená na lesnícko-environmentálne platby	
52(a)(i)	diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam	Poľnohospodári a členovia ich domácností	opatrenie nie je špecifické pre typy území.	žiadne	odkaz na článok 53	podpora zlepšenia zariadení pre návštevníkov v územiach Natura 2000 na poľnohospodárskom pôdnom fonde za účelom podpory ekoturistiky
52(a)(iii)	podpora činností v oblasti cestovného ruchu	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 55	budovanie zariadení na podporu návštevnosti území Natura 2000, ako napr. chodníkov a značiek [medveď, agrifor]
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	umiestnenie zariadení pre návštevníkov území Natura 2000 za účelom podpory návštevnosti územia a jeho využitia v súlade s cieľmi stratégie miestneho rozvoja
EFRH						
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	Propagácia ekoturizmu prostredníctvom podpory zariadení pre návštevníkov území Natura 2000 – napr. náučných chodníkov, odpočinkových miest a pod.
44(1)(e)	podpora malých rybolovných oblastí a infraštruktúry a služieb súvisiacich s cestovným ruchom v prospech spoločenstiev malých rybolovných oblastí	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	Obstaranie zariadení pre ekoturistické aktivity v morských a pobrežných oblastiach ako napr. značenia, orientačných tabúl, prístreškov, mól a pod.
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky oprávnené	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (vid' článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a nejde o ťažkú infraštruktúru (EFRR) ani údržbu zariadení.	

**AKTIVITA 22: VYBAVENIE NA PODPORU NÁVŠTEVNOSTI A UVEDOMENIE
SI VÝZNAMU ÚZEMÍ NATURA 2000**

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR³⁸				
4(2)	oblasť: informačná spoločnosť, vrátane rozvoja miestneho obsahu, služieb a aplikácií, zlepšovanie prístupu k online službám štátnej správy a ich rozvoj, pomoc a služby pre MSP, aby mohli zavádzať a efektívne využívať informačné a komunikačné technológie (IKT)	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: systémy/zariadenia na prenos informácií o lokalitách Natura 2000	vytvorenie internetových stránok a databáz, ktoré sa môžu použiť na propagáciu cestovného ruchu v územiach Natura 2000
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		
4(5)	cestovný ruch , vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: propagácia/rozvoj cestovného ruchu	budovanie zariadení pre návštevníkov napr. parkovísk, siete chodníkov, mól, informačných centier [rieka, agri-aqua]
5(2)a	priorita Životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'		
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	
9	ekonomická diverzifikácia vidieckych oblastí a oblastí závislých od rybolovu vrátane: rozvoja nových ekonomických aktivít mimo sektorov poľnohospodárstva a rybolovu; rozvoja cestovného ruchu a kultúrnych a verejných služieb na vidieku	iba vidiecke oblasti a oblasti závislé od rybolovu	kontext: diverzifikácia ekonomiky	zlepšenie zariadení pre návštevníkov za účelom podpory diverzifikácie vidieckych oblastí zlepšením príležitostí pre ekoturizmus [medved']
10	financovanie investícií zameraných na zlepšenie dostupnosti, podporu a rozvoj ekonomických činností spojených s kultúrnym dedičstvom, presadzovanie udržateľného využívania prírodných zdrojov a podnecovanie sektoru cestovného ruchu	iba oblasti s nepriaznivými prírodnými podmienkami		investície zamerané na zlepšenie dostupnosti území Natura 2000 pre turistov, napr. inštalácia rámp a chodníkov pre ľudí s invalidným vozíkom [agri-aqua]
ESF				
žiadny				
KF³⁹				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločnosti	regióny cieľa 'konvergencia'		vybudovanie zariadení/komplexov pre návštevníkov území Natura 2000 – napr. regionálnych environmentálnych centier so vzdelávacími materiálmi súvisiacimi s Natura 2000 [agri-aqua]

³⁸ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

³⁹ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 23: NÁKUP PÔDY VRÁTANE KOMPENZÁCIÍ ZA OBMEDZENIE ROZVOJA

AKTIVITA 23: NÁKUP PÔDY VRÁTANE KOMPENZÁCIÍ ZA OBMEDZENIE ROZVOJA

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
	teoreticky možné v rámci financovania aktivít spadajúcich pod ktorýkoľvek z článkov nariadenia, okrem obmedzení uvedených v článku 71(3)(c)	záleží od špecifického článku	záleží od špecifického článku		Nákup pôdy je zvyčajne možný, ak predstavuje menej ako 10% celkových nákladov na danú činnosť. Vo výnimočných prípadoch, môže byť toto percento vyššie pokiaľ sa viaže na činnosti súvisiace s ochranou životného prostredia. Vid' článok 71(3)(c).	
EFRH						
žiadny						
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky		LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (vid' článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 alebo ide o náhradu za zmenu užívania (okrem rozvoja vidieka), no nejde o náhradu za obmedzenie práv na rozvoj (výstavbu). Podmienky výkupu pozemkov vid' v prílohe 1, 2(g)(v).	nákup pôdy s cieľom umožniť obnovu povodia rieky [rieka]
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR 40				
	teoreticky možné v rámci financovania aktivít spadajúcich pod ktorýkoľvek z článkov nariadenia, okrem všeobecných obmedzení uvedených v nariadení a špecifických limitov podľa článku 7(c)			
ESF				
žiadny				
KF41				

⁴⁰ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu. Náklady na nákup pozemkov môžu predstavovať maximálne 10% všetkých oprávnených nákladov príslušného projektu.

⁴¹ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu. Náklady na nákup pozemkov môžu predstavovať maximálne 10% všetkých oprávnených nákladov príslušného projektu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločnosti	regióny cieľa 'konvergencia'		
2(3)	oblasti s jasne prítomnou environmentálnou dimenziou, napomáhajúce trvalo udržateľnému rozvoju, ako napríklad projekty týkajúce sa energetickej efektívnosti, obnoviteľných energií a oblasti dopravy	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: obnoviteľná energia a doprava	

Aktivita 24: INFRAŠTRUKTÚRA A VYBAVENIE POTREBNÉ PRE OBNOVU BIOTOPOV ALEBO DRUHOV

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	Poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	podpora budovania infraštruktúry na ochranu stád pred veľkými šelmami napr. elektrické oplôtky [medved]
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49; musí byť prepojená na lesnícko-environmentálne platby	podpora budovania infraštruktúry na obnovu biotopov napr. škôlky na pestovanie pôvodných druhov rastlín v rámci obnovného projektu
52(b)(iii)	zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 57	inštalácia infraštruktúry na podporu rekolonizácie vzácnymi druhmi, ako napr. hniezdné podložky, búdky a pod.
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	budovanie infraštruktúry na obnovu biotopov a druhov za účelom dosiahnutia cieľom stratégie miestneho rozvoja
EFRH						
37(g)	rozvíjať, reštrukturalizovať alebo zlepšovať akvakultúrne lokality	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 37: kolektívne činnosti: musia byť vykonávané za aktívnej podpory samotných subjektov alebo organizácií konajúcich v mene výrobcov alebo iných organizácií uznaných členským štátom	zavedenie infraštruktúry na zmiernenie rušivých vplyvov na pôvodné druhy, ktoré súvisia s akvakultúrnymi lokalitami (opatrenia na obmedzenie rušenia hniezdiacich vtákov)
38(2)(b)	regenerácia vnútrozemských vôd vrátane nerisísk a migračných trás pre migrujúce druhy	rybári, iné	vnútrozemské vody	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom	úprava vodných tokov vybudovaním infraštruktúry na reguláciu výšky vodnej hladiny za účelom umožnenia migrácie rýb a zlepšenia vodného ekosystému [rieka]
38(2)(c)	ochrana a zlepšenie životného prostredia v rámci sústavy Natura 2000, keď jej územie priamo súvisí s rybolovnými činnosťami, s výnimkou prevádzkových nákladov	rybári, iné	pobrežné, morské, vnútrozemské vody, mokrade	žiadne	čl. 38(3) akcie musia byť vykonávané verejnými alebo poloverejnými orgánmi, uznanými obchodnými organizáciami alebo inými orgánmi vymenovanými na tento účel členským štátom	

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Aktivity sú oprávnené iba ak spĺňajú kritériá pridanej hodnoty podľa článku 3 a ide o opatrenia, ktoré sú súčasťou projektov ochrany biotopov alebo druhov.	
RP7						
2(2)f	životné prostredie, napr. klimatické zmeny, znečistenie a environmentálne riziká; ochrana a udržateľné využívanie prírodných a človekom vytvorených zdrojov (napr. ochrana a manažment biodiverzity); životné prostredie a technológie	všetky možné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	medzinárodná spolupráca	kontext: súčasť vybavenia/infraštruktúry potrebnej pre výskum	

AKTIVITA 24: INFRAŠTRUKTÚRA A VYBAVENIE POTREBNÉ PRE OBNOVU BIOTOPOV ALEBO DRUHŮV

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR ⁴²				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. priorita: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		diverzifikácia regionálnej ekonomiky prostredníctvom budovania zariadení na zlepšenie komerčného využitia niektorých území Natura 2000 – napr. chovné a rehabilitačné stanice pre chránené druhy živočíchov, ktoré môžu centrom záujmu ekoturistických aktivít [medved]
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'		budovanie čistiarní odpadovej vody v prístavoch s cieľom prevencie zavlečenia IND vodnou dopravou; umiestnenie fyzických zábran v sladkej vode na zabránenie šírenia IND z jedného vodného útvaru do druhého
6(1)b	pomoc pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		budovanie infraštruktúry na čistenie dopadových vôd za účelom zlepšenia kvality vody (a tým zlepšenia kvality biotopov) v územiach Natura 2000 [agri-aqua]
8	obnova fyzického prostredia , napr. zachovanie a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva opatreniami na podporu podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja komunity		požiadavka: mestské aspekty. kontext: historické/kultúrne dedičstvo	budovanie infraštruktúry na čistenie dopadových vôd za účelom zlepšenia kvality vody (a tým zlepšenia kvality biotopov) v územiach Natura 2000
ESF				
žiadny				
KF ⁴³				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločenstva	regióny cieľa 'konvergencia'		budovanie infraštruktúry na čistenie dopadových vôd za účelom zlepšenia kvality vody (a tým zlepšenia kvality biotopov) v územiach Natura 2000

⁴² Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

⁴³ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Aktivita 25: INFRAŠTRUKTÚRA PRE NÁVŠTEVNÍKOV

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EPFRV						
36(a)(vi)	podpora pri neproduktívnych investíciách [poľnohospodárska pôda]	poľnohospodári, užívatelia pôdy	poľnohospodárska pôda	žiadne	odkaz na článok 41	podpora investícií do značenia, informačných a orientačných tabúl, prístreškov [medved]
36(b)(vii)	podpora pri neproduktívnych investíciách [lesy]	všetky	lesy	žiadne	odkaz na článok 49; musí byť prepojená na lesnícko-environmentálne platby	
52(a)(i)	diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam	poľnohospodári a členovia ich domácností	opatrenie nie je špecifické pre typy území.	žiadne	odkaz na článok 53	investície do infraštruktúry, ktoré umožňujú diverzifikáciu turistických aktivít, napr. budovanie informačných centier s možnosťou ubytovania atď.
52(a)(iii)	podpora činností v oblasti cestovného ruchu	všetky	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	žiadne	odkaz na článok 55	
63	Leader	všetky (vo vidieckych oblastiach)	všetky vidiecke územia	žiadne	odkaz na články 61-65	rozvoj infraštruktúry pre návštevníkov za účelom podpory cieľov miestneho rozvoja
EFRH						
44(1)(b)	reštrukturalizácia a presmerovanie hospodárskych činností, najmä na podporu ekoturistiky, za predpokladu, že tieto činnosti nebudú mať za následok zvýšenie rybolovného úsilia	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	vybudovanie infraštruktúry na zabezpečenie prístupu verejnosti a podporu cestovného ruchu, napr. móla pre výletné lode
44(1)(c)	diverzifikácia činností prostredníctvom podpory rastu pracovných príležitostí pre rybárov vytváraním dodatočných pracovných miest mimo odvetvia rybného hospodárstva	pracovníci v rybolove a súvisiacich sektoroch	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	vybudovanie informačných centier pre návštevníkov v územiach Natura 2000 za účelom zlepšenia možností ich komerčného využitia [sviňucha]
44(1)(e)	podpora malých rybolovných oblastí a infraštruktúry a služieb súvisiacich s cestovným ruchom v prospech spoločenstiev malých rybolovných oblastí	verejná správa, MSP, iné	opatrenie nie je špecifické pre typ územia	odkaz na článok 43(3),(4)	podrobnosti o požiadavkách na oblasti a prijímateľov pomoci vid' v článkoch 43(3),(4) a 44(4)	vybudovanie infraštruktúry pre turistov ako napr. značenia, chodníkov pre peších aj cyklistov, informačných centier atď.

Fond	Opis	Cieľové skupiny	Typy území	Územné obmedzenie	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
LIFE+						
3	kritéria oprávnenosti	všetky oprávnené	všetky	žiadne	LIFE+ nesmie financovať opatrenia, ktoré patria medzi kritéria oprávnenosti iných finančných nástrojov alebo sú dostávajú finančnú pomoc na rovnaký účel z iných finančných nástrojov Spoločenstva (viď článok 10). Možné je len financovanie budovania a obnovy drobnej infraštruktúry v rámci aktivít projektu ochrany biotopov alebo druhov.	
RP7						
žiadny						

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
EFRR⁴⁴				
4(3)	podpora modernizácie a diverzifikácie regionálnych ekonomických štruktúr. prioritá: životné prostredie, vrátane podpory biodiverzity a ochrany prírody	regióny cieľa 'konvergencia'		
4(5)	cestovný ruch , vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrana a skrášľovanie kultúrneho dedičstva na podporu ekonomického rozvoja, pomoc na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: propagácia/rozvoj cestovného ruchu	podpora diverzifikácie ekonomických štruktúr prostredníctvom budovania infraštruktúry na podporu a propagáciu aktivít v ekoturizme
4(10)	priama pomoc na investície do MSP, ktorá prispeje k vytváraniu a zabezpečovaniu pracovných miest	regióny cieľa 'konvergencia'	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	
5(2)a	priorita životné prostredie a prevencia rizík: podnecovanie investícií na obnovu zamorených lokalít a pôdy a podpora rozvoja infraštruktúry viazanej na biodiverzitu a sústavu Natura 2000 prispievajúci k udržateľnému ekonomickému rozvoju a diverzifikácii vidieckych oblastí	regióny cieľa 'regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť'		budovanie parkovísk, prístupových ciest, informačných centier pre návštevníkov, oplotenia, náučných chodníkov v územiach; podpora spolupráce medzi susednými regiónmi [medveď, agrifor]
6(1)a	podpora podnikania a hlavne rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: tvorba pracovných miest (napr. v cestovnom ruchu)	rozvoj infraštruktúry na podporu cezhraničného cestovného ruchu, napr. značenia, informačných centier pre návštevníkov a prístreškov, chodníkov pre peších a cyklistov a pod.
6(1)b	podpora pre rozvoj cezhraničných ekonomických a sociálnych aktivít prostredníctvom spoločných stratégií pre udržateľný územný rozvoj predovšetkým: presadzovaním ochrany a spoločného manažmentu životného prostredia	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)		

⁴⁴ Financovanie z EFRR je zamerané predovšetkým na výrobné investície a infraštruktúru. Preto aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

Fond	Opis	Územné obmedzenia	Poznámky/iné obmedzenia	Príklady
6(1)d	zavádzanie a rozvoj nadnárodnej spolupráce prostredníctvom financovania sietí a opatrení prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju rozvíjaním spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, hlavne v takých sektoroch ako je zdravotníctvo, kultúra a školstvo	európska územná spolupráca - nadnárodná spolupráca (viď článok 19)	kontext: cezhraničné iniciatívy pre vzdelávanie (vzdelávanie)	vytvorenie spoločnej infraštruktúry na podporu cezhraničných území sústavy Natura 2000, napr. informačných centier pre návštevníkov umiestnených neďaleko hraníc štátov alebo regiónov
9	ekonomická diverzifikácia vidieckych oblastí a oblastí závislých od rybolovu vrátane: rozvoja nových ekonomických aktivít mimo sektorov poľnohospodárstva a rybolovu; rozvoja cestovného ruchu a kultúrnych a verejných služieb na vidieku	iba vidiecke oblasti a oblasti závislé od rybolovu	kontext: diverzifikácia ekonomiky	budovanie parkovísk, prístupových ciest, informačných centier pre návštevníkov, oplotenia, náučných chodníkov v územiach; podpora spolupráce medzi susednými regiónmi [medveď]
10	financovanie investícií zameraných na zlepšenie dostupnosti, podporu a rozvoj ekonomických činností spojených s kultúrnym dedičstvom, presadzovanie udržateľného využívania prírodných zdrojov a podnecovanie sektoru cestovného ruchu	iba oblasti s nepriaznivými prírodnými podmienkami		budovanie infraštruktúry na zlepšenie dostupnosti, napr. chodníky pre peších a cyklistov, úprava budov na bezbariérový prístup
ESF				
žiadny				
KF⁴⁵				
2(2)	realizovanie cieľov podľa článku 174 zmluvy, ktoré patria k prioritám politiky ochrany životného prostredia spoločenstva	regióny cieľa 'konvergencia'		budovanie infraštruktúry na zabezpečenie prístupu verejnosti ako napr. parkoviská, chodníky [rieka]

⁴⁵ Aktivity súvisiace s Natura 2000 musia byť integrované do širšieho rozvojového kontextu.

7. LITERATÚRA, KLÚČOVÉ PUBLIKÁCIE, KLÚČOVÉ WEBSTRÁNKY

Ďalšie informácie o môžete nájsť v nasledujúcich dokumentoch a internetových stránkach:

Pre špecifické Fondy EÚ

Pozn.: V čase prípravy tejto príručky ešte väčšina z diskutovaných fondov nemala dokončené príslušné nariadenia upravujúce ich využívanie.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka

NARIADENIE RADY (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV). OJ L 277/1 21.10.2005; Strategické usmernenia spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka. OJ L.55/20 25.02.2006

Vid' tiež stránku Generálneho riaditeľstva pre poľnohospodárstvo: http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

Európsky fond rybného hospodárstva

Právne záväzné znenie nariadenia ešte nebolo publikované. Najnovšie informácie hľadajte na stránke Generálneho riaditeľstva pre rybolov a námorné záležitosti: http://europa.eu.int/comm/fisheries/policy_en.htm

Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond.

Právne záväzné znenia nariadení ešte neboli publikované. Najnovšie informácie hľadajte na stránke Generálneho riaditeľstva pre regionálnu politiku: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm

Finančný nástroj pre životné prostredie (LIFE+)

Právne záväzné znenie nariadenia ešte nebolo publikované. Najnovšie informácie hľadajte na stránke Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie: <http://europa.eu.int/comm/environment/life/home.htm>

7th Research Framework Programme (RP7)

Právne záväzné znenie nariadenia ešte nebolo publikované. Najnovšie informácie hľadajte na stránke Cordis: <http://www.cordis.lu/RP7/>

Doplňujúca literatúra:

CEC (2005) Handbook for Environmental Project Funding. DG-Environment. Dostupné na: http://www.europa.eu.int/comm/environment/funding/pdf/handbook_funding.pdf

WWF (2005) EU funding for the Environment: A handbook for the 2007-2013 programming period. Dostupné na: <http://assets.panda.org/downloads/eufundingforenvironmentweb.pdf>

WWF, Natuur en Milieu, and LUPG (2005) Rural Development Environmental Programming Guidelines: A manual based on the findings of the Europe's living countryside project. Dostupné na: http://www.panda.org/about_wwf/where_we_work/europe/what_we_do/epo/initiatives/agriculture/common_ag_policy/publications/index.KFm?uNewsID=23855

**„Financing Natura 2000
Guidance and Workshops“**

Reference
ENV.B.2/SER/2005/0020

Official Journal reference
S 73 -070009

Contract realised by:
WWF (World Wide Fund for Nature)
Institute for European Environmental Policy
nova-Institut

ISBN 92-79-01451-X

© Európske spoločenstvá, 2006
Rozmnožovanie je povolené len
so súhlasom autora.

Online Version August 2006

